

WWF
*Nezapamćen
zločin lovaca*

**ISHRANA
IZ PRIRODE**
*Upoznajte
sremuš*

**PENJANJE
U ŠKOTSKOJ**

**BMC International
Winter Climbing Meet**

EARTH HOUR

UKLJUČI SE ISKLJUČI SE
U SAT ZA NAŠU PLANETU 29. MARTA 2014. U 20.30h

Budi i ti deo ekipe!

facebook.com/WWFSerbia

MOJA PLANETA

BESPLATNI OUTDOOR MAGAZIN / Februar 2014.

→ EXTREME SUMMIT TEAM

22 Afrička avantura

Izlazak sunca dočekujemo na krovu Afrike. U tom trenutku svi smo stali, svako sa svojim mislima. Čini mi se da nam sam vrh tada nije više bio ni važan...

120 Južnoafrička republika

Zemlja neopisivih mirisa, zvukova i prizora; od pustinja i zelenih šuma do savana i planina, preko predivnih plaža i uzbudljivog noćnog života...

→ PUTOVANJA

72 WWF Nezapamćen zločin lovaca - *Risovi i belorepani*

PENJANJE

15 Highlands

BMC International Winter Climbing Meet od 26. januara do 2. februara u Glenmoru (Škotska)...

VISOKOGORSTVO

30 Musala

Planinari PK „Vukan” iz Požarevca (Srbija) januara ove godine, „overili” su vrh Balkana -

Musalu (2.925 m) u Bugarskoj...

PLANINARENJE

36 Sveta Gora i zimski uspon na Atos

Grupa planinara iz Srbije ispenjali su vrh Atosa (Grčka)...

44 Velebit

Sami - nas dvoje i planina... Uživali smo u sedmodnevnoj avanturi po jednoj

od najljepših planina Hrvatske...

50 Borački krš
Kragujevački i kraljevački planinari posetili su prirodne i istorijske znamenitosti Boračkog krša (Bosna i Hercegovina)...

56 Zeničani u akciji

Članovi Udruženja za razvoj i podršku planinarstva i sportskog turizma „VEDRO” iz Zenice (Bosna i Hercegovina)

uspešno su organizovali planinarsku turu, učestvovali u humanitarnoj akciji i promovisali film o osvajanju Matterhorna...

62 Pogled
Zimski uspon na 2.156 mnv visok, drugi vrh po visini uže Srbije...

66 Zov februara na Zabrđu
Članovi OU „Nova vizija” iz Novog Travnika (Bosna i Hercegovina)

nastavljaju svoju planinarsku priču...

68 Podbukovski san

Padine Maljena (Srbija) i ljubazni domaćini, velikodušno su dočekali beogradske planinare...

PROZOR U SVET

94 Upoznajte

Tursku
Skijanje na planinama Anadolije

88 GSS

92 ISHRANA IZ PRIRODE

80 PROMOCIJA

KAMNIŠKO - SAVINJSKE ALPE

SLOVENIJA

Drugi deo

UKRATKO O...

Kamniško - savinjske alpe su planinski lanac na severu Slovenije uz granicu s Austrijom, između reka Save i Savinje. Ime su dobile po gradu Kamniku i po reci Savinji. Površina je približno 900 km².

Podela Kamniško - savinjskih alpa

Kamniško - savinjske alpe sastoje se od tri dela:

Storžička grupa na zapadnom delu (vrhovi Storžič 2.132 m i Tolsti vrh 1.715 m)

Grintovečka grupa u srednjem delu (vrhovi Jezerska Kočna 2.540 m, Kokrska Kočna 2.475 m, Grintovec 2.558 m - najviši vrh, Skuta 2.532 m, Kranjska 2.543 m i Koroška Rinka 2.433 m, Turska gora 2.251 m, Brana 2.253 m, Planjava 2.294 m i Ojstrica 2.350 m)

Između Planjave i Brane nalazi se Kamniško sedlo 1.903 m - prelaz između južne i severne strane masiva

Kraške visoravni na istočnom delu (Velika planina i Dleskovška planota)

Planinarski domovi i skloništa Kamniško - savinjske alpe (Slovenija)

Kuća na Loki pod Raduho (1.534 mnv)

Kako doći?

Auto: iz Struga, naselja između Ljubnim i Lučami, lokalnim putem do planine Vodole 13 km, odatle šumskim putem do obližinje kuće 3 km. Šumskim putem, koji se kod Logarju, kilometer iz Luča ka Solčavi, odvaja od glavne ceste i vodi južnom stranom Raduhe do farme Radušnik 10 km, odatle je do kuće 1h. Iz Črne na Koroškem lokalnim putem rekom Meži u Koprivno i na Zgornje Sleme te šumskim putem do Bukovnika (1.327 m) 20 km, odatle je pored kuće na Grohatu i preko Durce 2h.

Opis kuće: Kuća se nalazi na planini Loka na istočnom delu Raduhe, tik iznad ivice šume. Kuća je otvorena od početka juna do kraja septembra, maja i oktobra subotom, nedeljom i praznicima, a za grupe iznad 10 osoba po dogovoru se otvara i u drugim terminima. U dve prostorije za goste su 100 mesta za sedenje, šank. U 6 soba su 45 ležaja, u grupnoj spavaoni još 40 ležaja. Ima toalet, umivaonik s toplom vodom. U više gostinskih soba ima peć, ima solarni agregat za struju, ima signal za mobilni telefon.

Planinarenje: Velika Raduha (2.062 m) 1h30; Olševa (1.929 m) preko Grohata i Zg. Slemen 5h; Lanež (1.925 m) pored Durca 1h ili preko planine Javorje 1h30; Veliki Travnik (1.637 m) po SPP 2h30; Komen (1.684 m) 3h30; Smrekovec (1.577 m) 5h.

Kontakt: Planinsko društvo Luče,

kontakt osoba Marija i Jože Rosenstein +386 41/968-022, kontakt osoba doma +386 41/593-889, mrosenstein.rosenstein8@gmail.com

Kuća na Kriški gori (1.471 mnv)

Kako doći?

Auto: iz Križev glavnim putem ka Golniku do odvajanja lokalne asfaltne ceste za Zgornje Vetrno i u Gozd 4 km, iz smeri Golnika još 5 km, do skloništa u Gozdu, odatle je do kuće 1h15.

Opis kuće: Kuća se nalazi vrhu sunčane Mežnarjeve livade na zapadnom delu izduženog grebena Kriške gore. Kuća je otvorena od 15. juna do

15. septembra, subotom, nedeljom i praznicima. U tri prostorije za goste su 80 mesta za sedenje i šank, na terasi ispred kuće su još 100 mesta za sedenje. U 10 soba su 40 ležaja, u grupnoj spavaoni još 12 ležaja. Ima toalet, umivaonik sa hladnom vodom. Prostor za goste i spavaone se greje na peć, voda je kišnica, ima struja (solarne ćelije, agregat), ima signal za mobilni telefon, uzletišta za paraglajding, teretna žičara.

Planinarenje: Vrata (1.591 m) 20 minuta; Tolsti vrh (1.715 m) 1h; Storžič (2.132 m) preko Tolstog vrha, Mala i Velika Poljana te po grebenu Psice 4h30.

Kontakt: Planinsko društvo Križe, kontakt osoba Stanka Geršak, +386 31 731 426 - letnja sezona, Tonka Zadnikar, +386 41 396 645 - zimska sezona, +386 51/615-623, info PD: +386 41/784-175, info@pd-krize.si, www.trzic.si/strani/PDKrize

Kuća na Travniku (1.548 mnv)

Kako doći?

Auto: od Ljubnega asfaltnim putem do Ljubenskih Rastk 5 km, odatle na levo šumskim putem do parkinga pod Travnikom 11 km, ili šumskim putem, koji se 2 km za Ljubnim odvaja od regionalne ceste ka Lučam i vodi padinom Primoža, Oltarne peči i preko Robnikove planine do parkinga pod Travnikom, 15 km; od parkinga do kuće je 40 minuta.

Opis kuće: Kuća se nalazi malo pod vrhom Velikeg Travnika, na polovini Slovenskog planinskog puta između Smrekovca i Raduhe. Kuća je otvorena od početka juna

do kraja septembra subotom, nedeljom i praznicima. Za veće grupe planinara, koji se najave unapred, otvara se po dogovoru. Služi se piće, topli i hladni napici, hrana se sprema za veće grupe po dogovoru. U trpezariji ima 24 mesta za sedenje, ispred kuće još 50 mesta. U dve sobe se nalazi 16 ležaja, u grupnoj spavaoni još 6 mesta. Ima toalet, tekuća voda ispred kuće. U trpezariji je peć, ima plinska rasveta.

Planinarenje: Velika Raduha (2.062 m) 4h; Komen (1.684 m) 1h30; Smrekovec (1.577 m) 2h30; Robnikova planina od lovačke kuće i planšarije 45 minuta.

Kontakt: Planinsko društvo Ljubno ob Savinji, kontakt osoba Franc Lipovd +386 41 863 868 - Franc Lipovd, brigita.vrckovnik@gmail.com

Kuća u Grohotu pod Raduho (1.460 mnv)

Kako doći?

Auto: lokalnim putem iz Solčave u Podolševi, panoramskim putem do Zgornjega Slemen 10 km. Iz Črne na Koroškem lokalnim putem na reki Meži u Koprivno i na Zgornje Sleme te šumskim putem do Bukovnika 20 km, odatle do kuće 30 minuta.

Opis kuće: Nova Kuća na Grohatu se nalazi na planini Grohat između Male Raduhe i Laneže. Kuća je otvorena od početka juna do kraja septembra, maja i oktobra subotom, nedeljom i praznicima. U prostoru za goste su 50 mesta za sedenje, u baru još 20. U 5 soba su 50 ležaja, u dve grupne spavaone još 30 ležaja. Ima toalet, umivaonici sa toplom vodom. Prostor za goste se greje na peć, ima struja.

Planinarenje: Velika Raduha (2.062 m) preko Durce 1h30, ili vrlo zahtevnom stazom severnom stranom 1h; Govca (1.929 m), najviši vrh Olševa, preko Zgornjeg Slemen 3h30; Lanež (1.925 m) preko Durce 1h30; Bukovnik (1.327 m), farma na najvišoj visini u Sloveniji (seoski turizam) 30 minuta.

Kontakt: Planinsko društvo Mežica, zakupac Martin Slapnik +386 41 417 951, info PD +386 40 627 519, www.pdmezica.si

Kranjska kuća na Ledinah (1.700 mnv)

Kako doći?

Auto: šumskim putem iz Zgornjega Jezerskega dolinom Ravenske Kočne do niže stanice teretne žičare 6 km, odatle je do kuće 1h30.

Opis kuće: Kuća se nalazi na visoravni Ledine do lednika pod Skutom. Kuća je otvorena od sredine juna do sredine septembra. U prostoru za goste su 80 mesta za

sedenje i šank. U 6 soba su 60 ležaja. Ima toalet, dve umivaonika i tuš sa toplom vodom, centralno grejanje, struja, radijska veza, teretna žičara.

Planinarenje: Rinke: Koroška (Križ) (2.433 m), Kranjska (2.453 m) i Štajerska (2.289 m) 3h do 3h30; Ledinski vrh (2.108 m) preko Jezerskog sedla 1h; Velika Baba (2.127 m) 2h; Mrzla gora (2.203 m) preko Jezerskog i Savinjskog sedla 3h30.

Kontakt: Planinsko društvo Kranj, kontakt osoba Jožica Bergant +386 31/ 309 600, info PD +386 41 699 122, pdkranj@pzs.si, www.pdkranj.si

Mengeška kuća na Gobavici (434 mnv)

Kako doći?

Auto: lokalnim putem, koji se u

Mengšu odvaja od puta Trzin-Kamnik, 3 km.

Opis kuće: Kuća se nalazi na vrhu Gobavica, u severnem delu Rašiškega gorja, koje se strmo izdiže nad Mengšem. Kuća je otvorena svakog dana, osim ponedeljkom, od 12. do 22. sata. U prostoru za goste su 40 mesta za sedenje i šank, ispred kuće su 250 mesta za sedenje. Nema prenoćišta. Prostor za goste se greje na peć. Ima toalet, tekuća voda, struja, telefon. U Jurček paviljonu su 72 mesta za sedenje, centralno grejanje, vlastiti toalet, preporučuje se za razne sastanke i društvena okupljanja.

Planinarenje: Vrh Staneta Kosca na Rašici (641 m) direktnim putem 2h, preko Dobeno 2h30.

Kontakt: Planinsko društvo Janez Trdina, zakupac Jure Repanšek +386 1/72 37 333, +386 41/ 774 861, info PD +386 41 809 862, pd.menges@gmail.com, www.pd-menges.si

Mozirska kuća na Golteh (1.356 mnv)

Kako doći?

Auto: lokalnim asfaltnim putem iz Mozirja do Šmihela 7 km, odatle šumskim putem do parkinga na Planinskoj ravni (1.140 m) 5 km, odatle je do kuće 30 minuta uspona.

Opis kuće: Kuća se nalazi na južnoj strani Boskovca, najvišeg vrha Golta ili Mozirskih planina. Kuća je stalno otvorena. U dve prostorije za goste su 70 mesta za sedenje, šank, na terasi su još 10 mesta za sedenje. U 19 soba su 50 ležaja. Ima toalet, umivaonici i tuševi sa toplom vodom u prizemlju i na spratu, centralno grejanje, tekuća voda, struja, telefon.

Planinarenje: Boskovec (1.587 m) 1h; Ostri vrh (1.584 m) 45 minuta;

Medvedjak (1.563 m) 1h; Smrekovec (1.577 m) 3h

Kontakt: Planinsko društvo Mozirje, kontakt osoba Filip Vrabič +386 3/ 583 11 21, +386 31 743 030, www.pdmozirje.si

Planinska kuća Iskra na Jakobu (961 mnv)

Kako doći?

Auto/autobus: iz Kranja do Pred dvora 12 km.

Opis kuće: Kuća se nalazi na brdu Jakobu nad Pred dvorom, blizu crkvice sv. Jakoba. Kuća je otvorena od 15. juna do 15. septembra, a drugim mesecima, subotom, nedeljom i praznicima te po posebnem dogovoru. U prostoru za goste su 40 mesta za sedenje, ispred kuće još 50. U grupnoj spavaoni su 15 ležaja. Ima

toalet, umivaonik s toplom vodom, prostor za goste i spavaone se greju na peć, ima struja (solarne ćelije, agregat).

Planinarenje: Potoška gora (1.283 m) 45 minuta; Javorov vrh (1.434 m) 1h; Zaplata (1.820 m) 2h; Srednji vrh (1.853 m) 2h30; Mili Grintovec (1.813 m) 3h15; Bašeljski vrh (1.744 m) 4h; Storžič (2.132 m) pored Planinarskog doma na Kilišču 5h, ili po grebenu preko Zaplate, Srednjeg vrha, Milog Grintoveca i Bašeljskog vrha 5h.

Kontakt: Planinsko društvo Iskra Kranj +386 41 741 222, www.planinskodrustvo-iskra-kranj.si

Planinski dom 1. Štajerskega bataljona na Čreti (966 mnv)

Kako doći?

Autom do blizine doma: od Vranskega lokalnim putem preko Ropasije 9 km. Iz Letuša Partizanskim putem 15 km. Iz Zadrecke doline šumskim putem, koji se pred Pustim Poljem između Kokarje i Šmartnem u Dreti odvaja od glavne ceste 10 km.

Opis doma: Dom se nalazi na Čreti, planinskom naselju na južnoj strani tik pod grebenom u zapadnom delu Dobroveljske visoravni. Dom je otvoren vikendom i praznicima. U prostoru za goste su 30 mesta za sedenje, šank, ispred doma su još 50 mesta za sedenje. U dve sobe su 8 ležaja, u grupnoj spavaoni još 10 ležaja. Ima toalet, umivaonik sa hladnom vodom, prostor za goste se greje na peć, struja, telefon.

Planinarenje: Tolsti vrh (1.077 m), najvišji vrh Dobroveljske visoravni, 1h30; Sv. Jošt (955 m), 2h30.

Kontakt: Planinsko društvo Vransko, zakupac Nina Prepadnik +386 31 361 922, +386 3 57 25 285, info PD +386 41 714 512, info@planinsko-drustvo-vransko.si, www.planinsko-drustvo-vransko.si

Planinski dom na Gori Oljki (725 mnv)

Kako doći?

Auto/autobus: do parkinga kod doma delimično asfaltnim putem iz Podvina pri Polzeli 4,5 km i iz Velenja kroz Andraž i Dobrič 13 km. Auto: iz Šoštanja kroz Lokovicu i pored Rogelška 9 km.

Opis doma: Dom se nalazi tik pod vrhom Gore Oljke. Dom je otvoren subotom, nedeljom i praznicima. U tri prostorije za goste, podrumskim prostorijama i dve planinske sobe su 150 mesta za sedenje i šank u prizemlju i podrumu. U 9 soba su 18 ležaja, u grupnoj spavaoni još 31 ležaj. Ima toalet, dva tuša i umivaonici sa toplom vodom u prizemlju i na spratu, prostorije za goste i spavaone se greju na peć, voda je kišnica, ima struja, radijska veza.

Planinarenje: Gora Oljka je izrazit usamljen vrh, koji se najpogodini za samostalni izlet. Pet minuta od domom je ponor, zvan Gorooljska rupa.

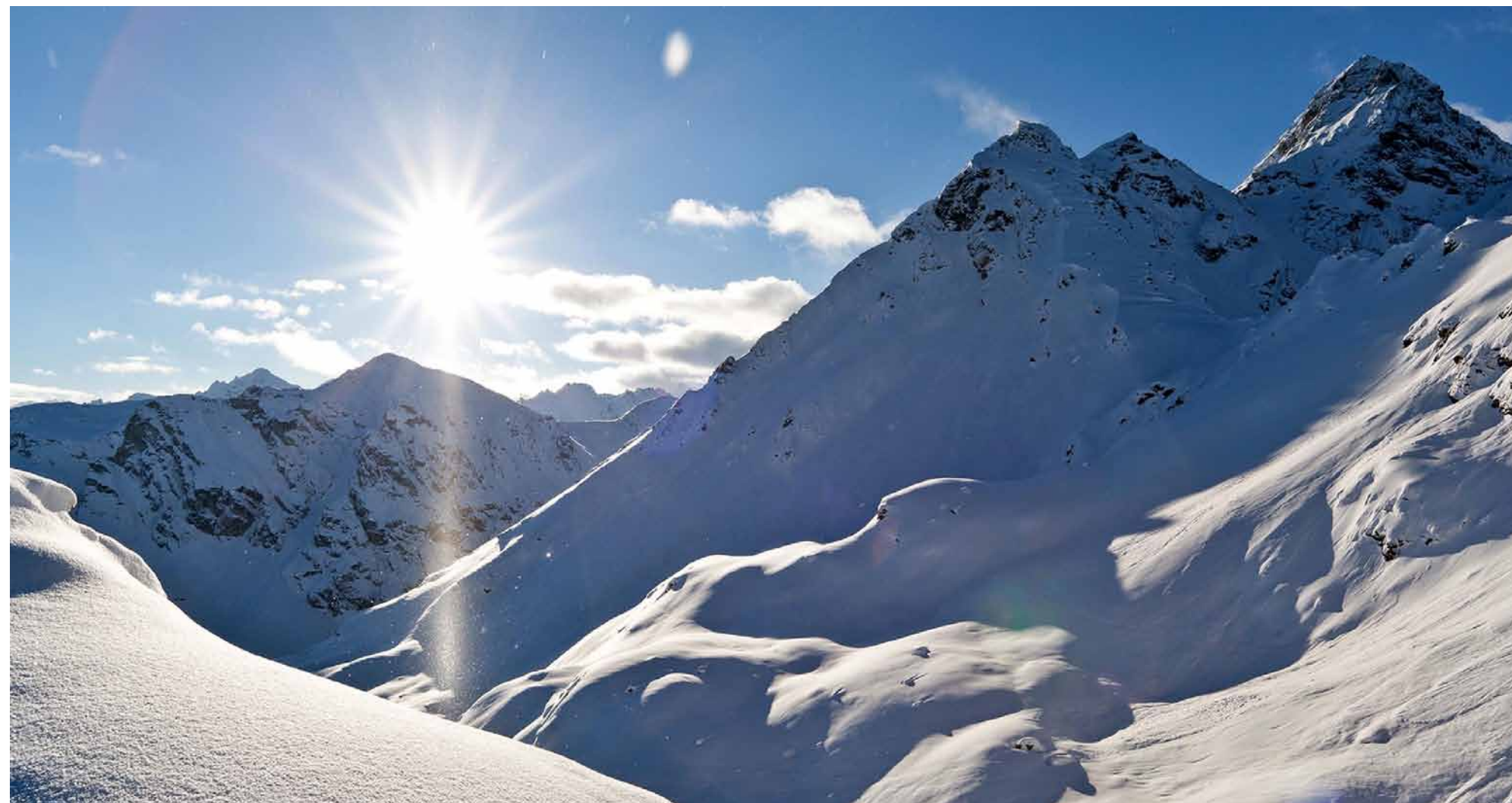
Kontakt: Planinsko društvo Polzela, zakupac Možina Uroš +386 41 790 618, +386 3 541 77 34, www.pd-polzela.si

Planinski dom na Gospincu (1.491 mnv)

Kako doći?

Auto: do parkinga u blizini doma lokalnim putem iz Cerkelja na Gorenjskem pored Ambroža pod Krvavcem i preko planine Jezerce 17 km. Gondolska žičara: niža stanica u dolini Reke 4 km od Cerkelja, gornja stanica u blizini doma.

Opis doma: Dom se nalazi na rubu visoravni na južnom delu Krvavca, tik iznad ruba šume, odakle je blizu gornja stanica gondolske žičare Krvavec; ta visoravan se zove Gospinc. Planinski dom je stalno

otvoren. U tri prostorije za goste su 140 mesta za sedenje, šank. U 7 soba su 40 ležaja, u grupnoj spavaoni ima još 13 ležaja. Ima toalet, umivaonici i tuševi sa toplom vodom centralno grejanje, struja.

Planinarenje: Krvavec (1.853 m) 45 minuta; Veliki Zvoh (1.971 m) 1h15; Vrh Korena (1.999 m) preko Velikog Zvoha 2h15; Kalški greben (2.224 m) preko Dolge njive 3h30; Kompotela (1.989 m) preko planine Koren 2h30; Mokrica (1.853 m) preko Kompotele 2h45.

Kontakt: Planinsko društvo Kranj, kontakt osoba Smolej Julana +386 4/201-29-22, info PD +386 41 699 122, pdkranj@pzs.si, www.pdkranj.si

Sklonište u Gozdu (891 mnv)

Kako doći?

Auto: iz Križev glavnim putem ka Golniku do odvajanja lokalnog asfaltnog puta za Zgornje Vetrno i u selo Gozd 4 km, iz smeri Golnika još 5 km.

Opis objekta: Sklonište se nalazi na zapadnom rubu sela Gozd uz put koji vodi iz Križeva. Selo leži na lepoj terasi na južnoj strani Kriške gore. Sklonište je otvoreno subotom, nedeljom i praznicima te dan pre praznika. U prostoru za goste su 35 mesta za sedenje, šank, na terasi pred skloništem su još 50 mesta za sedenje. U 4 sobe su 9 ležaja. Ima toalet, umivaonik sa toplom vodom te tuš. U prostoru za goste je kamin, tekuća voda, struja, telefon.

Planinarenje: Vrata (1.591 m) 1h30; Tolsti vrh (1.715 m) preko Kriške gore 2h15; Storžič (2.132 m) južnom stranom Kriške gore te preko Male i Velike Poljane 4h30.

Kontakt: Planinsko društvo Križe, kontakt osoba Lado Golmajer +386 4/ 59 55 644, +386 41 733 69, info PD +386 41/ 784 175, info@pd-križe.si, www.trzic.si/strani/PDKriže

Planinski dom Rašiške čete na Rašici (631 mnv)

Kako doći?

Auto/autobus: lokalnim putem iz naselja Srednje Gameljne u selo Rašica 2 km, odatle je do doma 30 minuta.

Opis doma: Dom se nalazi na južnoj strani tik pod vrhom Rašice

na severnem rubu Ljubljanske kotline. Dom je otvoren stalno, osim ponedeljkom. U dve prostorije za goste su 86 mesta za sedenje, šank, ispred doma su još 50 mesta za sedenje. U tri sobe su 22 ležaja (za prenoćište potreban predhodni dogovor). Ima toalet, umivaonik sa toplom vodom, grejanje je na peć, ima struja.

Planinarenje: Šmarna Gora (669 m) Mladinskim putem preko Povodje 3h.

Kontakt: Planinsko društvo Rašica, +386 1/561-30-63, Mija +386 31 259 312, radno vreme:

9-19 sobota i nedelja 8-20, www.rasica.org

Planinski dom na Kilišču (1.534 mnv)

Kako doći?

Auto/autobus: lokalnim asfaltnim putem iz Preddvora do Mač 1,5 km, ili do Bašlja 3,5 km, odatle je do doma 2h30 ili 2h15.

Opis doma: Dom se nalazi jugozapadnom produžeku grebena Bašelskega vrha nad planinom Kilišče. Dom je otvoren od sredine juna do kraja septembra, subotom, nedeljom i praznicima. U prostoru za goste su 44 mesta za sedenje i šank. U 5 soba su 24 ležaja, u dve grupne spavaone ima još 50 ležaja. Ima toalet, umivaonik sa hladnom vodom. Prostor za goste i spavaone se greju na peć, ima struja (solarne čelije), ima signal za mobitel, teretna žičara.

Planinarenje: Storžič (2.132 m) 1h45; Bašelski vrh (1.744 m) 30

minuta; Mili Grintovec (1.813 m) 1h; Srednji vrh (1.853 m) 2h; Zaplata (1.820 m) 2h; Tolsti vrh (1.715 m) južnom stranom Storžiča preko planine Javornik te Velike i Male Poljane 3h30; Veliki Javornik ili Ženiklovec (1.715 m) preko Bašelskog i Javorniškog prolaza 2h30.

Kontakt: Planinsko društvo Kranj, kontakt osoba Pančur Frančiška +386 41 614 586, info PD +386 41 699 122, pdkranj@pzs.si, www.pdkranj.si

MOJA PLANETA 41 • Februar 2014.
Besplatni outdoor magazin za aktivan život • PDF izdanje
Osnivač i izdavač:

Studio za dizajn „Smart Art“

Adresa redakcije:

Narodnog fronta 65, 21000 Novi Sad

smartart

Glavni i odgovorni urednik:

Jovan Jarić (jovanjaric@mojaplaneta.net)

Art direktor:

Ivana Ubiparip

Prelom:

Studio za dizajn „Smart Art“

Fotografije:

Dreamstime, SXC, Studio za dizajn „Smart Art“

Advertajzing:

062/22-37-47

Izdanje je besplatno i distribuira se u PDF formatu, putem elektronske pošte. Stari brojevi se mogu downloadovati iz arhive sa Internet adrese:

www.mojaplaneta.net

CIP - Katalogizacija u publikaciji

Biblioteka Matice srpske, Novi Sad

796.5

MOJA planeta [Elektronski izvor] : besplatni outdoor magazin za aktivan život / glavni urednik Jovan Jarić . -

Online izd.- Elektronski časopis . - 2010, br. 1 - . -

Mesečno . - Dostupno na http://www.mojaplaneta.net

ISSN 2217-3307

COBISS.SR-ID 255946503

Magazin upisan u Registar javnih glasila Srbije pod registarskim brojem:

DE: 000002

Izdavač zadržava sva prava. Svi autorski tekstovi, fotografije i ostali sadržaji objavljeni su uz odobrenje autora. Svi pisani i foto materijali u vlasništvu su Studija „Smart Art“ i autora. Kopiranje, dalja distribucija teksta (delimično ili u potpunosti) i fotografija u komercijalne svrhe zabranjena je u svim medijima bez pismene dozvole Studija „Smart Art“ i autora. Tekstovi i fotografije se objavljuju isključivo bez novčane naknade. Redakcija i izdavač ne odgovaraju za sadržaj i istinitost reklamnih poruka. Redakcija i izdavač ne odgovaraju za štamparske i nenamerne greške. Redakcija nije obavezna da vraća i odgovara na primljene rukopise, fotografije i elektronsku poštu.

DOSTUPNO U DIGITALNOM FORMATU
www.novinarnica.net

POTRAŽITE NA:
WWW.MOJAPLANETA.NET

Adresar planinarskih domova iz celog regiona na jednom mestu

Putovanja, planinarenja, najave akcija, kupi-prodaj, izveštaji sa akcija...

Stare brojeve magazina „Moja planeta“ možete skinuti sa Internet adrese:

www.mojaplaneta.net
na linku ARHIVA

Fotografija naslovne strane: Jonathan Combe

EXTREME SUMMIT TEAM

CIKLO SVET SRBIJA
Udruženje biciklista

www.e-stock.us

HIGHLANDS

**BMC International Winter
Climbing Meet** od 26. januara do 2.
februara u **Glenmoru (Škotska)**...

Zašto su važni penjački susreti

*BMC International Winter Climbing Meet, ali i slični skupovi su jedinstveni u svetu, spajaju ljude i kulture iz najrazličitijih delova sveta. Omogućuju nam da upoznamo druge načine i škole penjanja, usvojimo ih i unapredimo se. Bilo je zadovoljstvo i čast da predstavim **Planinarski savez Srbije** na jednom ovakvom prestižnom skupu. Učestvovalo je ukupno 72 učesnika kao i gostiju iz 26 različitih zemalja.*

Penjanje miks i zimskih smeri na tradicionalan način, što znači osiguravanje samo pomoću frendova, hekseva i čokova do sada mi je bila potpuna nepoznanica. Uopšteno govoreći, nemam puno iskustva u penjanju zimskih, a još manje miks smeri. BMC je ove godine tradicionalni skup organizovao od 26. januara do 2. februara u Glenmoru, u Škotskoj.

Planinarski savez Srbije me je preko Komisije za alpinizam poslao kao jedinu predstavnicu Srbije. U Invernes sam stigla 26. januara u popodnevrim časovima. Na aerodromu srećem ostale penjače i svi zajedno čekamo autobus koji će nas odvesti do Glenmor Lodža gde

ćemo provesti narednih sedam dana. To je nacionalni trening centar opremljen svime neophodnim za boravak, trening i relaksaciju sportista.

Po dolasku se smestamo u sobe, odlazimo na večeru, a zatim na uvodno predavanje. Organizatori nas pozdravljaju, ali ne sa najboljom veču, sutra najavljuju loše vreme. Svako od gostiju će biti raspoređen sa jednim domaćinom koji će nam pokazati sve čari Škotske i miks penjanja.

Moj prvi host bio je Majk, a sa nama u navezi je takođe bila i Meri iz Francuske. Tročlana naveza za prvi dan odlučuje se za odlazak na severozapadnu obalu i

penjalište Ben Derg. Doručujemo u predviđeno vreme - u sedam sati, i zatim krećemo na put. Do penjališta se vozimo dva sata. Potom nas čeka još tri sata pristupa, hodanja do stene. Škotska brda su zaista prelepa. Nažalost, u toj lepoti uživamo vrlo kratko jer se vreme ubrzo kviri, počinje da pada sneg i vetar se pojačava. Hostovi su skeptični da li će se nešto moći popeti upravo zbog loših vremenskih uslova. Ulazimo u smer i posle dvadeset metara penjanja Majk odlučuje da je najbolje da se vratimo. Kaže da su uslovi loši, da sneg nije dovoljno tvrd i da postoji mogućnost od lavine. Abzajlujemo i vraćamo se do kombija. Prvi dan je dakle prošao bez

penjanja, nažalost. Posle večere imali smo organizovano predavanje, Simon Jersli je pričao o novim smerima koje su popete u ovoj oblasti. Bilo je zaista inspirativno čuti o njihovom načinu penjanja i razmišljanja. Kažu da je za prvenstvenu smer potrebno imati dobrog partnera, strpljenje i želju za istraživanjem. Ništa ne može na brzinu i kod njih je potpuno normalno da se smer penje više meseci, pa čak i godina. Snime liniju kuda žele da prođu i čekaju uslove da to i ostvare. Bez mišljenja da beže ili rade nešto što je iznad njihovih mogućnosti, treniraju ponovo i vraćaju se. Bez demoralisanja, hrabro. Treba razmisliti o ovome i primeniti kod nas.

Drugog dana odlazimo u penjalište Glen Koe, koje je takođe udaljeno dva sata vožnje. Ustajemo u pet, imamo rani doručak i ponovo dremamo u kombiju, vozeći se do tamo. To je ono što nas je umaralo i bilo naporno. Dosta vožnje i kasnije dug prustup. Za nepuna tri sata hodanja smo ispred stene koju zbog magle ne vidimo najbolje. Vreme nam nije išlo na ruku, pratio nas je sneg i jak vetar koji je povećavao osećaj hladnoće. Tog dana imala sam prvo vođenje. Bilo je zanimljivo, zbog lošeg vremena koncentracija mora biti na najvišem nivou, nema opuštanja. Međuosiguranja koja postavljamo u zaleđenu stenu treba dodatno ukucati kako bi bilo sigurnije. Posle ove popeli smo još dve dužine, a poslednja, izlazna, bila je najteža. Radi se o steni koja po sebi ima puno snega te je prvo potrebno dobro očistiti je kako bismo našli mesto za međuosiguranje. Tamo kad izađemo na vrh pada mrak. Sa čeonim lampama se polako, po kiši, spuštamo do parkinga i odvozimo se u Lodž. To je bio dug i naporan dan napolju. U smeštaju se, na svu sreću nalazi velika soba za sušenje stvari, spas za sve nas. Uveče stavimo stvari koje su natopljene i ujutru su ponovo spremne da nas prate u avanturama. Sutradan se dogovaramo za nešto bliže.

Treći dan je rezervisan za penjalište Karingorms, koje se nalaze u neposrednoj blizini ski staze, na samo 20 minuta vožnje od nas. Parkiramo kola i vidimo da žičara ne radi zbog jakog vetra koji nemilosrdno duva. Mi ipak odlučujemo da odemo do stene. Nikada nisam osetila tako jak vetar, svaki korak bio je borba. Teren je skoro ravan, ali je uprkos tome veoma naporno. Osećam se umorno zbog prethodnih dana penjanja, ali nema odustajanja. Posle skoro dva sata tumaranja po magli, boreći se sa vetrom koji je ozbiljno pretio stižemo do smera. Nadamo se da će se uslovi popraviti, čekamo dvadesetak minuta, ali sve je isto. Mokri smo i nazeblili, ponovo neće biti penjanja. Vetar ne prestaje da duva, gotovo je nemoguće završiti smer. Vraćamo se u smeštaj i uveče odlazimo na penjalište na veštačku stenu. Glenmor Lodž je nacionalni trening centar za outdoor sportove i poseduje pogodnosti kao što su veštačka stena za penjanje, stena za draj tuling (dry tooling), bazen i saunu. Popodne mi je prijalo da se odmorim za dane koji slede.

Sledećeg dana, zbog loše vremenske prognoze, niko ne odlazi u planinu na penjanje. Svi idemo na dry tooling, na za to predviđeno mesto. Ovde se penje sa alatima i penjačicama na nogama, što nikad do sad nisam probala. Tu sam popela četiri zanimljiva i teška smera. Bilo je vrlo poučno, ova vrsta penjanja zahteva izuzetnu izdržljivost, snagu i naravno umeće. To je naša najslabija karika, čini mi se. Nešto na čemu treba da radimo kako bismo bili bolji i uspešniji.

Uveče nam je penjač iz Kanade pričao o prvenstvenim usponima u ovoj predivnoj zemlji. Pezjaži na fotografijama zaista ostalaju bez reči. Mnogi su pronašli da je ovo bilo dosadno, ali je za mene bilo najbolje. Bez veštačkih pokušaja da nasmeje publiku, bez skečeva, mnogo živopisnih fotografija od kojih svaka priča svoju priču. Treba ostaviti prostora da

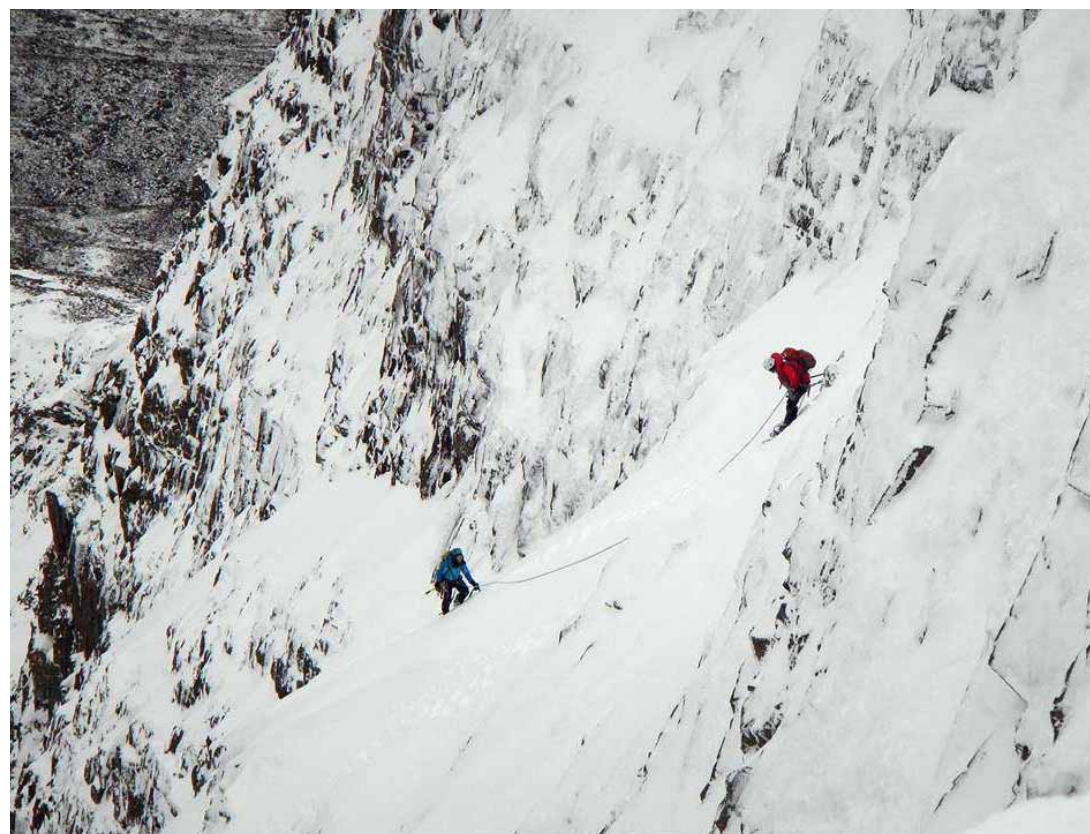
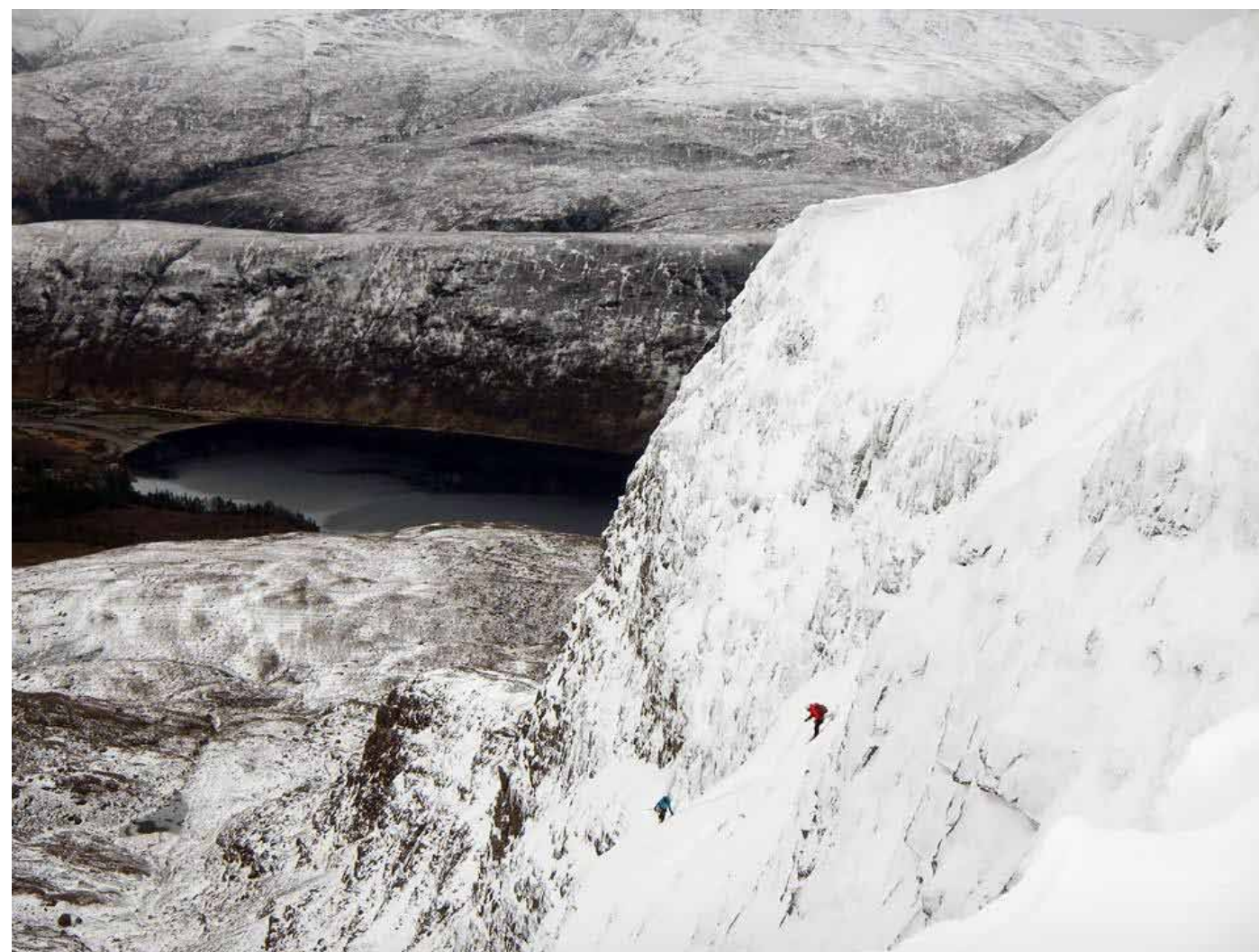
svako doživi penjanje na svoj način bez suviše analize i pričanja.

Poslednja dva dana su bila zaista fenomenalna i bacila u senku sve dane lošeg vremena koje smo do sada imali. Svaki dan popeli smo po jednu smer. Vreme je, za promenu, bilo dobro. Promenili su nam hostove i penjala sam sa Alison. Nije bilo vetra, grejalo nas je sunce i po prvi put sam mogla da vidim lepotu i surovost okolnih planina. Iako ne visoke, zaista su veličanstvene i primamljive. Zovu u nove pohode i bude misli o budućim penjanjima.

Tokom cele nedelje vreme nam nije bilo naklonjeno, ali uprkos tome uspela sam u svojoj zamisli. Videla sam i probala miks penjanje, što je po meni najteže i najzahtevnije od svih vrsta penjanja. Sada znam na čemu treba da radim i koje znanje da posedujem kako bih to sproveda u delo. Nedostaje još iskustvo, koje se stiče vremenom. Imam u planu da penjem još zimskih smeri i volela bih da nađem partnera u Srbiji. Spremna sam da učim od drugih, ali i da znanje koje imam prenesem novim generacijama.

Podsetila sam se šta to znači biti alpinista. Biti jak da podneseš neuspeh dostojno i iz njega naučiš. Otvoriš svoj um za nova viđenja i prihvatiš ih i primeniš. Uživaš kad ti planina to omogući. Ceniš prirodu i sebe kao deo nje. Spoznaš svoje granice i mogućnosti, prestano se usavršavaš i poboljšavaš. Da se trudiš do poslednjeg atoma snage i kad uveče legneš u krevet budeš ponosan na ono što si uradio tog dana, ma koliko malo i beznačajno se činilo. Osetiš slobodu, nemoć i svemoć.

KATARINA MANOVSKI
SPK „PENTRAKS“

Pauza ispod Mawenzija

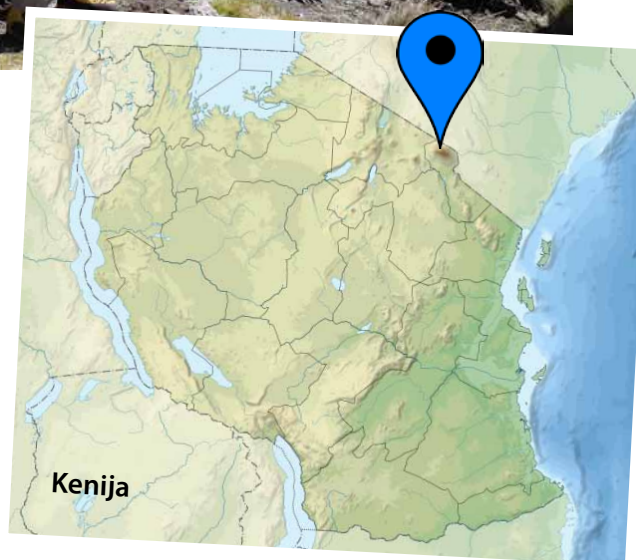

AFRIČKA avantura

Izlazak sunca dočekujemo na krovu Afrike. U tom trenutku svi smo stali, svako sa svojim mislima. Neko brzo vadi fotoaparata a neko samo posmatra lepotu i čuti. Malo smo opijeni trenutkom i zaboravljamo na naš cilj. Čini mi se da nam sam vrh tada nije više bio ni važan.

Sleteli smo u Tanzaniju oko tri sata ujutru. Kroz prozor aviona gledam kako svetla aerodroma namiguju u mraku. Tu i tamo fali po koja sijalica na niskoj aerodromskoj zgradi. Izašli smo iz aviona na pistu i peške se zaputili ka carinskoj kontroli. Noć mirna sa puno vlage u vazduhu. Deluje pomalo sablasno, ali znam da nas ispred čekaju naši prijatelji sa osmehom na licu pa ne obraćam pažnju na ozbiljne face policajaca koji nam kontrolišu pasoše. Kada smo

izašli van čekala nas je topla dobrodošlica. Ljudi u Tanzaniji su neposredni i veseli. Pobacaše naš prtljag na krov autobusa i podeliše nam flaširanu vodu da se malo okrepimo posle dugog leta. Kažu, do Arushe ima jedno sat vremena vožnje. Uglavnom prav put, nema gužve. Sedim u busu i gledam sklepane kućice pored puta. Svi materijali i stilovi na jednom mestu. Posle par dana shvatio sam da je igra i pesma suština, a što se tiče kuće... E, tu je jedino važno da ne pada

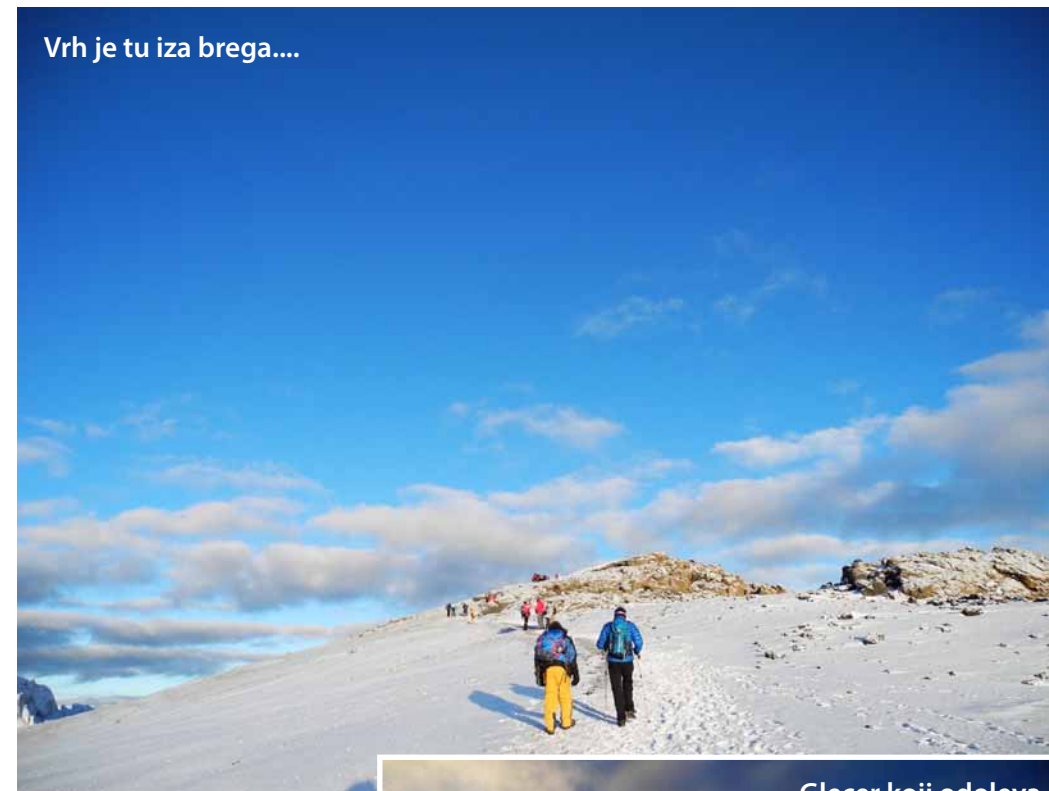

kiša na glavu. Ostalo je sve prihvatljivo. **NAKON ODSPAVANIH NEKOLIKO SATI** izašli smo ispred hotela da vidimo gužvu na ulici. Tu se sve odvija: trgovina, provod, igra, sport, kockanje... možete pešačiti koliko hoćete a pored puta će uvek biti poredane tezge sa robom za sve i svakoga. Ovde vreme stoji. Niko ne žuri. Valjda zato često čujemo kako za ljude u Africi kažu da su lenji. Možda su nas previše ubrzali? Mi smo imali dan odmora a popodne smo iskoristili da prepakujemo stvari u transportne vreće koje će na planini prenositi naši nosači. Dozvoljeno je 20 kg po torbi ali mislim da niko od nas nije imao toliko opreme.

SLEDEĆEG DANA SMO KRENULI ka Marangu kapiji. Svratili smo do Moshi-ja da kupimo još neke sitnice jer uvek ima onih koji zaborave ponešto. Ispred supermarketa gomila prodavaca koji vam za male pare nude majice, ogrlice, priveske za ruke i slične sitnice. Kada im kažete da ste krenuli na Kilimanjaro odmah vrte glavom i viču: „Pole, pole...“ (polako, polako). Naši vodiči su nas sačekali ispred zgrade Nacionalnog parka u „Marangu“. Tu smo se upisali u neakve knjige koje ne verujem da neko čita ili kontroliše. Meni je bilo važno da popunim obrazac za helihoptersko spasavanje, zlu netrebalo, jer smo to dodatno sredili kroz lokalno osiguranje. Pešačenje ka Mandara kolibama (2.700 m) traje oko tri sata sa sve pauzama. Hoda se kroz tropsku šumu u kojoj jedino ima majmuna i raznih ptica. Kažu nam da je noću previše hladno za druge životinje. Pričam uz put sa jednim od vodiča - Serafimom. Mlad je, a već ima 50 uspona na Kili. Vidi se da je profi jer sve primećuje i odmah reaguje ako neko radi nešto suprotno pravilima. Od njega saznajem za tradiciju i običaje naroda Meru i Masai, kao i da u Tanzaniji živi oko 70% hrišćana a 30% su muslimani. Otud i imena naših vodiča: Deus, Deolecijan, Augustus, Aurelius, Serafim...

ZASTAJEMO POVREMENO da se divimo moćnoj šumi. Imali smo sreće pa nije padala kiša. Mirisi raznih biljaka dodatno opijaju već oduševljene ljude. Svaki čas očekujem da nam iznad glava proleti Tarzan na lijani, ali sve je mirno i tiho. Posle gradske vreve ovolika količina zelene boje smiruje i opušta. Na pauzi mi je došlo da se malo opružim i dremnem ispod jednog ogromnog stabla. Sa Mandare se vraćaju nečiji nosači i uz osmeh nas pozdravljaju: Jambo, jambo... (Zdravo, šta ima?). Jedan od njih mi je objasnio da je to pozdrav za drugare i da nikako ne mogu to da kažem mami i tati. Zahvalju-

Vrh je tu iza brega....

Glecer koji odoleva klimatskim promenama

jem mu na objašnjenju i obećavam da ću tako i da uradim. Njihova naivnost i dobroćudnost je ogromna, kao i poštovanje porodice i porodične tradicije. Deluju mi kao deca u telima odraslih ljudi.

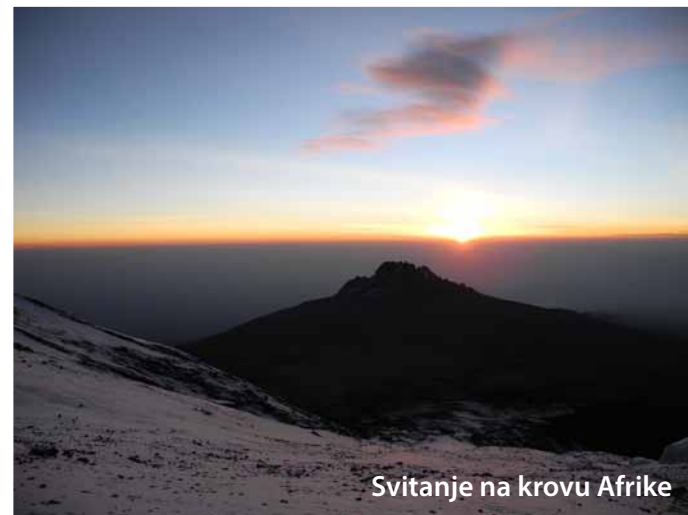
Mandara kolibe su smeštene na jednom proplanku usred šume. Predivno mesto na kome je podignuto desetak koliba za smeštaj i jedna velika planinska kuća koja služi kao trpezarija. Tu smo obilno večerali vrlo ukusnu klopku koju su pripremili naši kuvari. Pored nas tu su ljudi sa skoro svih kontinenata.

Sledeći kamp je Horombo (3.600 m) i nalazi se na šest sati hoda od Mandara koliba. Posle samo pola sata pešačenja izašli smo iz tropske šume i po prvi put ugledali krater Kilimanjara. Sada je cilj vodljiv i nekako nam ne izgleda daleko. Predeo više liči na mediteransku vegetaciju sa niskim žbunjem i stepskim livadama. Kada smo stigli do Horomba već su se bili navukli oblaci ali nije bilo kiše. Horombo je dosta veći kamp i ima dovoljno mesta za smeštaj. U njemu smo proveli dve noći jer je jedan dan iskorišten za aklimatizaciju. Ug-

Snegovi Kilimandžara

lavnom se ide prema Mawenziju do Zebra rocka (4.150 m). Nas je gore sačekao jak sneg pa smo se brže - bolje spustili nazad. Problem je bio što smo bili skroz mokri pa je zato popodne krenulo sušenje pantalona i čarapa u kolibama. Uveče - druženje i rani odlazak na spavanje jer nas je sledeći dan čekao dug put do Kiba (4.700 m). Međutim, opet smo imali sreće jer nas je sačekao predavan dan. Uglavnom smo zastajali da napravimo poneku fotografiju. Tek posle 13 sati oblaci iz doline su došli do nas i krenuo je suvi sneg, ali mi smo već bili na pola sata hoda do Kiba. Trebalo nam je oko šest sati da dođemo do ovog doma. Kibo je zidani objekat u podnožju samog kratera. Sobe su od 12 do 20 kreveta tako da se

Svitanje na krovu Afrike

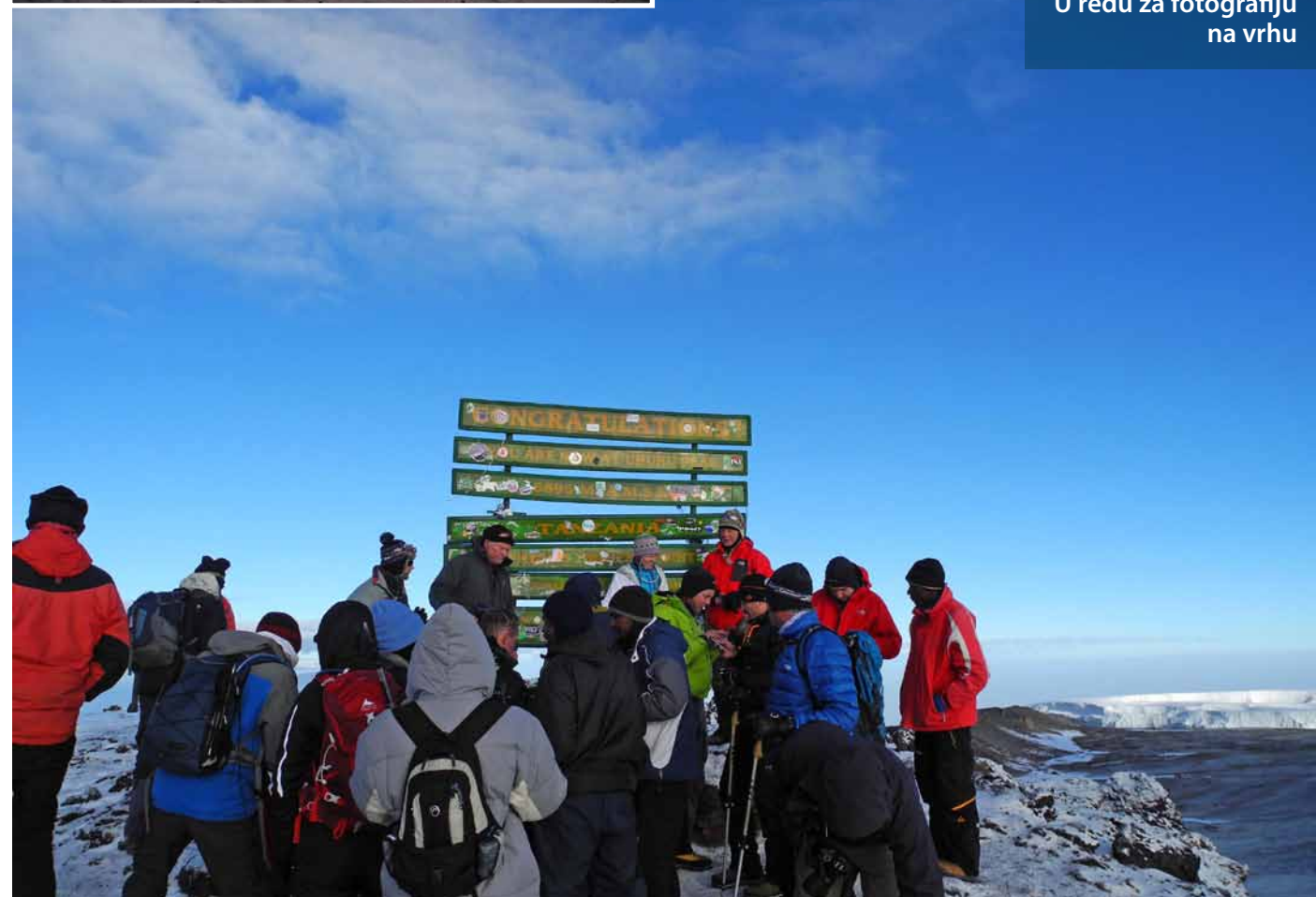
cela grupa može smestiti u jednu sobu. Vreme pre polaska na završni uspon uglavnom se provodi u krevetu uz obilno uzimanje tečnosti radi hidratacije. Mi smo večerali oko 18 sati, a onda ugasili svetlo i dremali do 23 sata kada smo krenuli sa pripremama jer nam je plan bio da krenemo tačno u ponoć.

Ispred doma Kibo su stajali naši vodiči. Spremni kao i uvek. Glavni vodič me je propitivao o svim detaljima vezanim za pripremu ljudi pred uspon. Kada je dobio sve potvrdne odgovore, blago se nasmejao i klimnuo glavom. Mi smo se skupili u krug stavili ruke u sredinu i viknuli pozdrav: „Život je lep!“

NOĆ MIRNA I VEDRA a vetar zanemarljiv. Krećemo se u koloni i hodamo najsposrije što možemo. To je tak-tika. Noć je duga a Gilmans još dalji. Pravimo pauze na svaki sat kako bi uzeli vodu, slatkiše i elektrolite. Čujem kako neki pozadi pričaju. Znači da im je opušteno, ali nagib se ka krateru povećava pa treba štedeti energiju. U jednom trenutku naši vodiči su zapevali njihovu tradicionalnu pesmu:

Jambo!
Jambo Bwana!
Habari gani
Mzuri Sana
Wageni!
Mwakaribishwa
Kilimanjaro
Hakuna Matata...

U redu za fotografiju
na vrhu

Bilo je nadrealno. U mirnoj noći na Kilimanjaru sa hiljade zvezda iznad nas ovi dobri ljudi pevaju sa toliko emocija u glasu. Neko je prokomentarisao: „Pa kako sada da ne popenjem vrh?!“

NA GILMANS POINT smo izašli prvi i to po noći. Nisam bio baš zadovoljan jer smo išli prebrzo. Ispod nas na stotine čeonih lampi formira jednu liniju koja se polako kreće ka nama. Ovde je vetar već solidno duvao pa smo cupkali u mestu da se zagrejemo. Sada je trebalo grebenom doći do mesta koje se zove Stela point, pa tek onda na glavni vrh - Uhuru peak (5.895 m). Izgleda blizu ali nikad stići. Ovde je sve pod snegom ali je lako za hodanje. Na Stela pointu sunce se konačno pojavilo. Izlazak sunca dočekujemo na krovu Afrike. U tom trenutku svi smo stali, svako sa svojim mislima. Neko brzo vadi fotoaparata a neko samo posmatra lepotu i čuti. Malo smo opijeni trenutkom i zaboravljamo na naš cilj. Čini mi se da nam sam vrh tada nije više bio ni važan. Ali ipak nastavljamo dalje zajedno sa ekipom koja nam se pridružila sa Macharme rute. Sa leve strane pred vrh presijava se glečer koji polako nestaje ali se još ne da.

Konačno u 7.30 h stojimo ispred table na kojoj piše da nema dalje. Oko table gužva, svi hoće da se slikaju. Važna je ta slika koja dokazuje da si bio ovde. Mi smo zapevali pesmu naših vodiča i bilo nam je baš zabavno. Silazak nazad do Kiba je dosta lagan i ide brzo, ali sve

U blizini Kiba (4.700 m)

NAJAVA EKSPEDICIJA EXTREME SUMMIT TEAM-A

Anapurna trek

Najatraktivniji trek u Himalajima

Trajanje: 16 dana

Polazak: 17. 04. 2014.

Borneo avantura

Penjanje, MTB, rafting, ronjenje u jednoj avanturi!

Trajanje: 12 dana

Polazak: 18. 08. 2014.

Island Peak expedition 2014.

Uspón na Island Peak (6.189m) - Nepal

Trajanje: 22 Dana

Polazak: 10. 10. 2014.

Ama Dablam Expedition 2014.

Uspón na Ama Dablam (6.856m), Nepal

Trajanje: 30 dana

Polazak: 25. 10. - 25. 11. 2014.

zavisi koliko ste energije sačuvali. U proseku uspon traje oko osam sati, a povratak do doma Kibo oko tri sata. Pri tom treba uzeti u obzir da se istog dana treba spustiti na Horombo, tako da sve ukupno za 36 sati treba preći 15 km sa 2.200 m uspona i vratiti se nazad 15 km sa 2.200 m silaska. Nimalo naivno, mada će vam reći da je Kilimanjaro za „babe i dede“. Svaku planinu treba poštovati i dobro se pripremiti za uspon ma šta pročitali na netu. Mi smo konkretno imali sreće sa vremenom, mada tamo zna da bude dosta kiše i snega iznad 4.000 m. Kako to jedan vodič slikovito kaže: „Vreme na Kili-

manjaru je kao kameleon - menja se svakog trenutka“.

Kako se spustate na manju visinu tako je iskoristivost kiseonika u vašem telu veća pa se hoda dosta brže.

Došli smo idućeg dana do Marangu kapije, kupili naše sertifikate i busom se odvezli do hotela u Arushi. Nekom se samo spava, neko je non stop gladan, a ima i onih koji su odmah uleteli u bazen. Uveče smo na svečanoj večeri podelili sertifikate za uspešan uspon i poželeli jedni drugima puno sreće na sledećim ekspedicijama. Ostaje nam uspomena na jedno sjajno druženje i iskustvo koje nema cenu.

Život je lep!

Zimski alpinistički kurs

Alpinistički odsek Čačak PD „Kablar” i Klub ekstremnih sportova „Armadillo” Čačak, organizuje zimski alpinistički kurs **na Durmitoru** u Crnoj Gori u periodu od 1. do 8. 3. 2014. godine. Polaznici kursa su obavezni poneti ranac zapremine od 50 do 70 l i mali ranac oko 30 l za uspon, zimske cipele, jaknu, pantalone, rukavice, kapu, rezervni veš, cepin, dereze, karbine, prusike, gurtne, kacigu, podmetače i vreće za spavanje, plinski gorionik i hranu. Program se sastoji iz teoretskog i praktičnog dela.

Teoretski deo obuke sastoji se iz:

1. Alpinizam istorijat i značaj
2. Planinarstvo i planinarska organizacija
3. Opasnosti u planinama
4. Bivakovanje
5. Logistika uspona (priprema za uspon, uspon i ocenjivanje smeri)
6. GSS, organizacija GSS-a, organizovanje akcije spašavanja i prva pomoć
7. Oprema i pakovanje užadi
8. Ekspedicionizam i aklimatizacija na velikim visinama
9. Trening, ishrana i fiziologija
10. Kodeks ponašanja u planinama i zaštita prirode
11. Čvorovi
12. Orijentacija

Praktični deo obuke sastoji se:

1. Kretanje sa cepinom i derezama
2. Štandovi, osiguravanje i izrada međuosiguranja (ranac, skije, cepin, lopata)
3. Navezivanje i kretanje naveze (dvojna, trojna)
4. Padovi i zaustavljanje padova pri mekom i tvrdom snegu
5. Samospašavanje
6. Abzajl (pečurka, cepin - bajla)
7. Bivakovanje u snegu (vučija jama, iglo, zemunice)
8. Kretanje naveze po glečeru i spašavanje iz glečerske pukotine
9. Izrada transportnih sredstava
10. Najmanje dva zimska uspona

Poslednjeg dana je polaganje praktičnog i pismenog testa i time je kurs završen.

Prijave za kurs podneti najkasnije do 24. 02. 2014.

Spavanje je u bivku a usled nedostatka opreme nekom od polaznika obavezno obavestiti organizatore pre polaska.

Vođe kursa su:

1. Slobodan Milovanović, instruktor alpinizma
2. Petar Šunderić, alpinista

MUSALA

Planinari PK „Vukan“ iz **Požarevca (Srbija)** januara ove godine, „overili“ su vrh Balkana - **Musalu** (2.925 m) u **Bugarskoj**...

Prvi put na zimskom usponu... Zašto tek sada? Okosnicu društva su činili planinari poznih godina. Oni koji su završili neke glavne životne poslove, skućili se, odškolovali decu, dobili od bračnih partnera dozvolu da skitaju planinama jer za nešto „drugo“ nisu. Takvom društvu nije odgovarao već ustaljeni beogradski sistem „petak noć polazak, subota istrčiš, nedelja se vratiš, u ponedeljak na posao“. Uglavnom smo pravili akcije za dalje destinacije na pet i više dana. Po sistemu „odeš ispešačiš sve, i nema drugi put“.

KAKO SE PROMENILO?

Nekako se promenio sastav?! Sreća nas starijih, malo učmalih sa idejama ali željnih avantura. Dodoše mlađi planinari, drugih pogleda, jačeg adrenalina, školovani vodiči, brzo savladali karte, GPS navigaciju, savladali zimske i letnje kurseve, vezuju neke čvorove, pominju karabinjere, naveze... govore strane jezike. Šetati livade i brdašca ili im se pridružiti? Ja se nisam dvoumio, izabrao sam pridružiti se.

Rila i PK „Vukan“, na beogradski način?! Odmah sam pristao. Božićni uspon na Rtanj - kao u maju, snega

ni u tragovima, ako ne padne u februaru neću ni na Trem. Na obe planine mi uspon već dosadan i više od 15 puta. Ali Rila u zimskim uslovima? Zašto da ne?! Prilika da se probaju fizički i mentalni sklop, a i oprema. Sneg pada na Rili, pašće i u petak i u subotu, nedelja nas ne interesuje, skotrljaćemo se jer je tada planiran silazak i put kući.

Vodič Zoran Pavlović. Mlađi član društva, za kratko vreme sve savladao što bi trebao jedan vodič, najbolji sa svih kurseva saveza. Ambiciozan i ozbiljan. Na njegovim akcijama su redovni gosti i planinari iz ostalih društava. Već se dokazao

kao organizator za Bugarske planine. „Musalu zimi“ organizovao je savršeno.

PUTOVANJE

Petak, uvlačimo se u mercedesov kombi, motor se ne čuje, tiha muzika, Neša za volanom. Kiša, kad nema snega, ako mislite na neku sitnu jesenju fajtajuću - ne... Bila je to provala oblaka! Šoferšajbna i Neša mole za većom brzinom „tikataka“ brisača, ali Dajmle - Benc nije predvideo veću brzinu da ne bi ostali bez metlica. Probali smo da pobegnemo kiši, ali nismo. Oblaci su se urotili protiv nas i pratiće nas do Boroveca. Usput je Batočina i Katarina. Svi se obrađujemo. Najlepša i najzgodnija ženska u kombiju. I jedina, upade nam kao dama tref na keca, anj - dobitna kombinacija. Priznaće te da je monotono kad nema ženskog glasa, makar da priča ako se ne smeje. A Kata se i smejala. Baš jedan pozitivan lik, i planinarka koja nije imala ni jednu zamerku. Noć, kiša, „tikataka“ brisači i vertikalna sedišta... Toliko vertikalna da niko ne spava, ako zaspiš može ti se desiti da nosom poljubiš sedišta ispred. Misleći na nos u poslednjem trenu pred granicu uočismo, između „tikataka“ brisača, restoran sa desne strane puta. Radi nonstop. Mali predah za sve, naročito za vozača. „Tikataka“ brisači i kiša baš smaraju. Posle kafe, granica. Krenuli još u 20 h, predvideli duže zadržavanje i omanuli. Dve granice deset minuta?! Malo duže na Bugarskoj jer smo morali da izvirujemo gospođi graničaru kroz otvorena vrata. Za nas je bila lepa vežba: digni se spusti, a ona je pomerila dva plava oka iza modernog evrounijskog okvira dok nas je prozivala. Tečno je izgovarala naša imena i poželeva nam je lepe dane na Rili. Iz tvojih usta u Božije uši, dodajemo... I budemo na kraju uslišeni. Srećnih li ženskih usana?! Hvala Stvoritelju! Da je veliki grad

Info ture + kontakti

Ovu veselu ekipu činili su: Katarina Radojević (PD „Kablar“), Dejan Jovanović (PK „Greben“) i Rajko Janković (PK „Vukan“), Milan Simić, Srećko Jenčić, Dragan Katić i naš vodič Zoran Pavlović. Više informacija o PK „Vukan“ pronadite na internet stranici: www.pkvukan.rs

sa leve strane zaključujemo po osvetljenom nebu. Sofiju nekako obidismo. Vlažnu, mračnu i raskopanu. Provukosmo se nekako kroz šumu crveno belih upozorenja o radovima u Evropskoj uniji....

BOROVEC

Ponoć je prošla pre četiri sata. Kiša se pretvorila u vlažan sneg. „Tikataka“ brisače konačno ne čujemo. Stali su jer smo stigli. Ne izlazimo dok vodič ne izvidi situaciju i ne klimne glavom da je sve uredu. Ulicama se izvlače neki tipovi, ženske u kratkim suknjicama u cipelama sa „tv-pink“ platformama. Vešte su, jer su stizale do automobila u celosti i bez posrtanja. Poslovica „pijanog i Bog čuva“, funkcioniše u četiri sata na zaleđenom trotoaru. Provereno...

Zoki nalazi kafić u koji se može ući. U čošku desno „platforme“, većina gostiju jede neku kiselu čorbu, oseća se na kiselo i alkohol. Mi se zadovoljavamo kafom. Neki Škot izuva plitku patiku i kenja nešto na pijanom engleskom... Kelneri ga nisu razumeli - što je bilo dobro, jer se meni čini da je želeo da mu sipaju viski u patiku. Ženske iz okruženja su vriskale. Znam običaj iz Srema kad dever posle kupovine mlade pije vino iz njene cipele. To nije bio slučaj sa Škotom: niti je dever, a nije u Sremu.

Kroz prozore pogledom iščekujemo planinare iz Beograda. Ni od korova ih.

RANAC NA LEĐA I...

Pet sati posle ponoći. Ovde jutro još ne stiže. Rešimo da krenemo. Tovarimo rančeve na sebe. Nešto i ostavimo od plitke obuće. Čeone lampe osvetle na borovima markacije. Tragova u snegu nema. Beograđani nisu ispred. Što nije dobro. Sneg nekih desetak centimetara. Borova šuma svuda oko nas. Borovi do neba. Jutra nigde još. Sneg vlažan. Navlake na rančevima štite opremu. Svi ćutimo i u mislima prebiramo šta li nas sve iščekuje. Svima prvi put. Igra ili predigra, kakogod... trajaće jako dugo.

Posle dva-tri sata počinje da se nazire nebo a sa njim i jutro. Beograđana ni u glasovima. U četvrtom satu borovi se pretvaraju u boriće, a naše cipele upadaju u sve dublji sneg. Desetak centimetara će rasti i rasti kako se budemo penjali. Nešto iz rančeva smo i trošili a opet su bili sve teži i teži. Sve teže se krećemo, upadamo do pojasa, metar po metar, smenjujemo se u ovom surovom rudarenju. Sneg je pokrio kamene blokove, noga lako propadne, može se lako i polomiti, rančevi nas čine nestabilnim. Pravi ispit izdržljivosti, za mišiće i um. Jedno bez drugog ne ide. Maksimalno morate upotrebiti sve što imate u glavi i telu.

Izlazimo na ravan gde je i dom. Čuju se glasovi. Stižu nas planinari iz Beograda. Voleli bi da su bili ispred. Njima je bilo drago što su iza. Trebali da krenu u 19 iz Beograda a krenuli u 22 h. Da li je to bilo slučajno? Isprćena staza ih je radovala. Bili su zahvalni za donji deo staze pa su nam preuzeli vodjstvo. Jedan deo, pa su nam opet prepustili. Moram priznati da je za mene ovo bilo previše napora. Nekoliko puta sam bio blizu povraćanja. Otkucaje srca nisam mogao spustiti ispod 160. Bar nekoliko puta sam se pitao što mi je ovo trebalo.

Nekako smo se dovukli do doma. U domu je bilo nekoliko bugarskih planinara, beograđani, Katarina iz Čačaka, Dejan iz Mladenovca i nas pet planinara iz „Vukana“. Malo smo se sušili, jeli, a ja zaspao za stolom. Nije mi se išlo u sledeći dom. Bio sam na izmaku svih snaga. Moji sklopovi nisu bili u funkciji. Osam sati uspona, pola kroz sneg do pojasa, učinili su svoje. Kod Zoke nema hoćeš-nećeš, rezervisano je prenoćište u gornjem domu. „Pokret za deset minuta“, reče i diže ranac. Dovukosmo se nekako... Dom je prelep u kakvim sam sve bio. Imao je kalorifere za grejanje koji su radili celu noć. Uglavnom smo sve oznojeno osušili. Od pića u domu je bilo svega. Uglavnom sačinjenih od ekstrata. Što je i najlakše doneti. Dom je otvoren samo uz najavu. Spavamo ko gde stigne i sa kim stigne i bez noćnog buđenja. A i da ste se budili, ko da izađe na -15 stepeni Celzijusa u WC kojeg nema. Ovo je jedini dom u kojem sam bio a da nema nikakvu rupu za nuždu. Baš nikakvu. Zašto, pitao sam se svaki put kad sam bio ovde i nisam dobio odgovor.

Zimi se može sve zatrpati snegom, ali leti? Reke ljudi ovde prolaze za vikend a gomilice na sve strane. Šteta što Evropska unija nije stigla i u podnožje Rile.

USPON NA MUSALU:

Nedelja je, osam sati. Napili se čaja, pojeli šta je ko poneo, navukli se, nabacujemo prvi put dereze, opasujemo pojas, kopaoničke naočari i rukavice iz osamdesetih, nabacujemo karabinjere, pa na stazu. Zakačim otkačim neke kopče, to isto rade i ostali, nije loše, mala pauza... Stigneš na vrh i ne osetiš. Malo se slikamo, uživamo jer smo se popeli, i ne na bilo koga i na bilo šta, sve je ovde ženskog roda i Rila i Musala, na pravu lepoticu Balkana, i sva ona „predigra“ subotnja je samo pomogla do 2.925 m. I kad Vam je teško i kad biste da odustanete, pomislite na one koji nikad ne dožive sve ovo... Još poneki čaj na vrhu i nazad. Oprezno i korak po korak. Nesreće se uglavnom događaju na spustu. „Završen posao“, pomisle, pa jure...

U povratku se delimo, Zoka, Milan i Rajko, istom stazom nazad. Katarina, Deja, Jenča i ja stazom ka uspinjači i Jastrebarskom... Na stazi dva traga koje pratim. Domaćini iz dva doma, zaključali i požurili ispred. Ski staze prazne, nema ni tragova. Tanjiri, sidra

i dvosedežnice počivaju u miru. Žalosna slika. Da bi se staze pripremile treba 50 do 60 cm snega, a ovde ga nema. Nema ga ni po Evropi. Po gradu skijaši šetaju i čekaju sneg.

Imali smo još vremena za obilan ručak u Borovcu. Preporučujem restoran „Napoli“ u pešačkoj zoni, paradaiz čorbu i roštilj na maču, natakuto meso je od bifteka, točeno pivo se podrazumeva. Na kraju smo morali da se nerado vratimo. Carina deset minuta, put za vozača još gori, kišu je zamenio sneg... Dovukosmo se do ponoći. I nije loš ovaj beogradski sistem... Kuća - kombi - vrh - kombi - kuća, za dva i po dana.

DRAGANKATIĆ

Sveta Gora

i zimski uspon na

ATOS

Grupa planinara iz
Srbije ispenjali su vrh
Atosa (**Grčka**)...

Mrak, huk vetra i igra čeonih lampi. Krećemo serpentinom od Panagie prateći neki srednji tempo da bi se brzo ugrejali. Znamo šta nas čeka, nešto što se verovatno dešava jednom u životu. Na vrhu su već ruski monasi sa vladikom spremni za služenje poslednje nedeljne liturgije u 2013. godini i to ni manje ni više nego na 2.000 mnv, na snegu. Za koji minut će i sunce iz mora, mesto i trenutak u kom se nalazimo u najmanju ruku izgleda nestvarno...

Grčka
Pinom je
obeležena
približna
pozicija
lokacije
opisane u
tekstu.

Ne treba pričati šta znači odlazak na Svetu goru, bilo da je čovek verujući pravoslavac, ateista ili druge veroispovesti. Energija na ovom poluostrvu je ogromna, priroda prelepa i netaknuta. Da ne bi ulazio u detalje, puno toga možete naći na netu vezano za istoriju, pravila i život na Svetoj gori.

Nas je ovog puta vodio poseban motiv, plan „Srpske nacionalne ekspedicije“ za 2015. ali o tome ćemo u nekim narednim pričama.

Došli smo ovde tražeći neku vrstu blagoslova i smirenja od svakodnevnih trzavica. Plan je bio da posetimo Hilandar, popnemo Atos i obiđemo Srpsko groblje

u Solunu. Već u startu smo malo promenili plan jer je prognoza bila poprilično loša i bilo je pitanje hoćemo li se uopšte ukrcati na trajekt prvog dana što bi značilo sigurno dva dana tapkanja u Uranopolisu. Ipak smo u četvrtak ujutru po planu zaplovili ka Hilandaru, vreme se tek u toku dana promenilo na gore. Divan je osećaj vratiti se na ovo mesto a verovatno i veliki utisak drugarima koji su prvi put bili ovde. Znaju se pravila, kad je služba, jutrenje, liturgija, obroci...

Od samog starta su nas pozvali da im pomognemo u kuhinji, što smo sa zadovoljstvom prihvatili. Prognoza je bila nepogrešiva i

u petak nijedan trajekt nije išao. Olujni vetar, grmljavina, pljus-kovi. Umesto po planu ka Karulji i Atosu, dan duže ostajemo u Hilandaru i slobodno vreme koristimo da obiđemo grčki manastir Esfigmen i hilendarske vinograde. Sveta gora je jedno od retkih mesta u svetu gde kad kažeš odakle si i ko si, otvaraju ti svuda vrata. Esfigmen obično ne prima goste, dok su ka nama bili jako ljubazni i otvoreni. Baš nam je priao taj drugi dan u Hilandaru, makar meni...

U subotu ujutru posle liturgije pakujemo stvari i čekamo brod koji neće stići pre 14 h u podnožje Atosa. Dok smo čekali prevoz,

dva monaha su me pitala da li je moguće da ćemo sad na Atos komentarišući da imamo opremu kao da smo spremni za Treći svetski rat.

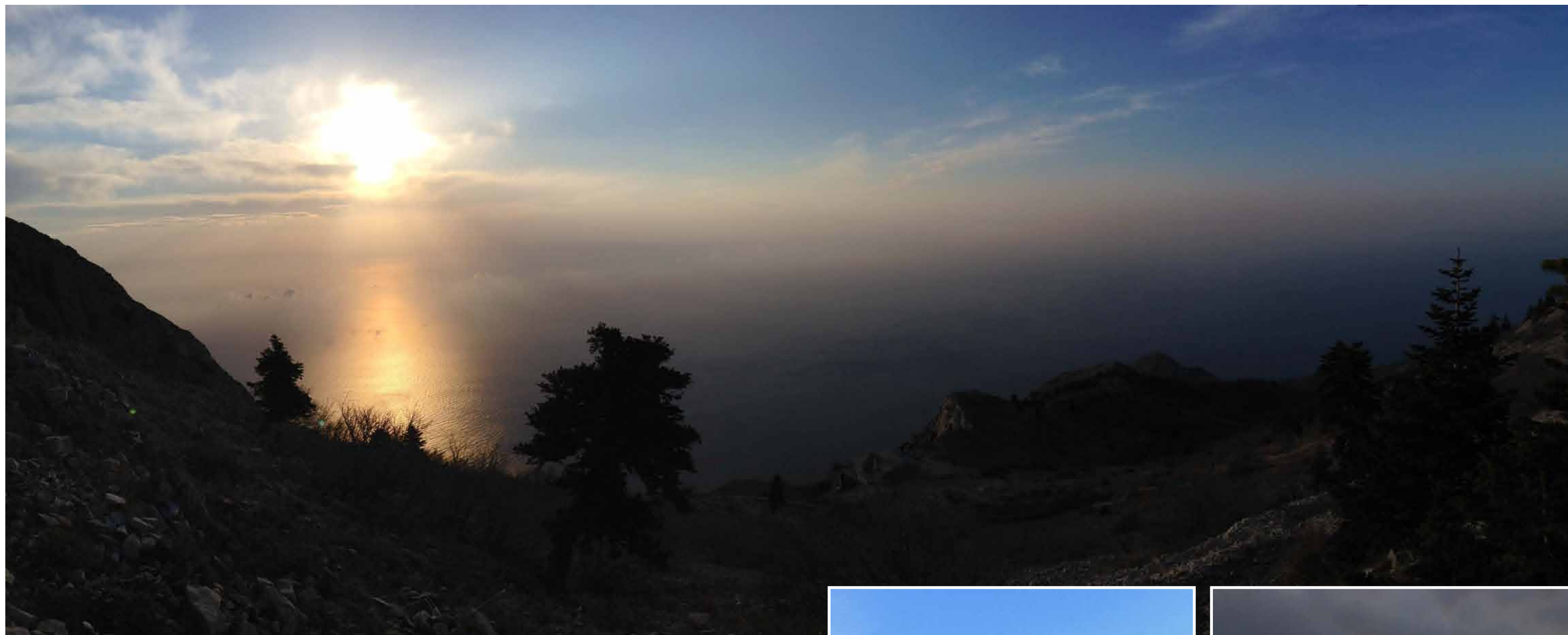
Verovatno nisu navikli da vide ljude u opremi za zimski uspon, a retko ko zimi uopšte kreće ka ovom vrhu.

Vreme se polako stabilizuje i konačno otkriva moćni vrh koji uliva strahopoštovanje. Sa nivoa mora, kozijim stazicama kroz šarenolika rastinja do stame-

nih krečnjaka malo iznad 2.000 mnv. Kondiciono dosta težak uspon, pogotovo od Karulje. Nigde ravnog dela, samo uzbrdo. Kao dva severa Rtnja u cugu. Po dolasku pronalazimo oca Miloša, i za njega i monaha Simeona, koji žive u pećinama, donosimo hleb. Dobili smo zadatak od „trpezarca“ Nebojše iz Hilandara da ih iznenadimo. Višak stvari ostavljamo kod njega, prepakujemo se i dobrim tempom krećemo ka Panagiji (kapela na 1.500 mnv, podno

Atosa). Rančevi su imali desetak kilograma, vreća, podloška, klop, gorionik, plin... Sunce je bilo dosta jako, tempo takođe, jer nam je cilj bio da u sumrak stignemo do Panagie i tu prenoćimo. Od starta je bio plan da se noći u kapeli da bi doživeli izlazak sunca na vrhu. Za manje od četiri sata smo sa nivoa mora izašli do kapele, tek što se spustio mrak, negde oko 18 h. Nadomak kapele sam osetio dim i u tom trenutku mi se učinilo i miris tamjana.

Rekoh sebi, da li je moguće? Nikog nigde nema, na vrhu je sneg, ovde ljudi slabo idu i leti, a kamo li zimi. Vetar polako pojačava. Bivak u kapeli nije velik a maštu posebno rasplamsava ideja da je služba u toku jer osećam tamjan. Potpuno neverovatna slika, ulazimo a unutra desetak braće Rusa. Služba je u toku, predvodi ih vladika moskovski. Vatra je založena, mazge su im u toku dana iznele stvari, klopnu, opremu, drva... Da smo hteli ovo da izvedemo, teško bi se uklopili.

Doživljaj se ne može opisati, svi smo bili iznenađeni, kako mi tako i oni. Što je rekao jedan monah „Evo ih braća Srbi, pa ko bi drugi!“ Njihov cilj je, liturgija na vrhu i njen foto/video zapis.

Dogovorili smo se kako da se

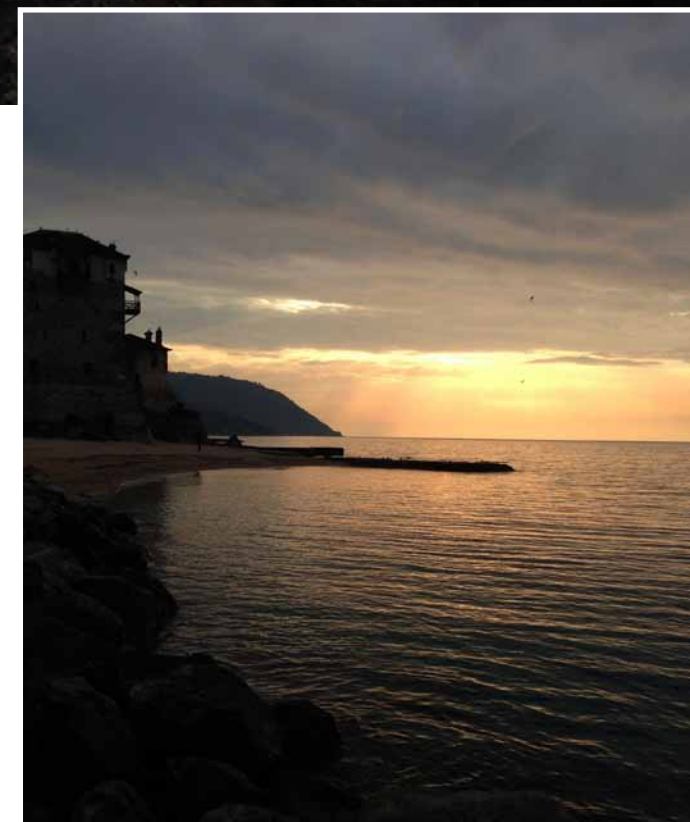
smestimo, manji broj nas na pod, veći u „vojničke“ krevete. Oni kreću oko pet sati a mi ćemo malo kasnije jer smo brži i da se ne guramo jer su male prostorije. Sunce izlazi tek oko osam sati tako da nije žurba. Pakujemo se, ubacujemo koje drvo u ognjište i izlazimo u mrak. Za sat vremena izlazimo na vrh i još uvek je mrak. Ulazimo u kapelu gde je vladika počeo sa liturgijom.

Glavni utisak i doživljaj sam napisao na samom početku. Jednostavno ne znam da li slike i video snimci mogu dočarati taj trenutak i duhovnu energiju. Ceo spust sam razmišljao o tome šta nam se desilo, pogotovo što nas je vladika sve bratski zagrlio pred polazak i dao blagoslov. Samo sam se na par puta vratio u real-

nost pitajući se ima li kraja ovom spustu, kako kolena izdržavaju i da tek sad vidim koliki je uspon kad je ovakav spust. Povratak brodom je bio šlag na torti. Sunce, vedro, malo ljudi i fantastični pejzaži. Cela ekipa je sedela na terasi broda i sa osmehom gledala u pravcu Atosa i obale Svete gore. Znali smo da nemamo vremena za stajanje u Solunu jer nam je loše vreme uzelo dan ali nam je zato Sveta gora vratila i to dvostruko. Atos nam je dozvolio da ga vidimo u najlepšem i najposebnijem trenutku. Vidikovac sa kog se vidi celo poluostrvo i pučina Egejskog mora. Ovo putovanje je svakako neponovljivo.

Veselo i što više pravih avantura u 2014. Κύριε Ελέησον

MARKO NIKOLIĆ

Velebit

Sami - nas dvoje i planina... Uživali smo u sedmodnevnoj avanturi po jednoj od najljepših planina Hrvatske...

Pri spomenu na doček Nove godine mnogima je prva asocijacija „Najluđa noć u godini“. No, meni i Ireni bilo je dosta svega, najmanje što smo htjeli bio je lud provod na ispraćaju stare 2013. godine. Htjeli smo nešto drugačije, nešto otkačeno, nešto... Uglavnom, odluka je pala - idemo na Velebit!

Željno smo iščekivali početak sedmodnevne velebitske avanture, posebice uživajući u pakiranju stvari za našu malu ekspediciju. Bilo je jasno da će ruksaci biti teži od 20 kg i da će leđa patiti, no prvog dana očekuje nas lagana četverosatna tura po nezahtjevnom terenu. Za bazu smo odabrali jedno od najljepših

planinarskih skloništa u Hrvatskoj - Skorpovac.

Romantika je započela na zagrebačkom kolodvoru, kada su se teški kotači vlaka zakotrljali tračnicama u pravcu Like. Ispali smo u Gospiću u sitne noćne sate zajedno s ruksacima, te isprobavali udobnost sjedala u kolodvorskoj čekaoni iščekujući zoru. U šest smo krenuli iz Gospića do 15 km udaljenih Oštarija. Kombi je nastavio za Karlobag, a nas dvoje smo ostali sami s Velebitom kojeg nismo vidjeli jer se sakrio u magli. Nismo ga vidjeli, ali smo ga itekako osjećali. Planina nas je sumnjičavo gledala, pažljivo motreći kako bauljamo livadom tražeći markaciju i početak Premužičeve staze (jedna od najljepših planinarsko - turističkih staza na Balkanu).

Nismo se bojali strogog pogleda planine, niti magle koja nas je obavijala vlažnim dodirima, no leđa su stenjala od bolova pod teškim teretom. Tura od četiri sata pretvorila se u osmosatni kuluk, ali izdržali smo!

Došli smo na Skorpovac i nakon presvlačenja legli u krevete da dočekamo ponoć u nekakvom svjesnom stanju. Velebit je ušao u Novu godinu bez snijega - izostala je atmosfera zimske idile, snijega i leda. Međutim, romantike nije nedostajalo - ponoć smo dočekali u tišini koja je bila

isprekidana samo pucketanjem vatre i laganim šumom vjetra u krošnjama stabala.

Na Velebit smo stigli samo s jednim ciljem - uživati i odmoriti se. Nismo imali plana ni uobičajene potrebe da svakodnevno radimo neke zahtjevnije ture i jurcama okolnim vrhovima, tako da smo se ubrzo prilagodili takvom načinu života. Vrijeme je prestalo postojati i nismo imali potrebu gledati na sat. Planina je bila čudljiva - ponekad bi nas lijepim vremenom izmamila

u šetnju travnatim livadama i tajnovitim šumama. Hodali smo Premužičkom, penjali se na rijetko posjećene vrhove Kurozeb, Kovrinac i Ljulačka, uživali u meditacijskom pogledu na more i upijali rijetke zrake sunce koje se odlučilo pokazati samo za nas. Teško je opisati čaroliju osjećaja kada se nalaziš na vrhu obavijenom maglom, a kada se maglena zavjesa ukloni, pred očima se ukaže morsko plavetnilo s krševitim otocima. Prizor je to koji opija i u srce usađuje vječnu

ljubav prema Velebitu.

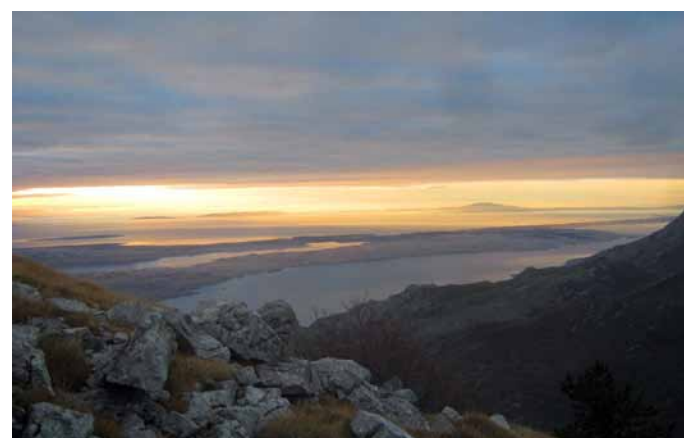
Bilo je dana kada bi nas planina držala u krugu skloništa odvrćajući nam želju za šetnjom kišnim kapima i teškim oblacima. Tada smo samo mogli šetati oko ruševina starih pastirskih stanova na Skorpovcu, maštajući o tome kako je život ovdje prije izgledao. Velebit je naseljavalo mnogo ljudi, većina se bavila uglavnom stočarstvom. Kamene kuće urušenih krovova pričale su neku svoju priču o ljudima kojih odavno nema. Ponekad se

čini da iza suhozida još uvijek šušaju ovce i krave, ali nema ih - samo vjetar i kameni zid kao svjedok jednog prošlog vremena. Svejedno, uživali smo - u miru, tišini, vatri u peći, kartanju. Jeli smo krumpire iz žara i pijuckali pivo pred skloništem, osluškujući topot kopita divljih konja koji su nas radoznalo gledali iz mraka. Uživali smo u planini na jedan drugačiji način i bilo nam je bitno da smo sretni.

Jednom nas je Velebit zločesto izmamio van, a zatim smo se

vratili kasno popodne pokisli kao miševi i sretni što nas jaka bura nije odnijela sa Šatorine, najvišeg vrha srednjeg Velebita. Ni to mu nije bilo dosta, nego nas je gnjavio južnim vjetrom pa nismo mogli upaliti vatru jer je peć bljućkala žar i dim kao mali razmaženi zmaj. Ali, sve smo to prihvatili jer smo tako i htjeli.

Vraćajući se posljednjeg dana lakših ruksaka (jer smo se trudili sve pojesti i popiti) planina nas je ispratila lijepim vremenom. Iskoristili smo priliku i popeli se na prekrasan vrh Visibaba, s kojeg puca pogled na more i sve vrhove srednjeg Velebita. Posjetili smo i vrhove Basača i Badanj, uživajući u prizorima koji te natjeraju da zaboraviš na sve probleme. Pogledi su to koji liječe. Sunce, plavetnilo mora i neba, te tamni oblaci nad Likom i magla na Oštarijama ponad koje, poput otoka, izbijaju gordi vrhovi mističnog Velebita.

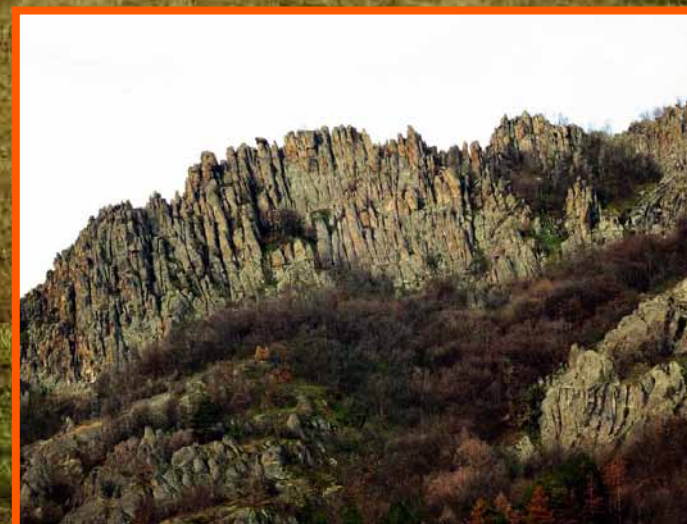
Za kraj, uspon na Kubus (spomenik cesti Terezi-jani iz 18. stoteka, prvoj koja je povezala Liku i priobalje) i prekrasan zalazak sunca. Kraj sličan početku - sami, nas dvoje i Velebit. Hodamo cestom u pravcu Gospića obavijeni mrakom, pokušavajući uloviti neki prijevoz. Stao je auto, dobri ljudi povezli su nas u neku novu priču. Velebit? Ostao je ondje, čeka nas da dođemo opet!

MATEJ PERKOV

Borački krš

Kragujevački i kraljevački planinari posetili su prirodne i istorijske znamenitosti Boračkog krša (**Srbija**)...

Levo: Na stazi (DM); Levo gore: Predah uz pesmu; Levo dole: Najmlađi maksimalno uživaju u prirodi; Gore: Doručak; Dole levo: Crkva u selu Borač; Dole desno: Pogled

Borački krš nalazi se u Šumadiji, u opštini Knić. Udaljen je 12 km od Knića i 28 km od Kragujevca. Predstavlja redak reljefni fenomen, odnosno deo ugašenog vulkana, koji je nastao pre oko 20 miliona godina.

Stene su andezitskog porekla i odlikuju se velikom čvrstinom i postojanošću. U okolini je poznat Borački kamen, koji se, zbog svoje karakteristične boje i svetlucah delova, koristi kao ukrasni kamen u građevinarstvu.

Sa vrha krša se pruža fantastičan pogled prema dolini Gruže, Gružanskom jezeru i okolnim selima. Na vrhu ovog brda, nadmorske visine 515 metara, postojao je srednjovekovni grad Borač. Pretpostavlja se da je izgradnja grada započeta za vreme Vizantinaca, a da je završena u vreme Nemanjića. Prvi put grad Borač se pominje u Žičkoj povelji, a svoj vrhunac dostiže za vreme despota Đurađa Brankovića.

U selu Borač u podnožju Boračkog krša nalazi se crkva, posvećena Sv. arhangelu Mihailu, podignuta 1359. godine sa jedinstvenim ikonostasom i zanimljivim freskama. U blizini crkve nalazi se dobro sačuvano staro groblje, na kojem neki od spomenika i stečaka (ima ih preko hiljadu) potiču još iz srednjeg veka.

Na nekoliko kilometara severozapadno od Boračkog krša, u podnožju planine Ješevac, na obali Crkvijske reke, nalaze se ostaci Manastira Ješevac, posvećenog svetom Jovanu. Nije poznato čija je zadužbina, s obzirom da o tome

nema jasnih podataka. Po jednom predanju, crkvu je podigao Marko Kraljević za pokoj duše svoje majke Jevrosime - Ješe, po drugom, isti je ktitor, veliki čelnik Radič Postupović, podigao manastire Vračevšnicu i Ješevac da se

međusobno pomažu. U prilog druge teorije ide i činjenica da su osnove obe crkve gotovo istovetne, iako u poveljama čelnika Radiča nema pomena o ovoj zadužbini, a ime je verovatno dobila po planini na kojoj se nalazi. U srednjem

veku je pored manastira prolazio važan put, koji je vodio od Beograda, preko Rudnika, Ješevca, Borča i Karanovca (današnje Kraljevo) do Kosova. U crkvi nema ostataka fresaka, a u blizini se nalazi nekoliko nadgrobnih spomenika i jedan zapušten bunar, kao i izvor.

Planinari PEK „Gora“, Kragujevac, PD „Žeželj“ Kragujevac i PSD „Gvozdac“ Kraljevo (ukupno njih 40), okupili su se 9. februara u selu Borač, sa ciljem da obidu ove prirodne i istorijske znamenitosti.

Na stazu smo krenuli od zadružnog doma u selu Borač. Na čelu kolone bio je Dejan, a na kraju Deva. Na Borački krš (515 m) popeli smo se sa njegove severne strane. Sa vrha se pružao pogled na gružansku dolinu i jezero koje je blistalo pod zracima jutarnjeg sunca. Dan je bio lep kao da je proleće odavno došlo. Njive i livade kao naslikane, crveni krovi pored puta koji vijuga između njih, slika je koju smo želeli sačuvati, pa su se fotoaparati usijali. Sa krša smo sišli istim putem i nastavili ka zaseoku Čairovići,

zatim ka visoravni Bukova voda do vidikovca na Velikom vrhu (766 m). Sa Velikog vrha prošli smo sedlom do Vesovog groba - Krša (759 m), odakle smo se jednom stranom Ješevačke kose spustili do Crkvina, gde smo obišli ostatke manastira Ješevac. Drugom stranom Ješevačke kose popeli smo

se do Giginog laza i grebenom preko Velikog brda (638 m), sa kog se pružao veoma lep pogled na Borački krš. Sa Velikog brda spustili smo se pored zaseoka Lukići i zaobišli Borački krš, putem, prvo niz Grčki potok, a onda i niz Boračku reku, sve do crkve u selu Borač.

Išli smo gore - dole, kroz šumarke, preko livada, pored njiva na kojima se zeleni pšenica, gazili blato i tepihe od lišća, preskakali potoke, odmarali se na proplan-cima, osmehivali se ponekoj visibabi pored staze i uživali u lepoti koju nam je Šumadija pružala. Ono što je bilo najlepše

- jeste dobro raspoloženje, smeh, Blagojeva pesma i osećaj da ste sa prijateljima. Skoro neosetno prešli smo stazu dužine oko 21 km, sa usponom i spustom od oko 900 m. Druženje smo nastavili u seos-koj kafani uz pesmu i dobro raspoloženje. Naravno, morali smo nadoknaditi izgubljene

kalorije i tečnost. Kragujevčani su se potrudili da svoje prijatelje iz Kraljeva ugoste, kao što su i oni njih na Brezni. Rastali smo se uz želju da uskoro opet zajedno budemo na nekoj od naših planina. „Čovek ne mora da ide na Alpe, Ande i Himalaje da bi bio plani-nar. Obožavam Rudnik, Bešnjaju,

Gledičke planine...“, rekao je kragujevčanin Dragan Čeliković po povratku sa Mont Everesta. Slažemo se sa njim. Srbija je lepa kud god da se krene.

ŽARKO PRODANOVIĆ,
Kragujevac
RADA VUKOSAVLJEVIĆ,
Kraljevo

Zeničani U AKCIJI

Članovi Udruženja za razvoj i podršku planinarstva i sportskog turizma „**VEDRO**” iz Zenice (**Bosna i Hercegovina**) uspešno su organizovali planinarsku turu, učestvovali u humanitarnoj akciji i promovisali film o osvajanju Matterhorna...

Udruženje za razvoj i podršku planinarstva i sportskog turizma „Vedro“ iz Zenice uspješno je realizovalo svoj deveti izlet, a drugi ove godine, „Zimski uspon na Vlašić - Paljenik 1.933 mnv“. Izletu se odazvalo 55 Zeničanki i Zeničana, koji su autobusom došli do platoa Galice.

Po ekstremnim uvjetima, temperaturom od 15 stepeni ispod nule i izuzetno jakom, ledenom vjetru, „Vedraši“ su uspjeli savladati vrh, odakle im se pružio nezaboravan pogled na pola domovine. Uprkos vedrom vremenu, zbog siline vjetra, bili su prisiljeni sići u planinarski dom „Jusuf Pečenковиć“ na Devečanima, gdje ih je dočekalo toplo gostoprimstvo domaćina. Nakon kraćeg odmora, ekipa se uputila ka Galici, gdje su završili trinaestokilometarski marš.

Udruženje „Vedro“ je ovim izletom oborilo nekoliko svojih rekorda, što u pogledu prosjeka godina (28), što u pogledu broja učesnika u zimskom pohodu (55), a naročito se istakao broj sakupljenih PVC čepova za humanitarnu akciju „Skupljanjem i recikliranjem plastičnih čepova osiguravamo invalidska kolica. Budi dio inicijative! www.bhcupwebs.com“. Naime, učesnici su se odazvali pozivu Udruženja, i skupili su, slovom i brojem - 2.473 čepa!

Predavanje „Priča Armina Gazića: Projekcija osvajanja Sjeverne stijene Matterhorna 4.478 mnv“, u organizaciji Udruženja za razvoj i podršku planinarstva i sportskog turizma „Vedro“ iz Zenice, održano je u prepunom amfiteatru Politehničkog fakulteta Univerziteta u Zenici.

U okviru svojih aktivnosti, „Vedro“ je odlučilo da sugrađane počasti predavanjem o najvećem uspjehu alpinizma Bosne i Hercegovine u 120 godina dujoj historiji - osvajanju Matterhorna kroz Sjevernu stijenu ovog alpskog gorostasa, najtežem alpinističkom usponu na svijetu, i to od jednog od aktera, Zeničanina Armina Gazića, trostrukog državnog prvaka u sportskom penjanju, te istaknutog BiH alpiniste. Drugi akter ovog uspona, Haris Kalajdžisalihić, zbog ranije preuzetih obaveza, nije mogao prisustvovati predavanju.

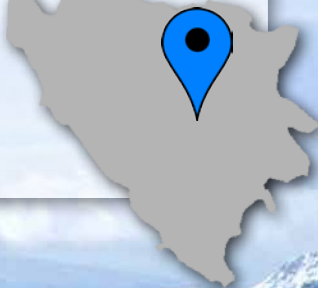
Uz dozvolu autora, emitovan je i dokumentarni film „Majka svih rogova“, Dine Kassala, našeg

Kontakt info

Informišite se o našim aktivnostima putem Facebook stranice: www.facebook.com/vedro.ba i web-stranice: www.vedro.ba

Bosna i Hercegovina

Pinom je obeležena približna pozicija lokacije opisane u tekstu.

čuvrenog režisera, snimatelja, scenariste i prijatelja Udruženja. Na kraju filma, osamdeset prisutnih je višeminutnim aplauzom i ovacijama nagradilo ovaj fenomenalni Gazićev i Kalajdžisalihovićev uspjeh.

U drugom dijelu predavanja, Gazić je prenio svoje utiske sa

Matterhorna, te odgovorio na nekoliko pitanja iz publike, uz opasku da ga je „Vedro“ navelo na povratak Zenici, iako je bio izgubio nadu u organizovanje mladih planinara i ljubitelja prirode.

Na kraju predavanja, predsjednik Udruženja, Nermin Talam, uručio je Zahvalnicu Gaziću za

razvoj i promociju planinarstva i alpinizma u Bosni i Hercegovini.

Udruženje za razvoj i podršku planinarstva i sportskog turizma „Vedro“ iz Zenice se zahvaljuje vršiocu dužnosti dekana Politehničkog fakulteta Univerziteta u Zenici, doc. dr sci. Sabahudinu Jašareviću, na ustupljenom amfite-

atru Fakulteta, direktoru Instituta za privredni inženjering, mr sci. Fuadu Klisuri, na pomoći pri izradi prepoznatljivih majica Udruženja, kantini Mašinskog fakulteta i Multiplexu „Ekran“ na zakuski poslije predavanja, portalima Klix.ba i Merak.ba na izvještavanju s lica mjesta, portalima koji su najja-

vili događaj, ekipama Udruženja „Avantur“ iz Sarajeva, „Nova vizija“ iz Novog Travnika, PSD „Poštar“ iz Zenice, čika Josipu Poljaku, Gorskoj službi spašavanja stanica Zenica, kopirnici „Labirint“, zatim optici „Lens“, Internet klubu „Stara čaršija“ i Fast-foodu „Urban grill“ na okačenim plakatama, mnogo-

brojnoj publici i prijateljima koji se odazvali i svim ostalim, znanim i neznanim, koji su pomogli u organizaciji i realizaciji ovog jedinstvenog događaja u Zenici.

PRUDRUŽENJA ZA RAZVOJ I PODRŠKU PLANINARSTVA I SPORTSKOG TURIZMA „VEDRO“
AFAN ABAZOVIĆ

Pogled

Zimski uspon na 2.156
mrv visok, drugi vrh po
visini uže **Srbije...**

Jedna od najboljih akcija, ako ne i najlepša, za kraj 2013. godine. Prošlo je jako malo vremena od zamisli da kalendarsku godinu završimo jednom visokogorskom akcijom, do njene same realizacije. Od ranije sam imao poziv od mog prijatelja Šilje iz Novog Pazara da posetimo njihov kraj i njihov dom na Mokroj planini. Od trenutka kada sam objavio šta planiram za kraj godine, do trenutka popune kombija, prošlo je manje od dva dana.

Zbog nemogućnosti da odemo bar na dva - tri dana, otišli smo na jedan produženi vikend. Skup i polazak je bio u 1,30 h 29. 12. 2013. godine, preko puta autobuske stanice Požarevac. Put preko Svilajнца, Kragujevca i Kraljeva do Novog Pazara, gde smo stigli negde oko 6,30 h, taman na doručak. Posle vrućih mantija, put nastavljamo dalje ka Ribaricu i samoj granici sa Crnom Gorom. Pre same granice odvajamo se putem ka planinarskom domu Planinarskog društva

„Sandžak” iz Novog Pazara. Odmah nastaju problemi - put je potpuno zaleđen. Uspevamo par kilometra da pređemo, ali dalje je nemoguće. Izlazimo iz kombija i nema mnogo mogućnosti: ili da nastavimo pešice ili... Uzimamo opremu i put nastavljamo pešice - tričavih osam kilometara.

U međuvremenu je Šiljo čuo da smo u problemu, pa eto o njega. Posle srdačnih pozdrava, zajedno nastavljamo dalje. Usput razmišljam da moram nešto da menjam u planu. Donosim odluku da ne svraćamo u dom, već idemo pravo na uspon, pa ako bude vremena svrat ćemo u povratku.

Po prolasku kroz selo, put nastavljamo solidnim planinarskim putem. Šiljo mi usput predlaže ideju, za koju sam se ja već odlučio. Dolazimo do mesta gde se odvaja put za dom, a mi nastavljamo dalje kroz gustu četinarsku šumu. Ubrzo nailazimo i na markaciju. Sa nama je krenuo i

*Srbija
Pinom je
obeležena
približna
pozicija
lokacija koji
se pominju u
tekstu.*

moj prijatelj iz Pazara - Šiljo.

Uspion polako ali sigurno postaje sve strmiji. Kada se dođe u podnožje vrha Smajlića kule (1.947 mnnv), uspon postaje konstantan, svo vreme kroz šumu. S vremena na vreme nam se pokaže i neki vidik. Staza ide tako da pravimo više od pola kruga oko vrha. Izlaskom iz šume stupamo na čistinu, po kojoj ide sama granica između Srbije i Crne Gore. Odavde uspon postaje jako težak, jer sneg je dubok najmanje 50 cm i ima ledenu koru. Malo ideš po njemu, a malo propadaš. To vađenje iz njega je jako naporno i dosta nas je usporavalo.

Naravno, najviše problema su imali oni sa najviše kilograma. Od tog trenutka nam se ukazuju vrhovi, koji su naš krajnji cilj. Dolazimo do Zogića stanova, na oko 1.800 mnnv i pravimo malu pauzu. Jedna prelepa dolina u samom podnožju Belega (2.142 mnnv), Pogleda (2.156 mnnv) i Smajlića kule (1.947 mnnv).

Posle pauze kreće malo strmiji uspon i nakon nekih sat vremena izlazimo na sedlo između Belega i Pogleda. Praznik za oči! Levo se vidi čitava Šar planina... Ispred nas kosovske Prokletije, a desno Komovi, Bjelasica, Durmitor...

S obzirom da ne stojimo sjajno sa vremenom - nastavljamo dalje, iako se nismo svi skupili. Razlog je što su mi svi na oku i što ne vidim neku realnu opasnost. Vrh odavde nije daleko. Negde oko pola tri izlazimo na vrh Pogled. Stvarno je Pogled i sad mi je jasno zašto ima baš to ime. Gledam ka sedlu kako jedan po jedan idu. Dok su ostali pristizali, iskoristili

smo pauzu da se presvučemo i da se nešto pojede. Svi smo izašli osim mlađane Natalije. Manje od 100 m joj je ostalo, ali je odlučila da nas sačeka. Čak sam jednog trenutka krenuo da joj pomognem, ali je bila kategorična. Kasnije sam u razgovoru sa njom saznao da joj je prethodni dan jako težak i da nije se dovoljno odmorila. Posle fotografisanja, pojavilo se pivo i to više proizvođača. Bilo je tu i odlično domaće vino, Miljanovo.

Usledio je potom silazak, čini mi

Info

Tehnički, ova tura izgleda ovako: 29,21 km, 1.530 m uspona i 1.550 m sputa. Ekipu su sačinjavali planinari PK „Vukan” i to: Anita Cvejić, Natalija Radosavljević, Miša Perić, Rajko Janković, Draško Vujčić, Miljan Stojadinović, Milan Simić i moja malenkost, organizator i vodič, Zoran Pavlović.

se - za nijansu lakši. Negde na 1.700 m hvata nas i mrak, ali nije opasno. Vedro je a i od beline snega se dobro vidi. Svrćamo do doma koji se nalazi na 1.360 mnnv i domaćini nas dočekuju toplom čorbicom. Odlično je prijala. Dom je u etno stilu i jako lepo izgleda. Neko je još popio i po čaj, a nakon toga smo se zahvalili našim domaćinima. Bili su divni i pravi domaćini. Imali smo tu čast da upoznamo jednog velikog planinara Baska, čoveka koji je popeo sve najviše vrhove svih kontinenata. Pozvao sam ih da kad god žele dođu kod nas u Homolje.

Čekalo nas sad opet onih osam kilometara do kombija. Posle ovakog fantastičnog i napornog dana, to nam baš i nije leglo. Po dolasku do kombija i presvlačenja, krećemo nazad. Svratili smo još u Novi Pazar na večeru i posle toga pravac Požarevac. Stigli smo malo pre tri ujutro, 30. 12. 2013.

ZORAN PAVLOVIĆ

Zov februara na Zabrđu

Članovi OU „Nova vizija” iz **Novog Travnika (Bosna i Hercegovina)** nastavljaju svoju planinarsku priču...

Petnaestak članova OU „Nova vizija” okupili su se u mjestu Trenica, odakle su se uputili u osvajanje novih planinarskih predjela. Svi učesnici su do osam sati došli na zakazno mjesto polaska. Vodič puta bio je poznati profesor Sabahudin Budo Maličević koji je dugogodišnji planinar i član PD „Zabrđe” Vitez.

Vođeni velikom željom za osvajanjem novih predjela, sa jutarnjom

temperaturom oko četiri stepena, Vizionari su krenuli na put. Lijepo druženje, šala i nova upoznavanja obilježila su početak puta. Povremene pauze bile su pravo vrijeme za kratka ali ipak sažeta predavanja o krajevima i historiji koje su učesnici pažljivo slušali od profesora Bude.

Nakon 2,5 sata pješčenja učesnici su stigli do planinarskog doma na Zabrđu gdje su nas dočekali ljubazni domaćini u planinarskom domu „Zabrđe”. Usljedilo je upoznavanje sa predsjednikom PD „Zabrđa”, ostalim članovima te zajednička kafa, čaj i doručak. Vizionari su se upoznali sa historijom planinarskog doma, trenutnim prostorijama i mogućnostima, što je svakako uvertira u buduću saradnju OU „Nova vizija” i PD „Zabrđa”. Nakon

jednosatne pauze ekipa kreće dalje, prema Poljani gdje smo stigli nakon sat vremena pješčenja. Usljedila je nova kafa, druženje, i prava planinarska gozba. Ponovo onaj standardni običaj Vizionara, zajedništvo i druženje.

Zov prirode u februaru na Zabrđu i Poljani obilježilo je buđenje prirode, žubor planinarskih potoka, temperatura i do 16 stepeni Celzijusa, i ako neobičajno za ovo doba godine izvirili su i gušteri iz svojih skrovišta a primječen je i poneki leptir. Još jednom priroda je počastila Vizionare svojom ljepotom i pokazala se kao veliki domaćin.

Povratak učesnika je išao drugom stazom prama mjestu Duboko a onda na finalno odredište Trenica. Učesnici su došli na odredište oko 17 h nakon pređenih 30 km

planinarskih staza i puteva. Svojim aktivnostima OU „Nova vizija” daje novi pogleda na planinarstvo, koje je nažalost u ovim krajevima u zadnje vrijeme zapostavljeno. Uz pomoć i savjete starih planinara, zajedničkim angažmanom stvaramo novi pogled na razvoj ove discipline posebno kod mladih.

DŽEMIL BELEGIĆ

Info

OU „Nova vizija” je prvo omladinsko udruženje u **BiH** koje se pored brojnih ciljeva bavi i promocijom planinarstva kod mladih. Osnovani smo krajem prošle godine i ovo nam je drugi izlet. Prethodno smo osvojili Kalin. U fazi pripreme je nekoliko projekata iz oblasti ekologije, edukacije mladih i sl.

Više informacija o našim aktivnostima možete dobiti posjetom naše **Facebook stranice**
E-mail: ounovavizija@gmail.com

Bosna i Hercegovina

Pinom je obeležena približna pozicija lokacije opisane u tekstu.

Podbukovski san

Padine Maljena (Srbija) i ljubazni domaćini, velikodušno su dočekali beogradske planinare...

Januar je dugačkim repom udarao Srbiju. Samim krajem, kao metlom, čistio je dijelove Vojvodine. Svakih pola sata, lijepe djevojke su izvještavale o ružnom vremenu: „Na relaciji Pančevo - Zrenjanin, vetar duva brzinom 120 km/h”. Potom su svi izvještavali o zavejanim putnicima kod Feketeća. Onda je stigao on: Hogar strašni,

Snježni čovjek, Superman i Betman (4 u 1). Ljudi su spašeni. I djeca su spašena. Sve je već istorija...

Pod tim utiscima, sve do subote več, planinarke su me zvale i otkazivale svoje učešće na izletu. Kako se koja odjavljivala, tako se druga prijavljivala. Kao u firmi, gdje se radi u dvije smjene. Do nedelje se sastav na spisku potpuno izmjenio. Bila je to mala partija pokera. Sav dobitak su uzeli oni koji su se pojavili tog ledenog jutra. Stara majka mi je već, po ko zna koji put dobacila: „Po ovakom kjametu ideš na planinu!? Ti nisi normalan! I ti što idu sa tobom, isto!” Nisam siguran za ove što idu sa mnom, ali ja nisam

Srbija
Pinom je obeležena približna pozicija lokacija koji se pominju u tekstu.

nikad ni bio to što je izjavila. Mada, zna ona to.

Nedelja je urlala i zavijala kroz sopstveno svitanje. Obukoh se kao za Himalaje. Kuća me izbaci kroz odškrinuta vrata, škripeći drvetom. Vjetar odmah počeo čačkati kroz ot-

vore na odjeći. Nekako, 601 ostade na gumama i preveze me do grada. Hodajući ka Hramu, pomislih: „Da bog da, da se osim vozača i mene iko više pojavi...” Misao mi odmah izmami osmeh. Slegoh ramenima.

Na parkingu još prije 6,30 sati stoji autobus i u njemu par planinara. Dobro je, nisam jedini. Do sedam sati se okupiše skoro svi iz centra. Kupimo još dvije ekipe na Žarkovu. Krajnji ishod - jedno manje. Raspoređena lica. Čavrljanje odmah počeo. Javih Miletu brojno stanje za ručak. JJ. Calle nam

reče: „Let's go to Tahiti!” Rado, ali nas su čekali Podbukovi. U Čelijama nam se pridruži Bratislav iz Čačka. Kaže, ide sa nama, makar ga vjetrovi odnijeli! Nešto slabiji i jesu bili vjetrovi u valjevskom kraju. Na makadamskom putu do Obradovića, sretosmo gazda Mileta. Ode da popravi svog golfa 1 u sopstvenoj radionici. Vidimo se popodne!

Vozač nas vješto doveze pod samu kuću. Zaleđene dionice nisu mu bile smetnja. Pokuljasmo iz busa na snježnu livadu. Ukočeni šljivici

„Pobedine” akcije

U martu PK „Pobeda” organizuje sledeće akcije:

■ **Jablanik**

Detalje potražite na [OVOM LINKU](#)

■ **Brankovina**

Detalje potražite na [OVOM LINKU](#)

■ **Homoljske planine**

Detalje potražite na [OVOM LINKU](#)

■ **Paličko jezero**

Detalje potražite na [OVOM LINKU](#)

■ **Prokletije**

Detalje potražite na [OVOM LINKU](#)

■ **Rajac**

Detalje potražite na [OVOM LINKU](#)

■ **Durmitor**

Detalje potražite na [OVOM LINKU](#)

■ **Miroč i Almaške planine**

Detalje potražite na [OVOM LINKU](#)

■ **Kopaonik**

Detalje potražite na [OVOM LINKU](#)

■ **Skijanje u Banskom**

Detalje potražite na [OVOM LINKU](#)

nas pozdraviše. U kući nas pozdravi i vrijedna domaćica Milja. Sin Nikola se ljubazno baci u akciju. Kafa, čaj, bože oprosti, rakija? Polusatni odmor uz vrele peći i vedri osmeh, napuni baterije do vrha. Objavih pokret. Dok smo se raštrkali po dvorištu, zatežući opremu, Maljen nas je podsmješljivo gledao preko Crvenog brega. Kao da kaže: „Frka, a? Malo vjetra, a već kukatel?”

Lagani prelaz drvenim mostićem, preko Bukovske rijeke. Iznad samog ušća Crne u Bukovsku, počinje staza. Čarobna u svakom godišnjem dobu, ovaj put je bila kao vila. Nestvarna. Uspon, žestok. Krivudavo nas vodi pod nebo. Zamrle grane borova se smiju vjetru u lice. Kolona od 29 vijuga kao neka snježna anakonda. Vлага isparava iz usta. Posebno onim pričljivijim. Ispred mene polumrtva šuma i radosni pas Žučko. Svaki čas je obilježavao novu teritoriju. Sa Crvenog brega već puca u oči poneki vidik. Pucaju i foto aparati. Malo predaha. Svi su tu i bacaju pogled u kanjon Crne. Okovana ledom, sa dosadom na površini, završava svoj samostalni put. Ote se krik nekoj ptici. „Dobro došli na orkanske visove Maljena!” Odgovorismo: „Bolje vas našli!”

Ostatak pješaćenja je bio lakši. Staza se pretvorila u kolski put. Malo više zasut snijegom, pokazivao je tragove srna i poneki pseći. Zaleđena površina bijelog je prstala pod nogama. Dovede nas do Malog Golupca. Vidikovac, kao da gleda sam sebe. Malo sunca se probijalo kroz razbijene kumuluse. Odsjaj u snježnom ogledalu je parao zjenicu. Dva stara bora su igrala igru poziranja. Zarobljeni u pokretu, dadoše nam ukočenu ljepotu. Divčibare, dole ispod, uspavane i bijele. Zvonik ispred crkve se zabadao u podne. Vjetar je i dalje urlao. Još malo hodanja do Velikog Golupca. Tu smo se morali pridržavati za betonske stubiće. Spustismo se malo ispod vrha. Zavjetrina je davala tom vidikovcu veliku draž. Na toj strani je stidljivo izvirivao Mali Povlen, ispod pocjepanog oblaka. Čak se i Medvednik osmjelio, pokazavši svoja smznuta leđa. Jablanik je čekao neki, prozračniji dan.

Sve bajke traju kratko. Vraćamo se istim putem. Saznanje da nas čeka topao, domaćinski dom, sa ukrčkanim jelom, ubrzalo je korake. Silazak onim strmim dijelom, klizav i krut. Zamolih oprez. U pola tri smo svi kod ušća. Povedoh u dodatnu šetnju pored Crne Reke. Još jedan, novi, drveni mostić. Zaleđeno korito raspršilo na ponekom mjestu. U tim bunarima, Crna grolji. Proplanak iznad, priča priču o savšenom kampovanju. Crna pozira kao manekenka Naomi, sva okićena srebrom...

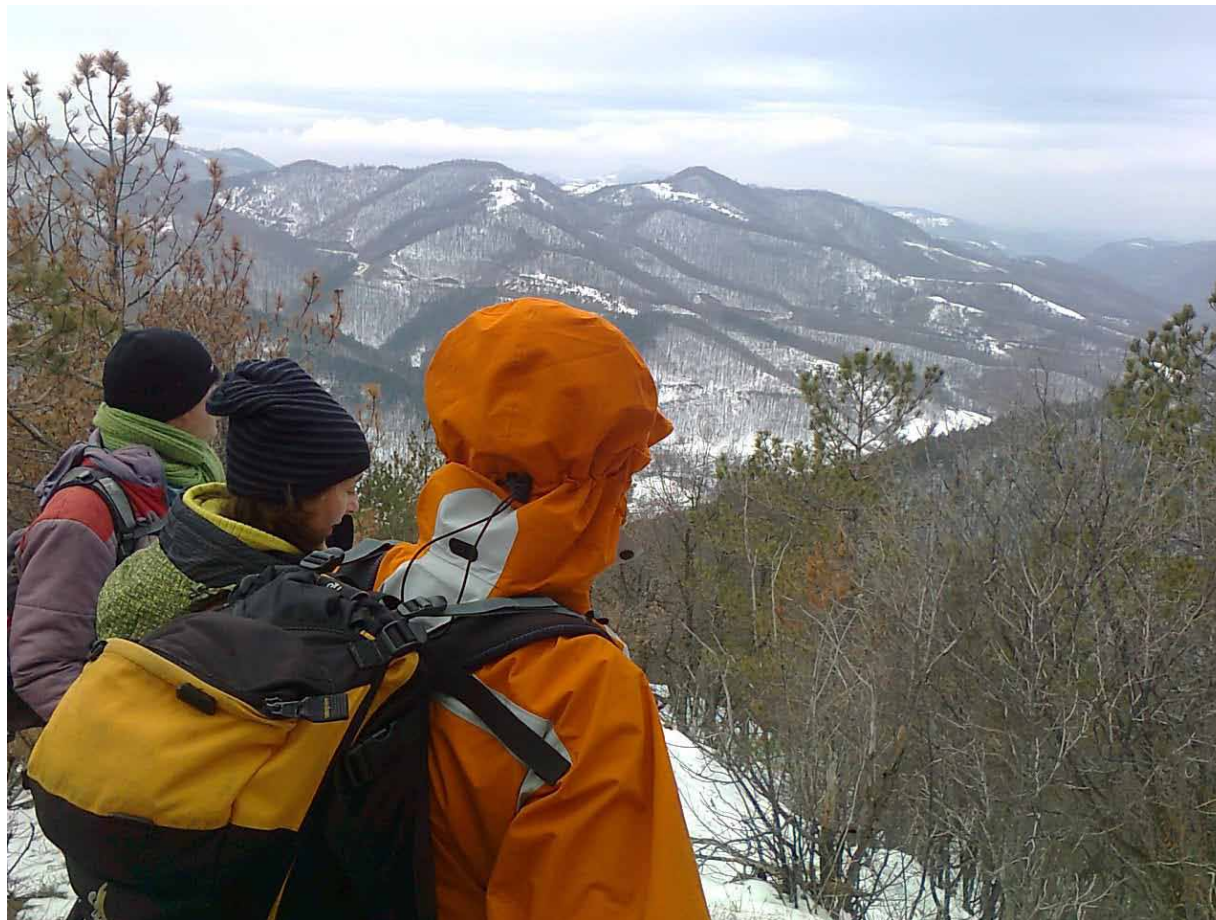
Već u tri ponovo smo u dvorištu Obradovića. Mile je tu. I njegova baka.

„Moja Baka”

*Bila je odvažna i poštena,
Žena gorštaka, seljaka.
Ne znate ko? Moja baka!
Sirota osta, bez oca, zbog rata.
Uteha joj beše, jedinac, moj tata!
Muško je uho, nasljednik kuće.
Iz jakog panja udara pruče.
Svuda nas bakina ljubav čeka.
Iz karlice šoljica mleka.
U srcu mom, odvažna i jaka,
Sad znate ko? Moja baka!*

MILE OBRADOVIĆ

Vatra naložena u vajat. Sačuvan u stogodišnjem obliku, svojim pucketavim ognjištem, priča priču

generacija. U lijevom uglu krevet, ušuškan slamaricom i prekriven vezenim čaršafima i čilimom. Uzdana peč za pečenje hljeba. Sinija, naćve za brašno, drvena posuda za mjesenje hljeba i pogače. Drevni alati. Prosto muzej, koji je oživio primajući nas u goste. Mile na ognjištu kuva vino i rakiju. Dok djeli svima po malo, raspreda priču o vajat. Mile - čovjek, poljoprivrednik, auto-mehaničar, ugostitelj, pjesnik... Onako, kao uz put, govorio je svoju poeziju, iznešenu iz podbukovske duše. Aplauz je bio nemoguć zbog čaša vrelog pića u rukama. Ipak, oduševljenje se vidjelo u očima.

Milja, direktorica sektora za

fenomenalnu hranu, naredi postavku u trpezariji kuće. Rado se svi odazvaše! Kakve bravure domaćice! Malo da se mezne: sir, kajmak, pogačice... Supa, da se duša razgali. Robusni podvarak uskače vrelo, ukrčkan u slozi sa junetinom i dimljenom piletinom. Odnekud se pojavi i krompir, pečen pod saćem. Ej, Srbijo! Eh, Miljo! Izgibosmo bez ijednog metka!

Stara majka, malo pogrbljena, ali čistog i vedrog duha, obilazila nas je i pazila da nekom nešto ne fali. Podsjetila me na moju baku, Zorku. Lahor od 48 kg, a div u duši! Žene Amazonke! Nosile su desetine hektara na svojim, apsurdno, nejakim plećima.

Atmosfera je potpuno ličila na slavsku. Zato i rekoh u jednom momentu: „Eto! Domaćine, sretna ti slava!”

Malo ko dočekuje i mazi goste kao ovi ljudi. Čak i Maljen namiguje odozgo, sa visina, kao da kaže: „Jeste vidjeli? A?”

Jesmo. Vidjeli i doživjeli. Dok je ovakvih ljudi, ima nade za ovo, ucrvalo, življenje.

Malo sira, malo kajmaka. Pozdrav i zahvaljivanje. „Izvinite ako nešto...!” „Ne, ne! Sve je bilo divno. Hvala vam!” Stara majka nas ispraća: „Čuvajte se, deco! Poledica je! Idite preko livade!”

Odosmo preko livade. Neki čvor mi se zaveže u duši, kad se

tako opraštam. Ne znam kako da ga odvežem. Valjda moram češće dolaziti, da se on razlabavi sam. Ko to zna?

Pod dirigentskom palicom čika Mirka, autobus zabrunda i vrlo brzo se zagrija. Predosmo uspješno zaleđeni makadam. Asfaltni, stari put, od Kosjerića do Beograda, busao se rupama. Svih 29 se baškarilo po sjedištima, dajući sopstvenom, probavnom, traktu, da radi svoj posao. U Čelijama pauza za popravku toalete. Bratislav ode za Čačak, noseći Maljen u rukavu. Valjda će ga upoznati sa Ovčarom i Kablarom? Ili možda sa Jelicom? Ona mi je, nekako, ženstvenije prirode.

Ibarska, svesna svoje dosadne strukture, dovede nas do Vidikovca. Prije nego izađe na toj stanici, pozdravih divne ljude: „Vi ste danas bili fenomenalna ekipa! Mislim da ni ja nisam bio loš? Ogromno zadovoljstvo je bilo moje! Sav ovaj vjetar nam duvao u leđa. Hvala vam!”

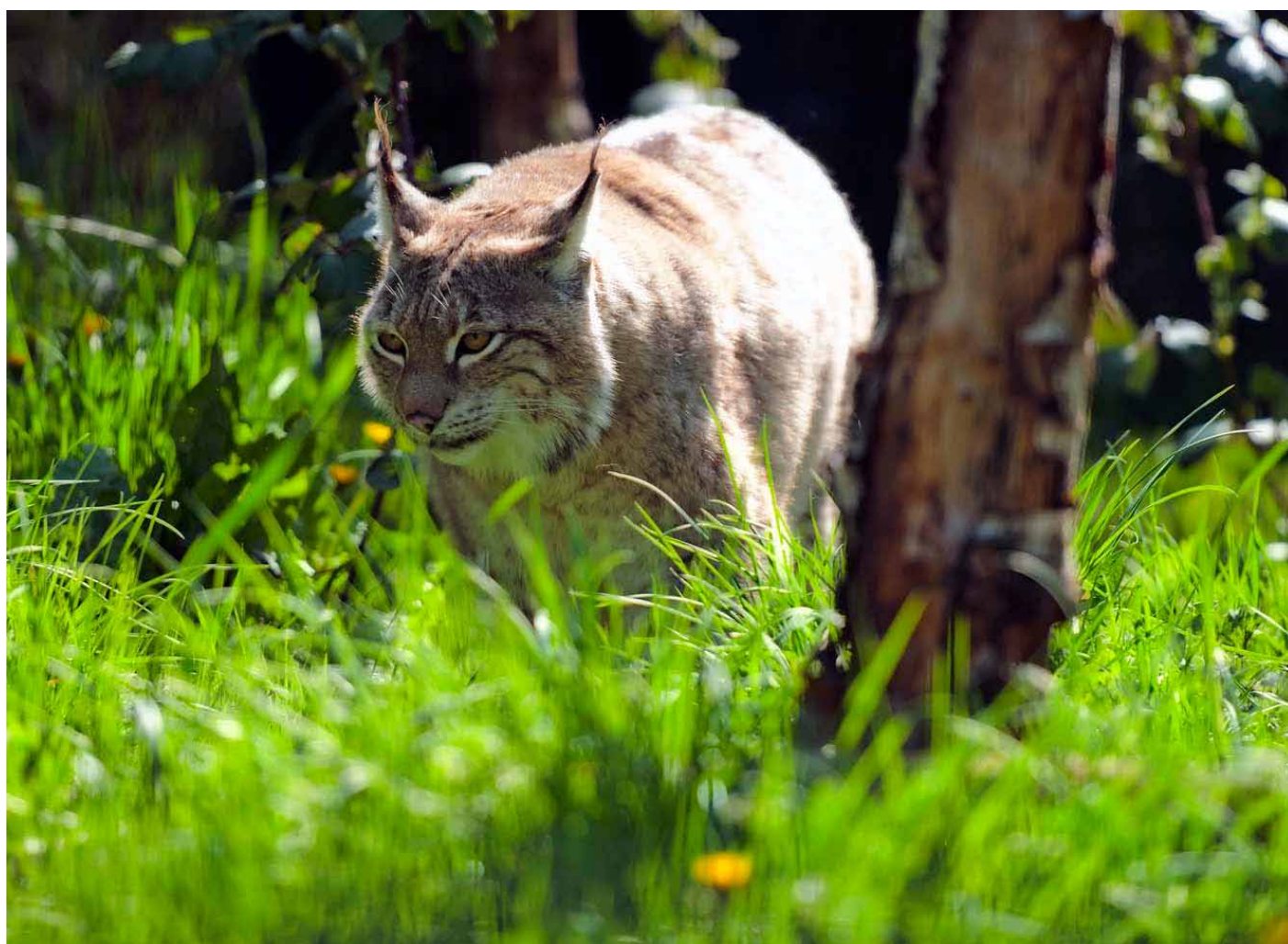
Beograd, potpuno zbunjen, kidišćim vjetrom, žmirkao je uličnom rasvjetom. Destruktivna zima je uskočila u prvi vagon februara. „Dobro veče! Vaše vozne karte!? Dokle putujete?”

„Let's go to Tahiti!”

DOPISNIK IZ DŽEPOVA PRIRODE:
BRANISLAV MAKLIJENOVIC

Nezapamćen zločin lovaca

Svetske organizacije za zaštitu
prirode **WWF** i **IUCN** ogorčene
postupkom lovaca iz BiH...

Svetske organizacije za zaštitu prirode WWF i IUCN ogorčene su objavom fotografije četiri lovca iz Fojnice (BiH), koji su ispod planine Vrtića ubili risa, te se fotografijom pohvalili na svom Facebook profilu. Ris je zaštićen Zakonom o lovstvu BiH, kao i istim zakonom u svim državama naše regije te i u Europi. - Time što je ubijen ris, nije samo narušen zakon, već je učinjena i trajna šteta Bosni i Hercegovini uništavanjem njezinih prirodnih dobara, koja pripadaju celom narodu. WWF-u je prioritet zaštita velikih mesojeda čije su populacije u celoj regiji ugrožene gubitkom staništa, nedostatkom hrane i ilegalnim lovom - istakla je Duška Dimović, direktor WWF programa u Srbiji.

Ona je takođe dodala da se zakon koji je na snazi mora sprovesti, a krivci kazniti. - Problem nezakonitog lova je prisutan u našem regionu.

Osim doslednog poštovanja zakona, rešavanje problema zahteva mobilizaciju brojnih zainteresovanih grupa, u prvom redu lovačkih udruženja, podizanje svesti i obrazovanje o značaju zaštite i očuvanja divljih vrsta - izjavio je Boris Erg, direktor IUCN Programske kancelarije za jugoistočnu Europu. Procenjeno je da je populacija risa u čitavoj Evropi 8.000 jedinki. U našem regionu ris se nalazi na Karpatskim i Dinarskim planinama, a ima ga i Makedoniji. S obzirom na malu brojnost populacija, svaka

jedinka je od izuzetne vrednosti. Evropska populacija risa je kritičnu tačku dosegla krajem pedesetih godina prošlog veka kada je pala na svega 700 jedinki. Od tada brojne organizacije i institucije koje se bave zaštitom divljih životinja ulažu velike napore kako bi se broj jedinki povećao. Iako se u poslednjih 50-60 godina taj broj povećao na oko 8.000, to i dalje nije dovoljno za stabilnu i zdravu populaciju. Porast brojnosti mora da se nastavi i mora da se ukloni svaka direktna pretnja od kojih je najveća krivolov.

Svetski fond za prirodu

Worldwide Fund for Nature (WWF), odnosno Svetski fond za prirodu, jedna je od najvećih, širom sveta priznatih, nezavisnih organizacija, koja se bavi zaštitom prirode i ima skoro pet miliona pristalica i aktivnu globalnu mrežu u više od 100 zemalja. Misija WWF-a je da zaustavi uništavanje životne sredine i da stvori budućnost u kojoj ljudi žive u skladu sa prirodom putem očuvanja svetske biološke raznovrsnosti, održivog korišćenja prirodnih resursa i smanjenja zagađenja i preterane potrošnje.

Koliko ima naših belorepana?

Prebrojano 750 orlova belorepana duž celog toka Dunava tokom prvog međunarodnog zimskog cenzusa...

Hajnburg, Austrija Ukupno 300 ornitologa volontera iz devet zemalja u regionu učestvovalo je u prvom međunarodnom prebrojavanju orla belorepana. Duž celog toka Dunava prebrojano je 750 orlova što dokazuje da je Dunav idealno stanište za ove veličanstvene vrste.

- Kada je reč o Srbiji, u Gornjem Podunavlju ove zime izbrojana su 22 para orla belorepana. Kako bi se broj ovih ugroženih ptica povećao, WWF u Srbiji intenzivno radi na obnavljanju vlažnih stanista uz Dunav koja su ključni izvor hrane za orla belorepana - izjavila je Duška Dimović, direktorka programa WWF u Srbiji.

Orao belorepan je najveća ptica grabljivica u dunavskom regionu. Nalazi se na samom vrhu lanca ishrane, tako da njegovo stanište mora biti u dobrom stanju kako bi populacija ove vrste rasta. Nažalost, već neko vreme broj primeraka ove vrste izuzetno je nizak. U Austriji je orao belorepan bio istrebljen. Intenzivni naponi nekoliko evropskih zemalja i WWF-a omogućili su oporavak vrste od 2001. u ovoj zemlji.

Predeo uz Dunav utočište je brojnih ugroženih vrsta. Staništa uz reku i njene pritoke su bitna kako za populaciju belorepana iz jugoistočne Evrope, tako i za one populacije sa severa koje zimu provedu u dunavskoj regiji. Zaštićena područja igraju izuzetno važnu ulogu u zaštiti ovih staništa.

DANUBEPARKS, međunarodna mreža u kojoj učestvuju sve zemlje dunavskog sliva, izradila je akcioni plan za očuvanje orla belorepana duž Dunava 2009. godine. Ovaj plan je usvojio i Savet Evrope. Prvi korak u sprovođenju plana je bolje upoznavanje sa zimovalištima orla belorepana - koja su najbolja područja i kako ih zaštititi?

Kako bi se odgovorilo na ova pitanja, duž celog toka Dunava istovremeno je organizovan prvi međunarodni zimski cenzus. Događaj su organizovali WWF, BirdLife i DANUBEPARKS (inače organizacije koje godinama sarađuju na zaštiti orlova duž Dunava). Rezultat prebrojavanja - 750 orlova belorepana - pokazuje važnost reke Dunav kao bitnog evropskog staništa.

Jedna od najvažnijih oblasti za belorepana u dunavskom slivu nalazi se na tromedi između Srbije, Mađarske i Hrvatske gde je uočeno 200 jedinki. Očuvanje Specijalnog rezervata prirode „Gornje Podunavlje“ u Srbiji, Parka prirode „Kopački

rit“ u Hrvatskoj, kao i Nacionalnog parka „Duna - Drava“ u Mađarskoj, od ključnog su značaja za opstanak ove populacije. Ova tri prirodna bogatstva, poznatija kao deo „Evropskog Amazona“ uskoro će postati deo prekograničnog UNESCO rezervata biosfere Mura - Drava - Dunav.

Najveći broj orlova prebrojan je u Donjem Podunavlju i to 360 jedinki u bugarskom i rumunskom delu (prevashodno u delti Dunava).

ALEKSANDRA STAMENKOVIĆ
WWF DUNAVSKO-KARPATSKI PROGRAM U SRBIJI:

Kontakt info

Dodatne informacije potražite na sledećim adresama:

www.panda.org/Serbia FB: i
www.facebook.com/WWFSerbia
TW: twitter.com/WWFinSerbia
WWF Dunavsko-karpatiski program u Srbiji:
wwf.panda.org/serbia

PLANINARIMA SRBIJE

Poziv na saradnju

Srpsko herpetološko društvo „Milutin Radovanović“ okuplja biologe opredeljene za proučavanje gmizavaca i vodozemaca. Članovi društva su studenti, diplomirani biolozi, magistri i doktori bioloških nauka, angažovani na biološkim fakultetima u Beogradu, Novom Sadu i Nišu, na Institutu za biološka istraživanja „Siniša Stanković“, u Prirodnjačkom muzeju i Zavodu za zaštitu prirode u Beogradu, ili rade kao nastavnici u školama. Populaciono-ekološkim studijama, za sada, pokrivamo delove Srbije, Makedonije i Crne Gore, sarađujemo sa kolegama i srodnim društvima iz Makedonije, Hrvatske, Republike Srpske, Crne Gore i Francuske, a u planu je uspostavljanje i formalnih kontakata sa komplementarnim udruženjima iz Grčke i drugih zemalja u okruženju.

Jedan od bitnih procesa u koji su – uz druge kolege sa fakulteta i Instituta – članovi Društva uključeni jeste prikupljanje podataka o rasprostranjenju gmizavaca i vodozemaca u Srbiji i okolnim državama. Kako smo (prirodom populacionih studija započetih pre više godina) vezani za ograničeni broj lokaliteta, ispostavilo se da fizički nismo u mogućnosti da obiđemo sve terene sa kojih podaci o navedenim dvema grupama organizama nedostaju.

Stoga smo došli na ideju da se obratimo planinarima Srbije, sa molbom da nam sa svojih brojnih izleta i akcija dostavljaju fotografije i što je moguće preciznije podatke o lokalitetima za gmizavce i vodozemce na koje naiđu tokom boravka na planinama i drugde, prevashodno u Srbiji. Uz svaku takvu informaciju treba ostaviti i podatke o autoru, kako bi se u budućim publikacijama izvori mogli korektno navoditi. Prikupljeni podaci mogu biti korišćeni za publikacije u stručnim i naučnim časopisima, a i prilikom izrade Crvene knjige vodozemaca i gmizavaca Srbije. Kolege iz Crne Gore i Makedonije na ovaj su način došle do značajnih informacija vezanih za herpetofaunu.

Sve podatke možete nam slati na imejl adresu Društva: serbianherpetologicalsociety@gmail.com.

Zauzvrat, članovi Srpskog herpetološkog društva planinarima stoje na raspolaganju za pružanje informacija o vrstama koje su naročito interesantne, a u mogućnosti smo i da (van sezone terena, tj. tokom zime) održavamo predavanja sa prezentacijama vezana za grupe kojima se bavimo.

Bezbedni u OUTDOOR aktivnostima

Uloga GSS Srbije u realizaciji programa
avanturističkog turizma u našoj zemlji...

Gore: Organizovane pešačke ture pod budnim okom spasilaca GSS Srbije;

Levo: Lazarev kanjon - divlji i teško prisupačni predeli Srbije;

Desno: Avanturistički turizam

Svaki vid turizma, bilo da je ekoturizam ili avanturistički turizam, koji uključuje izvestan boravak i aktivnosti u prirodi, nosi sa sobom i određen stepen rizika od povređivanja, prirodnih nepogoda, kao i drugih nezgoda i neprijatnosti koje se mogu dogoditi uvek kada se napušta urbana sredina i odlazi u prirodu.

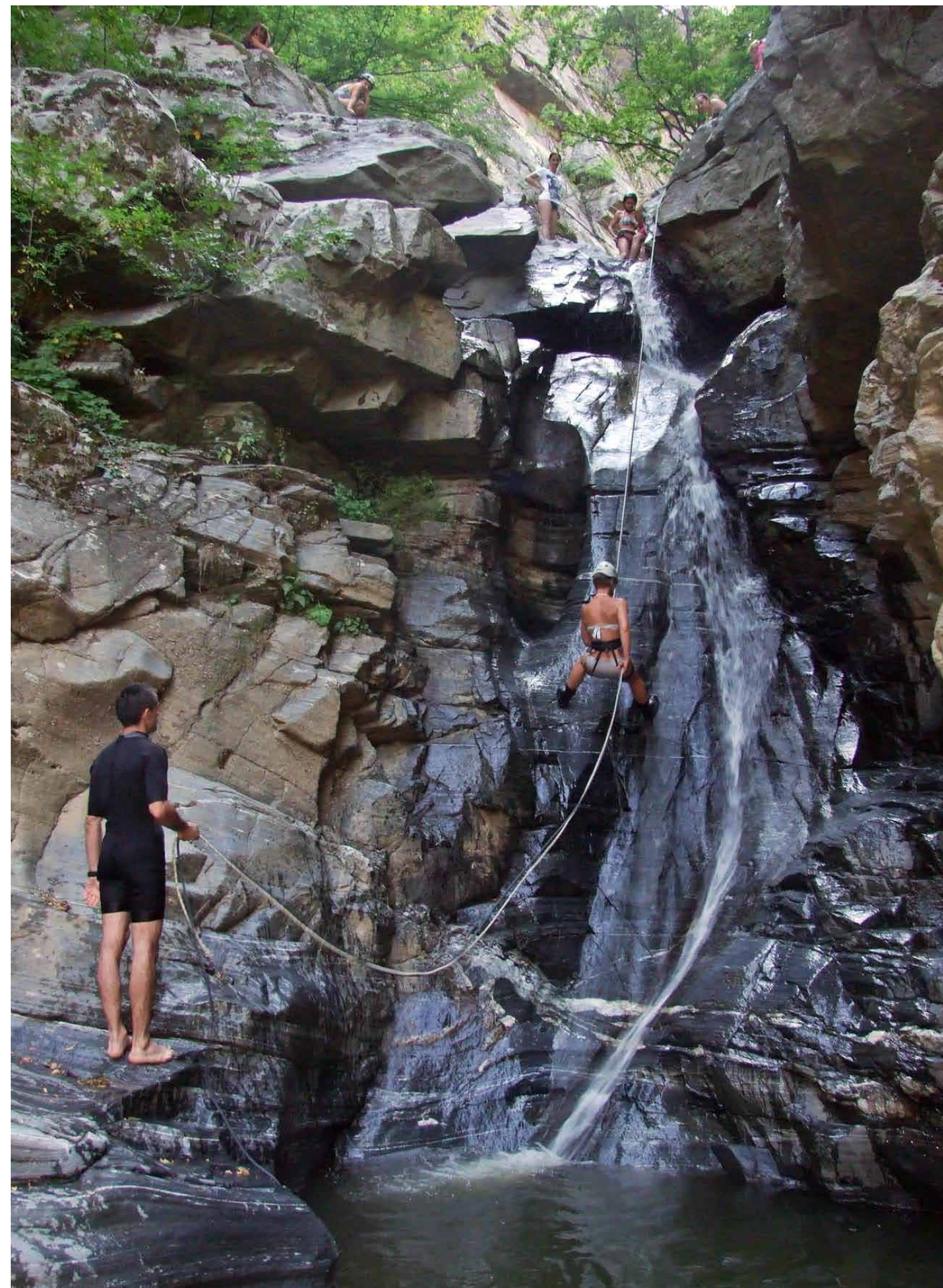
Avanturistički turizam, i sve u vezi sa njim, možemo slobodno nazvati „sport“ sa kontrolisanim, odnosno doziranim rizikom. Turisti, planinari, istraživači, zaljubljenici u prirodu, avanturisti i svi drugi koji borave u prirodi suočeni su sa mnogim rizicima i opasnostima, koji su uzrokovani što samom prirodom i svime onim lepim i manje lepim što ona sa sobom nosi, što sopstvenim greškama.

Opasnosti u prirodi su, slično opasnostima u bilo kom drugom okruženju, u najvećoj meri predvidive, te je

najbolje nositi se sa njima dobrom procenom, poznavanjem i veštinom. Neretko govorimo o svesti, odnosno da čovek treba da bude svestan svog okruženja - divljine, da je poštuje, uvažava i u svakom trenutku zna šta je i koliko opasno. Upravo se na to misli kada se govori o kontrolisanom riziku kod avanturističkog turizma u bilo kojoj formi i obliku. Na turistima je da ga prihvate ili da se jednostavno njime ne bave. Ipak je to poseban i vrlo specifičan vid turizma, baš zbog vrlo nestandardne sredine u kojoj se turistički programi realizuju, pa samim tim i nije za svakoga.

Koje su to potencijalne opasnosti sa kojima se klijenti koji upražnjavaju avanturistički turizam mogu susresti?

Razne lakše povrede učesnika programa (ogrebotine, opекotine od sunca, žuljevi, zamor, malaksalost, lakše

promrzline, sunčano slepilo), ali i teže u koje možemo ubrojiti (uganuća, iščašenja, visinska bolest, prelomi, toplotni udar, opšte pothlađenje, udari groma, opsežne opekotine, ujedine divljih zveri i ubodine insekata)

Vremenske nepogode (kiše, pljuskovi, sneg, vejavica, mećava, grad, prejako sunce...)

Ostale nepredviđene opasnosti (odroni, sipar, snežne lavine, noć i magla, gubljenja, strah i panika...)

Nekima će spisak opasnosti u prirodi ličiti na popis i zabeleške o katastrofama. Kada se ljudi budu uputili u opasnosti, spoznali njihove uzroke i posledice, saznali kako ih predvideti, kako zaobići, kako izbeći, kako prevazići, šta činiti, tada će kontrolisati sopstvenu sigurnost. Postoji više različitih aspekata kontrole sigurnosti, a to su:

PREVENTIVA - Bolje sprečiti nego lečiti. Opasnosti predvideti unapred (kratkoročno ili dugoročno) i kloniti ih se. Tako se izbegava potreba nositi se sa opasnošću i rešavati probleme koji je posledično prate.

REAKCIJA - Lečenje u slučaju potrebe. Suočeni sa neposrednom opasnošću ili pogođeni njome, mora se znati prava reakcija, pravi lek koji će ukloniti ili - minimizirati dejstvo posledica.

ORGANIZACIJA I VOĐSTVO - Ovo je, možda, i najviši nivo u kontroli sigurnosti. Razviti sposobnosti za vođenje i organizaciju grupe znači obezbediti sigurnost za celu grupu - preventivno i reaktivno raditi na nivou cele grupe, ne samo pojedinca. Od organizacije i vođstva zavisi kako sigurnost, tako i udobnost i uspeh cele grupe.

Stav o opasnostima oko nas nije dogmatski stav. On je samo plod dugotrajnog boravka sa turistima u planinama, skijaškim centrima, pećinama, kanjonima... U stvari, opasnosti i rizik su deo lepote, deo čarolije, deo okruženja sa kojim se suočavamo. Dokle god su opasnosti potencijalne i dokle god smo ih potpuno svesni, one su onaj deo priče koji ulepšava i oplemenjuje.

Gorska služba spasavanja Srbije, vođena osnovnim preventivnim principom - bolje sprečiti nego lečiti - smatra da je dobra i kvalitetna priprema osnovna polazna tačka za realizaciju svakog programa avanturističkog turizma u Srbiji. Pre realizacije samog programa na ekodestinaciji, treba unapred uraditi bezbednosnu analizu i procenu rizika od različitih faktora koje sa sobom nosi divlja i neurbana sredina, koja je najčešće i izbor ekoturista, planinara i avanturista.

Pripremna analiza sadrži sledeće polazne tačke:

IZBOR I KARAKTERISTIKE DESTINACIJE - planina, močvara, pećina, nadmorska visina, prilaz lokalitetu, blizina i povezanost sa gradom ili drugim većim naseljenim mestom koje ima bolnicu, ambulantu ili drugu zdravstvenu ustanovu.

ANALIZA SAME GRUPE - brojno stanje, starosna struktura, pol, prethodno iskustvo, njihove ambicije i očekivanja, zdravstveno stanje (ima li hroničnih bolesnika).

DOBA GODINE KAO I TEKUĆA VREMENSKA PROGNOZA - godišnje doba, periodi obilnih padavina kao i suša, opasnosti od lavina s proleća, izlivanje reka i drugih vodotokova, vremenska prognoza za period boravka predviđen programom.

KOMPLETAN ITINERER TURE - planirano vreme polaska i povratka grupe, broj noći, mesto noćenja, ucrtanje ture u kartu, GPS koordinate, projektovano prolazno vreme.

Iz svega gore navedenog postavlja se niz sasvim logičnih pitanja: kako rešiti problem bezbednosti učesnika, kako raditi anлізу i procenu i delovati preventivno i na samom kraju, koga zvati za eventualnu pomoć?

Odgovori se sami nameću.

Licencirani spasioci GSS Srbije, sa višegodišnjim iskustvom i odgovarajućom opremom u potpunosti su spremni da adekvatno deluju i visoko profesionalno

saniraju svaku navedenu vanrednu situaciju.

Angažovanje spasilaca GSS Srbije na obezbeđivanju tura prilikom realizacije programa avanturističkog turizma, organizatori programa (turističke agencije ili druge organizacije) rešavaju svaki od mogućih problema koji se mogu javiti vezano za bezbednost učesnika na turi.

Više je pozitivnih efekata ovakve odluke organizatora:

Zakonski još nije regulisano, ali će uskoro biti definisano da svaki organizovani odlazak u prirodu mora da, bezbednosti radi, prati i određen broj stručnih i sertifikovanih lica. Spasioci GSS Srbije su jedina organizacija koja svim svojim raspoloživim resursima u vidu ljudstva,

opreme i infrastrukture može u svakom trenutku da odgovori svakoj vrsti izazova.

Pojava jednog (ili više) licenciranih, opremljenih, obučanih i iskusnih spasilaca prilikom realizacije samog programa u samim učesnicima stvara osećaj topline, bezbrižnosti, zaštićenosti, brige organizatora o njihovoj bezbednosti, što svakako ostavlja pozitivan utisak na njih.

Prilikom štampanja ili oglašavanja samog programa, posebnu ozbiljnost i dodatnu atraktivnost predstavlja činjenica da će program pratiti i nadgledati spasioci GSS Srbije.

Organizator sebi olakšava celokupnu organizaciju time što ceo posao vezan za analizu i procenu rizika ostavlja GSS Srbije, te ima više vremena i energije da se posveti izradi samog programa, dok drugi razvija strategiju, organizuje ljudstvo, vozila, smeštaj, upisuje GPS koordinate, prati vremensku prognozu...

Jedna od najboljih budućih referenci je što organizator u ponudi svojih programa može istaći da je opasnost svedena na minimum angažovanjem spasilaca GSS Srbije i da do sada nisu imali nikakve nezgode niti povređivanja, a to je prvo što interesuje svakog potencijalnog učesnika nekog programa.

Jedna stvar je definitivno jasna: nema kvalitetnog, planskog i dugoročnog razvoja avanturističkog turizma bez adekvatnog rešenja bezbednosnog problema koji je uvek prisutan. Tu se GSS Srbije postavlja kao adekvatan partner koji je otvoren za razgovor o svakom vidu saradnje gde svojom infrastrukturom i resursima može udovoljiti i najprohtevnijem organizatoru. Ne treba zaboraviti da su ulaganja u bezbednost dugoročna ulaganja i da se ne mogu izmeriti u novcu niti profitu. Iz tog razloga je ušteda na tom sektoru minimalna, a posledice takve politike mogu biti katastrofalne.

Samo jedan slučaj bilo koje vrste nesreće tokom realizacije programa, sa neizvesnim ishodom, medijski iskonstruisan na razne načine može organizatoru doneti neslućenu štetu i probleme. Sa druge strane takvi slučajevi se prepričavaju, idu od usta do usta, ružna priča se širi neverovatnom brzinom i na taj način se jako utiče da avanturistički turizam gubi na ugledu i popularnosti među potencijalnim klijentima, i time se on direktno ugrožava i urušava.

Sa druge strane, GSS Srbije baš kao i ekoturizam je jako vezan za lokalnu sredinu, što kroz već postojeće GSS stanice, što kroz težnju da se otvore i osnuju nove po celoj teritoriji Republike Srbije. Kroz zajednički nastup i saradnju na određenim projektima na lokalnom nivou, turističke agencije, druge organizacije i GSS Srbije mogu steći popularnost, promovisati sebe, avanturistički turizam u celini i neke zajedničke ciljeve, a to su zdrav način života, blizina prirodi, odlazak i uživanje u rezervatima prirode, ulaganje lokalnih vlasti i stanovništva u razvoj avanturističkog turizma u njihovom kraju itd.

AUTOR: SRĐAN PAROŠKI,

GORSKA SLUŽBA SPASAVANJA SRBIJE

Prezentovano na Petoj međunarodnoj konferenciji ekoturizma na temu „Potencijali za razvoj avanturističkog turizma u Srbiji“, Novi Sad, oktobra 2013.

PRVA SKY RACE TRKA U SRBIJI

Sokolov put

Planinarska trka na Suvoj planini zakazana je za subotu 10. maj 2014. (rezervni dan u slučaju lošeg vremena je 11. maj ili sledeći vikend). Mesto okupljanja - Niška banja. Po propozicijama i formi Svetske federacije ova „Nebeska trka” i spada u srednju kategoriju trka u planini. Pored vertikal race-a i ultra traila.

Sky race (Nebeska trka) – planinska staza ne kraća od 22 km i ne duža od 50 km sa minimum 1.300 mnv

uspona. Ultra trail (Ultra maraton) - trka mora biti na planinskoj stazi koja je duža od 50 km i koja ima više od 3.500 mnv uspona. Vertical race (Vertikalni km ili Vertikalna trka) - trka na planinskoj stazi koja nije duža od 5 km a ima više od 1.000 mnv uspona.

Fantastična staza vas vodi preko Koritnika, Crnog vrha, Mosora i Sokolovog kamena na Trem. Jedna od najtežih jednodневnih ruta u našoj zemlji, definitivno sa najjačim

usponom sa sjajnim vidikovcima duž grebena Suve. Samo zamislite distancu polumaratona a da treba da popnete Midžor sa nivoa mora. Trka kreće u 8 h ujutru iz centra Niške banje. Okupljanje takmičara u petak u 21 h, potpisivanje izjave odgovornosti, dodela paketa, startnih brojeva, majica. Organizovan je gratis prevoz autobusom (Beograd - Niš - Beograd), kao i večera dobrodošlice u petak uveče za sve učesnike. Takođe je organizovan

i prostor za kampovanje sa toaletima i vodom za piće (dakle, spremite šatore). Uvek možete bukirati sebi smeštaj u banji i termin za saunu i hidro masažu. Veliki je smeštajni kapacitet pa ne morate zvati dosta ranije.

Posle izlaska na Trem (finiš trke), svi takmičari treba da se spuste do Bojaninih voda, preko Devojačkog groba (još oko 6 km) gde će ih čekati vozila organizatora koja prebacuju sve do starta - Niške banje.

0 „Sokolovom putu” + Kontakt info

„Sokolov put” (Start Niška banja - Cilj vrh Trem)

Dužina staze: 22 km sa 2.169 mnv uspona

Najviša tačka: 1.810 mnv

Najniža tačka: Niška banja 280 mnv

Bitne karakteristike:

- 1 osvežavajuća stanica na 9 km (moguće ostavljanje stvari, hrana, voda, slatkiši..)

- 3 kontrolne tačke

- 4 izvora/stanice sa vodom

Obavezna oprema: astro folija i pištaljka

Kotizacija: 1.000 dinara za trkače, 500 dinara za planinare

Paket dobrodošlice: majica trke, karta staze, evidencioni karton i startni broj

Vremensko ograničenje: za trkače 7 sati, za planinare 10 sati

Planinari ne koriste osvežavajuće punktove, samo vodu mogu dopuniti na 13 km kod repetitora (ispod Mosora)

Kod trkača se rangiraju prva tri mesta u muškoj i ženskoj konkurenciji, kod

planinara samo prva mesta u obe konkurencije

Rok za prijave i uplate kotizacije je 25. april, uplate idu na račun Saveza ekstremnih sportova Srbije kod Hypo Alpe Adria banke (račun br 165-9042-79) sa obaveznom naznakom „Kotizacija za trku Sokolov put, ime i prezime osobe”. Posle toga je moguća prijava ali su kotizacije duplo veće. Nagradni fond će biti objavljen najkasnije do 15. aprila. Autobus kreće iz Beograda u 17,30 u petak.

Više informacija, dobijanje **formulara za prijavu** i slanje na email adresu: marko@udruzenjefreestylera.com ili +381638670711

FB page:

www.facebook.com/sokolovput

Suorganizator:

Turistička organizacija Niš i Niška banja: www.visitnis.com

Kontakt osoba za **Nišku banju:**

Jelena Todorović 381(0)69/152-33-51

Bezbedno do vrha Rtnja i Juhora

Ekipe GSS Srbije obezbeđivale su više manifestacija i planinarskih akcija i manifestacija u Srbiji i inostranstvu...

spremni, sa adekvatnom opremom za kretanje u planini i poštiju uputstva organizatora, vodiča na stazi i spasilaca GSS-a.

„BOŽIČNI USPON NA RTANJ” – SPASILAČKO OBEZBEĐIVANJE PLANINARSKJE AKCIJE

Rtnj, Boljevac – Spasioci Gorskog službe spasavanja Srbije su u subotu, 11. januara, brinuli o bezbednosti planinara tokom prve ovogodišnje republičke planinarske akcije - „Božićni uspon na Rtnj”.

Akcija je održana po jubilarni 30. put, u organizaciji Planinarskog saveza Srbije i OPSD „Dragan Radosavljević” iz Zaječara.

Izuzetno povoljni vremenski uslovi, neuobičajeni za ovo doba godine, uticali su da na planinu Rtnj dođe preko 1.000 planinara, koji su do najvišeg vrha - Šiljak

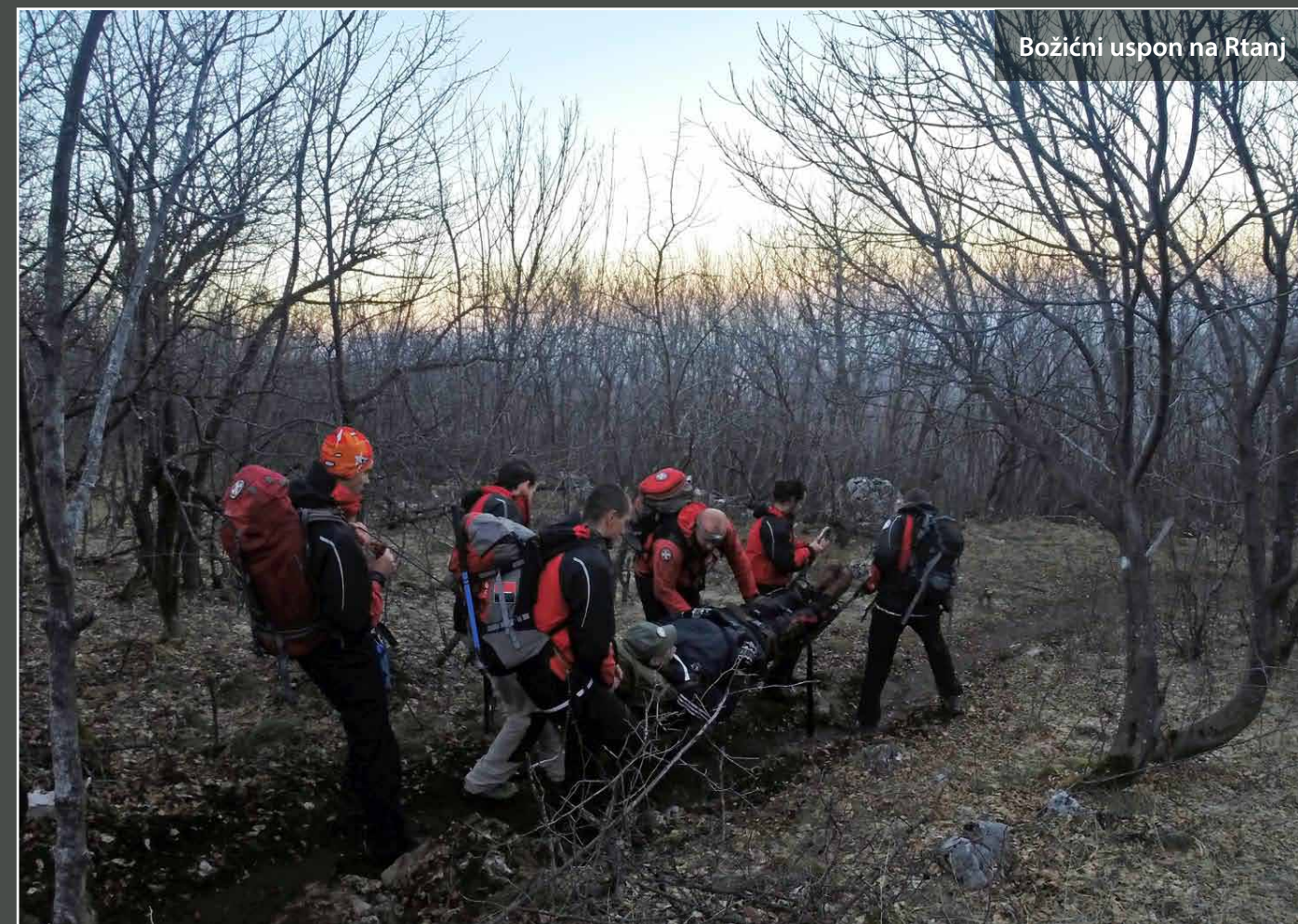
Početak kalendarske godine označava i početak nove sezone republičkih i tradicionalnih akcija Planinarskog saveza Srbije, koje godinama unazad redovno obezbeđuju i pripadnici GSS Srbije. Da bi usponi svima ostali u lepom sećanju, iz GSS Srbije apeluju na učesnike da na staze krenu psihofizički

Božićni uspon na Rtnj

Telefoni gorske službe spasavanja u regionu
SVI NA JEDNOM MESTU

Sve dodatne informacije mogu se pronaći na našoj Internet stranici:

www.gss.rs

kao i na stranici Planinarskog saveza Srbije:

www.pss.rs

(1.566 m) stizali sa severne i južne strane.

Akciju je obezbeđivalo 25 spasilaca GSS Srbije. Oni su bili podeljeni u pet ekipa. Prve dve ekipe su pratile uspon grupe planinara koji su do vrha išli blažom, južnom stranom planine.

U prvom delu ove staze postavljen je gelender od užadi, kako bi se ta deonica dodatno osigurala. Preostale tri ekipe su se kretale ka vrhu Šiljak severnom, fizički zahtevnijom stazom, ravnomerno raspoređene kako bi u slučaju potrebe što pre stigle u pomoć planinarima. Takođe, kritična mesta na ovoj strani planine dodatno su osigurana užadima.

Spasioci su praćenjem kretanja planinara, pomaganjem na spomenutim kritičnim mestima i upućivanjem na ispravan smer kretanja, omogućili da i ovaj uspon na Rtnj protekne bez većih poteškoća. Spasilačke ekipe intervenisale su tri puta.

Akcija je završena oko 18 sati u naselju „Rtnj” gde je za učesnike organizovana dodela zahvalnica i zajednički ručak.

**„SVETOSAVSKI POHOD NA JUHOR” -
SPASILAČKO OBEZBEĐIVANJE PLANINARSKÉ
AKCIJE**

Juhor, selo Glavinci - Sedmi „Svetosavski pohod na Juhor” u organizaciji Planinarskog kluba „Juhor” iz Jagodine i Planinarskog saveza Srbije, održan je u subotu, 25. januara.

Prvi ovogodišnji sneg nije demoralisao planinare, pa je u šetnju po Juhoru, stazom dugom 20 km, krenulo oko 500 učesnika. Start, kao i završetak akcije, bio je u selu Glavinci, nedaleko od Jagodine. Staza je vodila preko vrha Odžinac, visine 679 m i sela Kolare.

O bezbednosti planinara brinule su tri ekipe Gorske službe spasavanja Srbije, za čijom intervencijom nije bilo potrebe tokom ove akcije.

Po povratku sa staze za sve učesnike organizovan je zajednički ručak, podela zahvalnica i bogat kulturno-umetnički program.

SEMINAR O SPASAVANJU U ZIMSKIM USLOVIMA
Stara planina, Babin zub - Tradicionalni seminar Gorske službe spasavanja Srbije posvećen spasavanju u zimskim uslovima održan je i ove godine na Staroj planini u periodu od 15. do 17. februara. Glavna tema seminara bilo je spasavanje iz snežnih lavina.

Primeri snežnih lavina na skijalištima i planinama u Srbiji su veoma retki, ali da bi spasilački timovi brzo i uspešno odreagovali i u takvim situacijama, prema godišnjem planu aktivnosti GSS Srbije, kao deo njihove obuke i treninga, redovno se održavaju seminari posvećeni ovoj tematici.

Dvadeset učesnika ovogodišnjeg GSS seminara su kroz celodnevna predavanja i vežbe na terenu u podnožju stena Babinog zuba, kao i na video prezentacijama u domu, imali priliku da se upoznaju sa načinom nastajanja lavina, procenom od njihove opasnosti, steknu znanja o tome kako se prelazi

Svetosavski pohod
na Juhor - na stazi

**U SLUČAJU POTREBE, MOŽETE SE OBRATITI ZA POMOĆ, POZIVOM NA BROJ TELEFONA:
063/466-466.**

Pretraga terena
pomoću bipera

lavinozan teren, koja se oprema koristi pri kretanju po ovako rizičnom terenu, kao i kako se organizuje i izvodi akcija spasavanja iz snežnih lavina.

Poseban deo seminara bio je posvećen pravljenju improvizovanih sidrišta u snegu i korišćenju prirodnih sidrišta za postavljanje instalacija za spuštanje i izvlačenje povređenog pomoću formacijskog nosila UT 2000.

Drugog dana seminara simulirana je akcija spasavanja iz snežnih lavina, pa su spasioci mogli da uvežbaju ono što su prethodnog dana naučili. Simulacija je obuhvatila celokupnu organizaciju jedne spasilačke akcije, od trenutka prijema poziva za pomoć, preko okupljanja spasilačkih timova, podele zadataka i opreme, odlaska na teren i traganja za žrtvama lavine sondiranjem terena i korišćenjem lavinskih bipera.

Nakon uspešno okončane vežbe i njene analize, svi učesnici su polagali završni test. Poslednji dan seminara iskorišćen je za slobodne aktivnosti spasilaca na terenima Stare planine.

**ODRŽANA OBUKA ZA KORIŠĆENJE RECCO
SISTEMA**

Kopaonik – Tokom decembra prošle godine spasioci GSS Srbije završili su i obuku za korišćenje detektora RECCO sistema, koje je za ovu sezonu nabavilo JP „Skijališta Srbije”. Detektori se, osim na Kopaoniku, nalaze i na Staroj planini. Upotreba RECCO sistema omogućava znatno bržu pretragu terena i lako pronalaženje izgubljenih i ugroženih skijaša u slučaju lavina.

Sondiranje terena

Prvi među jednakima

Naučite da prepoznate, uberete i upotrebite samoniklo jestivo i lekovito bilje, upoznajte raskoš sveta šumskih pečurki... U ovom broju upoznajte biljku **sremuš**...

Sremuš ili divlji beli luk (*Allium ursinum*) trajna je, zeljasta šumska (ne raste na čistinama), do 40 cm visoka biljka, sa tankom lukovicom, uglavnom dva, a ponekad i tri intenzivno zelena kopljasta lista na uspravnim stabljikama, a u sredini stabljika na kojoj se razviju sitni beli šestokraki cvetovi. Intenzivno miriše na beli luk. Zbog nutritivne i lekovite vrednosti jedna je od najvrednijih biljaka i Koncept ishrana iz Prirode „SREMUŠ“ nazvan je po njoj.

STANIŠTA: Raste od snega (nalazio sam ga kako viri iz snega) do polovine juna, u listopadnim i mešovitim šumama, češće oko potoka, na humusom bogatom, dubokom i vlažnom zemljištu, od brda do preko 1.600 mnv. Izgleda da najviše voli šumu u kojoj ima bukve, ali nije obavezno.

BERE SE: Cela biljka (nadzemni deo), od marta do juna, a nezrelo seme u toku leta - do kraja jula. Zbog opasnosti od mešanja sa otrovnim biljkama, obavezno se bere struk po struk, što važi i za dobre poznavaoce. Ne suši se, jer sušenjem gubi svoja najvrednija svojstva.

SADRŽI: U 100 grama sveže biljke ima: vitamina C

UPOTREBA U ISHRANI

Cela biljka, prvenstveno kao sveža salata, u jelima kao zamena za oba luka, nezrelo seme kao pikantan začin, sveže isceden sok za iskašljavanje. U našoj („SREMUŠ“) praksi zaživelo je konzervisanje sremuša u vidu turšije, pa ga tako, sa očuvanim svojstvima, imamo preko čitave godine.

= 45 mg, karotina = 4,78 mg, belančevina = 1,99 g, masti = 0,86 g, ugljenih hidrata = 3,50 g, kalorija = 27. Ima eteričnih ulja, vredne mineralne soli, antioksidansne i sve (pojačane) sastojke belog luka, od koga je mnogo nadmoćniji.

OPREZ: Otrovní đurđevak, mrazovac, kozlac i čemerika lako se zamene sa sremušom. Divlji zumbul (veoma otrovan) raste bukvalno uz sremuš, ne liče, ali se pri branju obavezno umeša u rukohvat. Neophodno je dobro poznavanje biljke. Zbog velike

UPOTREBA U LEČENJU

Ubica otrova u organizmu, koga izvanredno čisti. Dobar kod povišenog krvnog pritiska, bolesti jetre, ateroskleroze, prekomerne sluzi u plućima, za čišćenje rana, želuca i creva, kao antioksidans i sl.

Radenko Lazić

VIŠE INFORMACIJA O KONCEPTU ISHRANA IZ PRIRODE „SREMUŠ“ MOŽETE PRONAĆI NA: WWW.SREMUS.ORG

snage čišćenja u početku ga treba dozirano uzimati (naći svoju dozu).

TREBA ZNATI I POŠTOVATI: Sremuš ima sitno crno seme, dovoljno teško (za svoju veličinu), da ga vetar ne raznosi okolo. Kad sazri, po pravilu, padne tu pored stabljike - roditelja. Uspuť, ne jedu ga i ne raznose ptice, možda malo mravi, pa se ni na taj način ne širi daleko od stabljike sa koje je palo. Raznosi ga jedino voda, kad su veće kiše ili kad se tope snegovi, a to je samo nizvodno. Zbog toga se veoma SPORO ŠIRI, a ako se nekontrolisano sakuplja, veoma se BRZO I LAKO UNIŠTAVA. Zapadna Evropa je ranije nekontrolisano uništavala svoja staništa sremuša, a sada je uvela strogu kontrolu njegovog sakupljanja, kako bi omogućila postupni oporavak staništa. I kod nas je sakupljanje sremuša STAVLJENO POD KONTROLU.

JOŠ PO NEŠTO O SREMUŠU:

Kao lekovita biljka bio je poznat još u starom rimu.

Osobe sa osetljivim želucom treba lukovicu sremuša da razrežu i stave u toplo mleko da odstoji dva do tri sata, posle čega mleko piti polako.

Sveži sok od sremuša odlično je sredstvo za čišćenje rana (nakapati sok na ranu), za rastvaranje tvrde sluzi radi lakšeg iskašljavanja, za ispiranje kod belog cveta.

Sremuš je odlično sredstvo za opšte čišćenje organizma.

REKLI SU O SREMUŠU:

„Ni jedna biljka na Zemlji nije tako delotvorna za čišćenje želuca, creva i krvi kao divlji luk. Večno bolešljivi ljudi sa lišajevima, gnojnim čirevima, osipima, zatim skrofulozni i bledunjavi, trebalo bi da divlji luk cene kao zlato. Mladi ljudi cvetali bi kao ruže i razvijali se kao jele na suncu.“
Kunzle

REKLI SU O SREMUŠU

NI JEDNA BILJKA NA ZEMLJI NIJE TAKO DELOTVORNA ZA ČIŠĆENJE ŽELUCA, CREVA I KRVI KAO DIVLJI LUK

RECEPT IZ PRAKSE „SREMUŠA“: Salata

Jednostavno, od svežeg sremuša (list i stabljike) napraviti salatu, kao od zelene salate. Oni koji to probaju prvi put, preporučujem mešanu salatu (sa zelenom i sl.), tako da sremuša bude manje, jer, zbog snage čišćenja koja se manifestuje dosta brzo, može doći do manjih problema (pogledaj naše iskustvo - događaj). Kasnije ići ka postupnom povećanju količine sremuša, sve do salate samo od sremuša. Tako se dobije lična doza količine sremuša u jednoj upotrebi. U proleće preporučujem i dodatke lista jagorčevine i plućnjaka u salatu.

NAŠE ISKUSTVO - DOGAĐAJ: Krvarenje iz nosa od „SREMUŠ“ salate

Na jednoj našoj prezentaciji imali smo i salatu od svežeg sremuša. Jelena do tada nije koristila sremuš i kad je probala mnogo joj se svidela. Pojela je više od punog tanjira i sva srećna otišla kući. Rano ujutru zove mene i pita šta da radi jer joj krvvari nos, i ispriča mi da je pojela dosta sremuš salate. Nisam se odvažio da joj kažem nešto određeno, pa pozovem prof. Maksimilijana Kocijančića, koji je bio na toj prezentaciji u svojstvu šefa lekarskog tima. Posle mog opisa događaja i opisa same biljke sremuš, čuvši za njegovu izraženu snagu čišćenja, jednostavno je zaključio da je tu problem. Od tada upozoravamo početnika da počne sa manjim količinama i da postupno dođe do svoje doze.

SKIJANJE na planinama ANADOLIJE

Tekstovi i fotografije Aleksandra Damjanovića
i Nade Damjanović otvaraju nam prozor u svet!

Otkirite novo lice Turske - zemlje zimskih
sportova...

Poslednjih godina Turska je postala turistički
vrlo privlačna. U nju se putuje da bi se razgle-
dale starine (Troja, Efes, Afrodizijas, Nikeja,...),
ali i mnogobrojne prirodne lepote - čuda prirode,
pre svih Pamukkale - pamučna tvrđava od belog
kamenja i neponovljiva Kapadokija. Sve su brojniji

oni koji u Turskoj letuju, jer obale Male Azije na
koju se smestila ova država sa tri strane zapljuskuju
mora: Crno, Mramorno, Egejsko i Sredozemno, a
u unutrašnjosti su brojna jezera, reke, vodopadi i,
naravno, planine sa kojih se te vode slivaju.

Na severu Anadolijskog poluostrva su Severno
anadoliske planine. Na jugu je hrbat Torosa, a u
centralnom i jugoistočnom delu Turske su vulkanske
kupe Erdžijasa (3.917 mnv) i Ararata (5.137 mnv).

Toliko bogatstvo planinama, Turska - zemlja koja
je shvatila da i planinski turizam može da donese
bar koliko i ostale najunosnije privredne grane, sve
više koristi.

Zimi u planinskim i pošumljenim predelima
debljina snežnog pokrivača dostiže i tri metra što
pogoduje zimskim sportovima, a naročito skijanju.
Zato su sve brojniji planinsko - skijaški centri. Među
njima se ističu: Uludag kod Burse, Karkaltaja kod
grada Bolu, Erdžijas kod Kajserija, Palandoken kod
Erzuruma, Sarikamiš kod Karsa, Saklikent nedaleko
od Antalije, ski centar na Igaz planini kod grada

VAŽNE PODATKE O POTREBNIM DOKUMENTIMA I USLOVIMA BORAVKA PRONAĐITE NA STRANICI:
www.goturkey.com

Čankiri i na planini Hasan
dag kod Aksaraja, ali i bro-
jni drugi.

Glavna sezona skijanja
varira od centra do cen-
tra, ali u globalu traje
od decembra do marta.
Svi centri imaju uspinjače
različitih tipova tako da
skijaši mogu izabrati šta im
odgovara. Neprekidno rade
tabači snega na brojnim i
kilometrima dugim uređenim
stazama, ali je i dežurstvo
stručnjaka koji održavaju
uspinjače neprekidno. Istruk-
tori pomažu početnicima da
se kući vrate kao poznavaoi
i ljubitelji skijaških veština, ali
i zaljubljenici u prelepe bele
padine.

Čarobni svet glečera i
krovovi Anadolije postaju
velika ljubav svih koji su
zimski odmor proveli na
nekoj od planina u Turskoj.
Kako i ne bi kad se s večeri,
po istim vrhovima i hridima
što ih budeći u jutro zlate
sunčane luče, razliva boja
purpura. Ne zna se kad su
lepši, kad veličanstveniji ti
simboli snage što istovre-
meno tišinom i lomljivom
stenja izazivaju, mame i zovu
u zagrljaj.

A, mi koračamo... Pod nama
škripa. Čutimo... Čuje se šapat.
Došaptavaju se sneg i led.

Grane se obesile. Otežale od
ledenica zemlju dodiruju. Grle
se. Staza se presijava. Svetluca
bezbroy zvezdica u snegu. Čini se da je Kumova slama
na zemlju sišla. Dok lagano napredujemo po zemaljs-
kom mlečnom putu uživamo u društvu zvezda - ovih
na zemlji i onih na nebu... Zastanemo. Čutimo... Samo

Turska

Šta još možete da radite?

Kada ste već u Turskoj, bila bi prava šteta da ne
posetite atraktivne turističke destinacije. Jeftine
čarter linije omogućavaju brzo putovanje...

Mala Azija nije mala i nudi neslućene prirodne lepote i kulturno-istori-
jske spomenike. Anadolija je danas pokrajina u centralnoj Turskoj, ali je
bila za istorijsku regiju koja je obuhvatala gotovo celu Malu Aziju...

CAPPADOCIA je značajna istorijska
tačka gde su se ukrstili putevi Antičke
Grčke i Persije, ali i priroda ima svoje
adute. Bez okolisanja: **GÖREME** - Na-
cionalni park gde su vulkanske erupcije
i erozija kreirali predeo neverovatne
lepote. Uglavnom, kada kažete Kapad-
okija - mislite na ovo!

TAVOR je veliki planinski sistem u
južnoj Turskoj, gde izviru Tigar i Eufrat.
On razdvaja Mediteransku regiju Tur-
ske od visoravni Anadolije. Veliki broj
vrhova ja preko 3.000 mnv, a izdvajaju
se četiri planinska lanca, od kojih je
najviši centralni sa vrhom Demirkazik
(3.756 m).

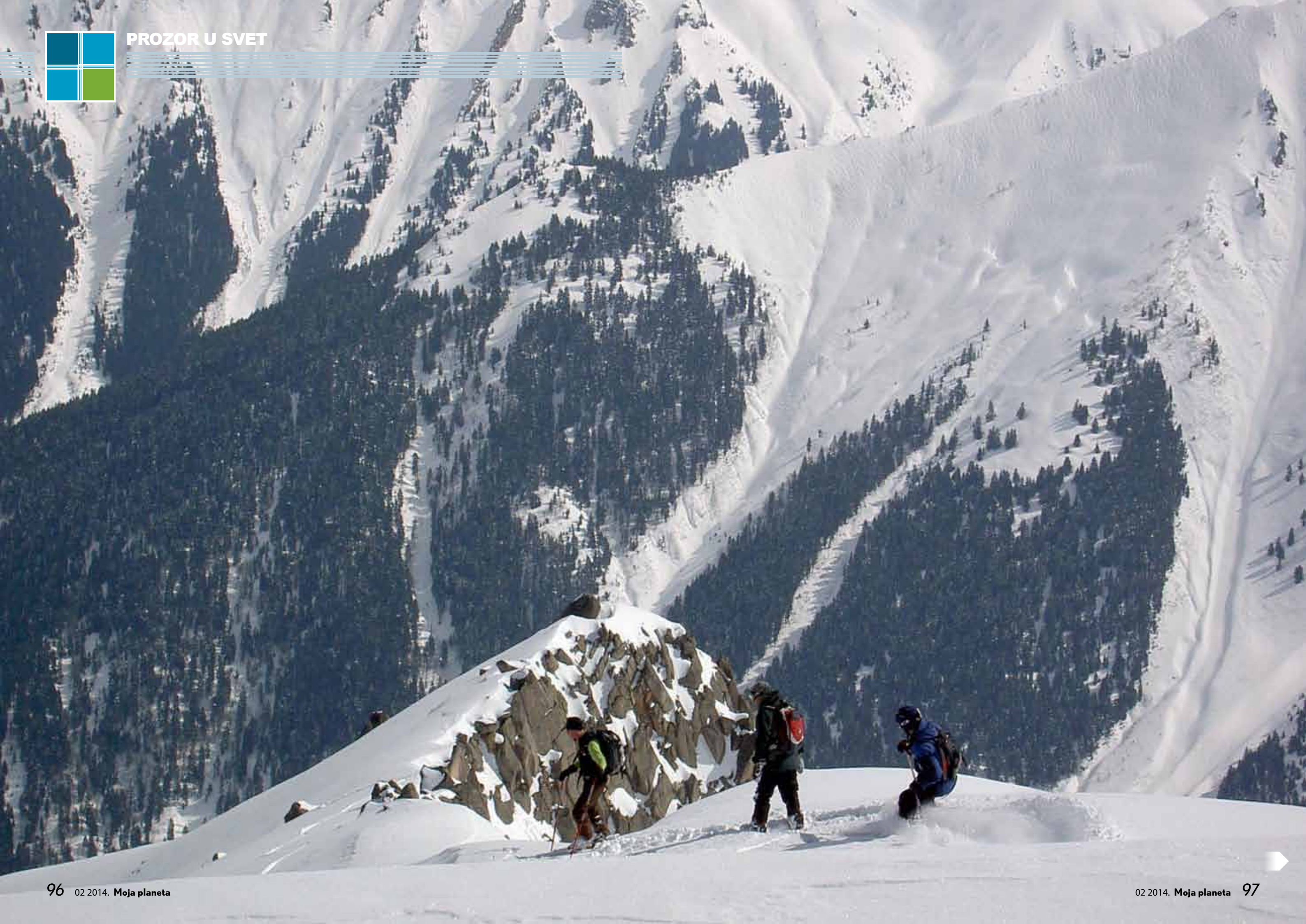
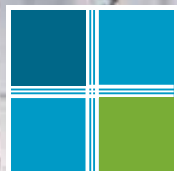
NEMRUT je 2.134 metra visoka
planina u jugoistočnoj Turskoj poznata
po kamenim glavama. U pitanju su
ostaci kraljevske grobnice Antioha I
Komagenskog iz 1. veka pre nove ere.
Skulpture visoke oko do devet metara
predstavljaju kralja, po dva lava i orla,
te razne bogove.

gledamo i slušamo. Trgnemo se. Shvatimo: i sami smo
postali deo planine.

Veliki broj ski centara je teško opisati u nekoliko
reči.

Na zapadu Crnomorske regije, na planini Kero-glu koja je proglašena za Nacionalni park je ski centar Kartalkaja. Smestio se jugoistočno od grada Bolu, a rastojanje od 40 kilometara se može preći za 45 minuta. Ko ne želi da poseti ovaj grad za isto vreme može stići na automobilski put za Ankaru. U ovom ski centru su izuzetno dobri uslovi za slalom, biatlon na dugim stazama i druge discipline, ali i duge šetnje po nepreglednoj belini valovitih, često šumovitih planinskih padina.

Ski centar Erdžijas je na istoimenoj planini vulkanskog porekla nešto istočnije od Kapadokije, a 25 kilometara južno od grada Kajserija. Zimska sezona zbog velike nadmorske visine tu traje i više od 150 dana godišnje, od novembra do maja.

Ski centar Palandoken se nalazi na istoimenoj planini (3.176 mnnv) na krajnjem istoku Anadolije, samo pet kilometara jugozapadno od Erzuruma. Od grada se automobilom stiže za deset, a od aerodroma za 20 minuta. Tu su izuzetno dobri uslovi za sve skijaške discipline.

Još istočnije (grubo, na pola puta između Palandokena i čuvene planine Ararat, na kojoj se nasukala Nojeva barka nakon potopa), nedaleko od grada Karsa je ski centar Sarikamiš. Smestio se na istoimenoj planini. Skijaška terasa je na visini od 2.200 do 2.600 metara u šumskom masivu Saričam. Snežnežni pokrivač tokom zime normalno ne prelazi

1,5 metara.

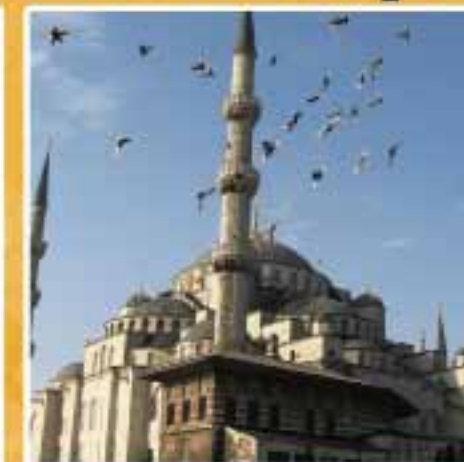
Međutim, ski centar Saklikent nedaleko od Antali-je zbog blizine mora zaslužuje kao i Uludag posebnu pažnju, jer je tu u istom danu moguće i skijanje i kupanje u moru.

Već samo površan opis ski centara pokazuje da Turska ima sve šanse da postane skijaška velesila. Nema razloga za nevericu, jer se svi u ovoj zemlji trude da turisti, uključujući i one kojima je cilj skijanje, budu zadovoljni.

NADA DAMJANOVIĆ

Jesen u Evropi!

Uporedi cene i ponude
domaćih turističkih agencija
na jednom mestu
i prijavi se za popust!

www.popustinaputovanja.rs

JAR.

PUTOVANJA

Minja Tomić

PROFESOR GEOGRAFIJE, BLOGER, PUTNIK NAMERNIK,
SLUČAJNI TURISTA, TEST VOZAČ RAZNIH BEDEKERA

Zemlja neopisivih mirisa, zvukova i prizora; od pustinja i zelenih šuma do savana i planina, preko predivnih plaža i uzbudljivog noćnog života. Zemlja kontrasta i aparthejda ili, kako njeni stanovnici ponosno kažu „zemlja duginih boja“- Južnoafrička Republika...

Južnu Afriku otkrio je Vasko da Gama 1497. godine na svom historijskom putu za Indiju. Kako je taj dan „pao“ na Božić, simbolično se nametnuo i njen prvobitan naziv Natal, a tako se i danas zove jedna država u Južnoj Africi. Prvi doseljenici bili su holandski seljaci. Domaća plemena su im vrlo brzo postala potčinjena i zlostavljana kao jeftina radna snaga.

Južnoafrička Republika ima tri glavna grada: Pretoria je sedište vlade,

Bloemfontein sedište sudstva i Cape Town sedište skupštine. Zemlja je nacionalnih parkova (ukupno je 800 rezervata za divljač i 16 nacionalnih parkova), fosilnih ostataka najstarijih predaka i safarija.

ZEMLJA EKSTREMA I EKSTREMIZMA

Može se reći i da je zemlja koja poseduje očaravajući krajolik na

daleko poznatih bogatstava, predivnih vina i toplinu ljudi, dok s druge strane mesto je burne prošlosti tiranske vladavine belacke manjine u kojoj je najjače bila izražena rasna segregacija za vreme aparthejda. Rasni sukobi između belaca i crnaca kulminirali su 1948. godine, a rasni zakoni su ukinuti tek 1991. godine.

Južna Afrika poseduje autentično kulturno nasleđe koje svoj izraz nalazi u raznovrsnim umetničkim formama. Iako vrlo perspektivna, danas se suočava s velikom stopom nezaposlenosti crnog stanovništva, siromaštvom, pandemijom AIDS-a i nasiljem. Teško je ostati ravnodušan na crne ljude koji živi u slamovima i kućicama sklepanim od lima ili već nekog materijala kojeg su imali na

Jednostavan život

raspolaganju i koji su na samom rubu preživljavanja. Ovakva naselja nalaze se na rubovima većih gradova ili prosto niknu ni usred čega. Teško je poverovati u razliku tolikih razmera između belog i crnog stanovništva. Doduše, samo je mali deo crnačke populacije uspeo da se izvuče iz bede.

Ovde su kontrasti još uvek ekstremni, kao što su i bili. Reklo bi se da život vredi malo. Apartheid je napravio rane koje izgleda teško zarastaju. Ovaj narod je uglavnom nesrećan i siromašan, a i ksenofobija je u vrhu top liste osećaja naroda. Teško je razumeti, a još teže prihvatiti tužnu realnost ove zemlje. Južnoafrički narod, ogoljen bez svoga „zlata“ - istinske slobode

i mirnog života, nastao je kao rezultat vekovnog ropstva i siromaštva.

Borcima za slobodu crnaca sudilo se po zakonima protiv kojih su se borili, i mnogo je ljudi izgubilo život u borbi za slobodu crnog stanovništva, koja neprekidno traje još od stupanja na snagu aparthejda. Najpoznatiji među borcima za slobodu bio je doskorašnji predsednik Nelson Mandela, koji je zbog svojih stavova najveći deo te borbe proveo u zatvoru i izrastao u simbol patnje i borbe crnog čoveka.

SKORO KAO U PRAVOJ AFRICI

Nelspruit je glavni grad južnoafričke pokrajine Mpumalanga. Naziv je dobio po reci Nels

i nudi mnoštvo nesvakidašnjih atrakcija: farmu krokodila, najstarije pećine na svetu i izvanredne botaničke bašte.

Iako je poznat kao kapija koja vodi u odličan safari i svet „Big 5“ (slon, bizon, leopard, lav i nosorog), čuven je i po botaničkoj bašti sa najrazličitijim biljkama iz čitave Afrike, naročito palmama. U bašti se nalaze vodopadi i tropske šume stvorene rukom čoveka.

Na samo 30 km od grada, na obodima planina, nalazi se staro selo Kaapsehoop, poznato po rudnicima zlata, dok je na 50 km od grada smešten nacionalni park Kruger - glavna atrakcija južne Afrike u kojem je moguće organizovati bajking ture.

Najstarije na svetu pećine Sudwala Caves i Park dinosaurusu oživljavaju svet iz vremena njihovog nastanka.

„Prašnjavi Polokvane” ili „uspavani grad”, među turistima je poznat pre svega zbog blizine rezervata divljih životinja i razvijenog safari turizma. Polokvane, poznat i kao Pitsburg, glavni je grad severne pokrajine Limpopo, na samo 200 kilometara od granice sa susednim Zimbabveom. I pored toga što se nalazi na južnom povratniku, zbog nadmorske visine od 1.230 metara, klima je gotovo idealna, sa minimalnim oscilacijama preko godine.

Na deset kilometara od grada nalazi se živi muzej na otvorenom - tradicionalno plemensko selo koje je ostalo nepromenjeno

u proteklih 250 godina. Postoje redovne turističke ture, a posetioци mogu direktno da učestvuju u svakodnevnom životu plemena Bakone, podgrupe većeg plemena Soto na severu, da posmatraju demonstraciju tradicionalnog paljenja vatre, vršenja kukuruza, pravljenja plemenskih bubnjeva i lovačkog oružja.

Ostale atrakcije u okolini Polokvane su rezervat divljači, krokodilska farma Čuene, koncentracioni logor iz anglo-burskog rata, pećine Makapansgat, i stanište ptica molecie.

Planinska okolina Polokvane dobra je za brdsku vožnju bicikla, a na periferiji grada nalazi se rehabilitacioni centar za šimpanze - jedina ustanova takvog tipa u čitavoj Africi.

JOHANESBURG VS. SOVETO

Johanesburg je grad novca, bogatstva i uspeha. Takođe, simbol je aparthejda, ali i borbe za slobodu, a pre svega je svetska prestonica zlata.

Njegovo predgrađe Soveto simbolizuje borbu protiv rasne diskriminacije i u kojem živi više od četiri miliona crnaca i gde se rodio Nelson Mandel - jedan od najpopularnijih predsednika koji su ikada bili na čelu neke države, omiljen zbog svoje borbe za svakog građanina. Ukratko, Soveto je cen-

Zulu dolaze

Sela Zulu plemena, ostavljaju upečatljiv utisak pre svega zbog izuzetne srdačnosti stanovnika, koji su raspoloženi da se slikaju sa svima i pokažu svoje umeće izrade različitih suvenira, od čije proizvodnje i prodaje mahom i žive. Naime, Zulu („nebo”) etnička je grupa od oko 11 miliona ljudi koji većinom žive u Kva Zulu provinciji u Južnoj Africi. Oni su najbrojniji u zemlji i njihov jezik potiče od bantua. Početkom 19. veka, pod čuvenim kraljem Šakom Zuluom, od malog klana od hiljadu i po ljudi osvajanjem i asimilacijom postali su velika nacija koja zauzima područje između reka Tugela i Pongola. Kod Isandlwana, 22. januara 1879. godine, odigrala se bitka u kojoj su Zulu, zahvaljujući taktici opkoljavanja neprijatelja „bivolji rogovi”, porazili englesku kolonijalnu armiju. Bio je to početak Zulu ratova. Btw, ako ste gledali film „Zulu”, sa Majklom Kejnom u glavnoj ulozi, u kojoj do zuba naoružani Englezi pobeđuju Zulu, treba da znate da je u pitanju bitka kod Rorke's Drifta. Evo kako je bilo kod Isandlwana, bar kako je to prikazano u filmu „Zora Zulua” (1979).

POVRATNA KARTA DO JOHANESBURGA KOŠTA OD 660 EVRA SA LUFTHANSOM, DO NEVEROVATNIH 6.212 EVRA SA KLMOM. PRIPREMITE SE NA CELODNEVNO GUŽVANJE, BEZ OBZIRA ČIJA KRILA IZABERETE

tar revolucije u vreme aparthejda i centar kulture „crne Afrike”.

Johanesburg i Soveto kao dve krajnosti, pružaju sliku današnjice u Južnoafričkoj Republici. Dok belci i manjina crnaca u najvećem gradu drže u rukama svo bogatstvo, većina crnačkog stanovništva je siromašna i živi u neuglednim naseljima. Međutim, ono što ih je održavalo kroz težak period diskriminacije i ugnjetavanja bila je njihova kultura, koja se zadržala upravo u mestima poput Soveta.

Zbog toga, da bi imali potpun

doživljaj Južne Afrike, poseta turistički primamljivim gradovima mora se upotpuniti i izlaskom u stvarnost - u surove i siromašne delove jedne od najlepših zemalja kontinenta.

Pravi kulturni šok su nepregledni nizovi neuglednih „kućica”, stisnutih jedna uz drugu. Zovu ih „township”, kako su se nekada zvali geta u kojima su crnci bili primorani da žive tokom aparthejda.

Johanesburg je prepun drveća i to najčešće drveta džakarande, koja u proleće ceo grad svojim

Kad dođu gosti, pa neće da odu

cvetom boji u ljubičasto. Južnije od centra nalazi se „Grad zlatnog grebena”, rudnik zlata, koji je tek nedavno otvoren za turiste, jer je bio u upotrebi. Kažu da iz aviona čitav ovaj predeo na suncu sija zlatnim sjajem, jer je veliki deo rude bogate zlatom, kao jalovina odlagan i rasipan po okolini.

Za dvanaest godina od otkrića zlatne žice na mestu današnjeg Johanesburga, iskopano je više zlata nego do tada u čitavim Sjedinjenim Američkim Državama zajedno. Bilo je jasno da je samo pitanje vremena kada će blato koje je dočekalo prve avanturiste biti zamenjeno najmoćnijim finansijskim centrom čitave Afrike.

Josi, Jo'burg ili Joeys, kako ga zove lokalno stanovništvo, uveliko se promenio. Nekada je bogato belo stanovništvo živelo u centru grada a crno, većinom radničko, stanovništvo u predgrađima poput Soveta, a danas - crnačko stanovništvo živi u centru a belci van grada, u vilama sa sigurnosnim kamerama i čuvarima.

Johannesburg je najveći i najnaseljeniji grad u Južnoafričkoj Republici i središte najbogatije južnoafričke provincije, provincije Gauteng. Grad je jedno od 40 najvećih metropolitanskih područja na svetu. Drugi je grad po veličini u Africi, odmah iza Kaira. A jedan je i od najvećih svetskih gradova koji nije smešten na moru niti na većoj reci.

Na području grada su hiljadama godina postojale naseobine naroda San, poznatijeg kao Bušmani. Oko 1200. godine su se naselili pripadnici Bantu plemena.

OD OLUJE DO NADE

Cape Town, The Mother City kako ga nazivaju Afrikaanci, grad je belaca i najstariji je kolonijalni grad na jugu Afrike kojeg su Holandanci podigli još sredinom 17. veka. Ime gradu dao je portugalski istraživač Bartolomeo Diaz koji je otkrio poluostrvo još 1488. godine i nazvao ga „Rtom oluja” ali ga je portugalski kralj John II kasnije preimenovao u „Rt dobre nade”.

U blizini Cape Towna smestila se poznata plaža Blaauberg, kao i

Sudwala pećine nalaze se nedaleko od tematskog parka o dinosaurusima

veličanstven botanički vrt Kirstenbosch.

U Cape Townu možete se upoznati s bogatom južnoafričkom kulturnom tradicijom u pripremi hrane, plesu i bubnjanju. Najpopularnije je turističko odredište u Južnoafričkoj Republici.

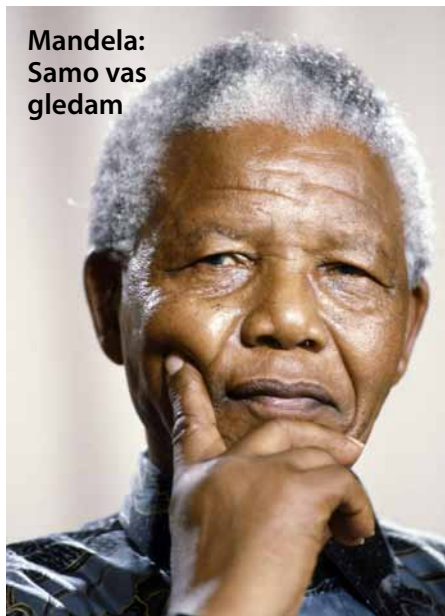
Zatvor na ostvu Robben je punih 27 godina bio dom Nelsona Mandele. No, more oko ostrva je često vrlo uzburkano i ne preporučujemo ovaj izlet trajektom ako imate osetljiv stomak. Turistički obilazak zatvora vode bivši zatvorenici, tako da će vam pružiti stvarni pogled u zatvorski život. Na obali ostrva često se mogu videti pingvini. Najstarija građevina u Južnoafričkoj Republici upravo je Dvorac dobre nade.

„Two Oceans Aquarium“ u Cape Townu nudi pogled u život više od 3.000 okeanskih bića i jedan je od najboljih akvarijuma na svetu, a prikazuje bića iz dva oceana -

Atlantskog i Indijskog što ga i čini jedinstvenim.

Bo-Kaap kvart, koji se nalazi na uzvišenju jugoistočno od centra grada, odavno je naseljen u glavnom muslimanskim potom-

Mandela: Samo vas gledam

cima robova iz jugoistočne Azije, a među lokalcima je poznat kao Malajski kvart. Jedno je od najzanimljivijih delova grada, sa zgradama šarmantne staromodne arhitekture, živopisnim džamijama, i pogledom koji „puca“ na downtown.

Kirstenbosch, jedan je od sedam najboljih botaničkih vrtova u svetu ukrašenim afričkim kamenim skulpturama, vodenim vrtovima, vrtom mirisnih biljaka, staklenikom s drvom baobab i autentičnim afričkim nastambama od blata.

Cape Town omeđen je s jedne strane Atlantskim oceanom, a s druge planinom Table Mountain - skoro potpuno crnom planinom, najprepoznatije ikone grada, koja poput stražara bdije nad gradom. Table Mountain je zapravo nacionalni park i proteže se od severne strane Cape Towna pa sve do najjužnije tačke afričkog kontinenta - Rta dobre nade, mesta na kojem se spajaju dva oceana,

Indijski i Atlantski. Najjužniji deo Afrike zapravo je Agulhaški rt, ali zbog nepristupačnosti, nekako se svima čini da je upravo Rt Dobre Nade to mesto na kojem se spajaju oceani. Ova je planina jedno od poznatijih planinarskih svetskih odredišta. Naravno, za popeti se na nju potrebna vam je dobra kondicija kao i planinarska odeća i obuća i neizostavna voda. Uspon i silazak su podjednako naporni jer često morate prelaziti preko većih stena. Svi oni koji nemaju dovoljno vremena ili želje za avanturistički poduhvat uspona na planinu, mogu se poslužiti žičarom koja vodi do vrha. Nakon uspona žičarom uživajte u laganoj šetnji prirodom i u prekrasnim vidicama na Rt dobre nade. Inače, ova veličanstvena planina je imenovana za jedno od novih sedam čuda prirode, a Rt Dobre Nade spada pod Nacionalni park Table Mountain i ne zaboravite - nije najjužniji rt Afrike.

Nacionalni park Table Mountain prepun je neobičnog bilja, a najlepša je protea - jedan od simbola Južnoafričke Republike. Ovaj prekrasni divlji cvet raste u obliku grma, a postoji oko 120 različitih vrsta. Ova afrička ruža ima jedinstvenu osobinu - da bi mogla da ispusti seme iz cveta, mora da bude spaljena i samo pomoću vatre pro-

tea se može razmnožiti. Iako vatra ovde može da bude katastrofalna, u svakom slučaju, ovom ekosistemu je neophodna.

Hermanusa, grada kitova, prelepo je malo mesto na obali Atlantskog okeana. Hermanus se smatra najboljom bazom na svetu za promatranje kitova. Južnoafrička Republika je uz Meksiko i Australiju jedino mesto na svetu gde možete videti velike bele ajkule. No, tu su još i delfini, pingvini i foke.

Ronjenje sa ajkulama, bording na dinama, spuštanje sa Table Mountain i Kamikaze kanjon - iskustva su koja dovode adrenalin do vrhunca, a doživljaj je neopisiv. Table Mountain se uzdiže na 1.000 metara nadmorske visine. Kada pređete preko ivice i provalije i spustite se 112 metara uz sigurnosne konopce i opremu imaćete pogled koji oduzima dah.

Možete birati kako ćete stići na vrhove planine - šetnjom sa vodičem (koju svi preporučuju) ili žičarom. Ako ste dovoljno hrabri možete uživati u celodnevnom izletu u klisuri prepunoj iznenađenja sa malim jezerima smeštenim među stenama. Potom sledi skok u kristalnu vodu sa visine od 3 do 22 metra, a u Južnoj Africi to zovu klufing. A zatim bi trebalo da se spustite niz Tander vodopade - 65 metara visoke slapove vode.

Ako ste bogati belac i ne smetaju vam bele morske psine

Kuhinja

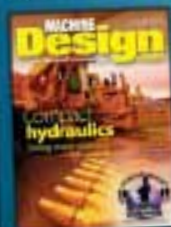
Piletina, beli luk, muškatni oraščić, kari, crni luk, čili, paprika, bademi, osnove su kuhinje JAR. Naglasak je, ipak, na mesnim specijalitetima, popularan je braai - vrsta roštilja. Možete naručiti i krokodilsko meso, meso impale, gusenice, termite... Biltong - usoljeno suvo meso koji se jede poput čipsa i nezaobilazni rooibos čaj - čaj od crvenog lišća koji raste u divljini, umqombothi - afričko pivo od kukuruza, hoenderpastei - tradicionalna afrička pita od pileline, potjiekos - gulaš od mesa, povrća i začina pripremljen na otvorenoj vatri, bobotie - začinjena mesna štruca s prelivom od jaja i suvim voćem, mampoer - domaći brendi napravljen od voća, tipično južnoafričko piće, melktert - mlačna torta, nafileovani kolač posut cimetom, koeksister - krofna umočena u slasni sirup.

Tradicionalna hrana koja se prodaje po kioscima pap en vleis - kačamak s mesom, ali to ćete verovatno želeti da izbegnete, jer se klanje pilića retko izvodi higijenski, vetkoek - piroške sa mesom i slatkim sirupom koje se prodaju na svakom čošku, boerewors - johanesburška varijanta hotdoga, sa senfom, slatkim voćnim sosom i čilijem, bunny chow curry - polovina hleba prelivena karijem po vašoj želji. Probajte i tradicionalnu kašu smučkanu od kukuruznog brašna, mogodu - škembiće, smiley's - kuvane ovčije glave, morogo - afrički spanać.

Jako ukusnim smatraju se i kokoške noge, prethodno dobro očišćene, prokuvane i začinjene. Nazivaju ih i walkie-talkie.

 Broj 11
01.11.2010.

 Broj 20090102
(02.11.2009.)

 Broj 11
01.12.2009.

 Broj 5
18.03.2010.

 Broj 96
01.03.2010.

 Broj 1
01.03.2010.

POGLEDAJ

POGLEDAJ

Novinarnica – sve novine na jednom mestu

ČITAJTE NAŠE NAJNOVIJE IZDANJE NA SAJTU WWW.NOVINARNICA.NET

Nova izdanja časopisa „Moja planeta” od sada će moći da se čitaju i putem internet portala www.novinarnica.net. Saradnjom sa portalom Novinarnica, na kome se nalazi sva dnevna štampa, kao i razni nedeljnici, časopisi iz Srbije i regiona, želeli smo da unapredimo odnos prema našim čitaocima i da im omogućimo da čitaju naše novine bilo kad i bilo gde, tako što će putem kratke procedure, otvaranja naloga biti u mogućnosti ne samo da čitaju, već i da čuvaju i prave sopstvenu arhivu interesantnih tekstova na internet stranici Novinarnice.

Novinarnica predstavlja prodaju ili besplatno čitanje novina u elektronskom formatu, u zavisnosti od vrste izdanja, ne gubeći na originalnosti, zadržavajući isti izgled, kao i sadržaj. Na ovaj način izašlo se u susret potrebama savremenog načina života koje nameće brz protok informacija, ali u isto vreme zadržao se kvalitet, koji štampani mediji nude čitaocima, u odnosu na kratke vesti i sadržaje koje nude razni internet portali informativnog karaktera.

Novinarnica je prvi i jedini portal ovog tipa u Srbiji koji ima za cilj da na jednom mestu korisnicima

interneta omogući pristup i čitanje svih štampanih medija koji se izdaju u Srbiji iz različitih oblasti, kako nacionalnog, tako i lokalnog karaktera. Ako želite da saznate, kakva je situacija u vašem rodnom gradu, da li je pametno ulagati u nekretnine, gde kupiti venčanicu i kako organizovati venčanje, kakva je aktuelna politička situacija u zemlji, nešto više o muzici, fotografiji, umetnosti, koja je najpopularnija dijeta ove sezone, šta rade poznate ličnosti, kako opremiti stan i tako dalje, sve to može se naći na jednom mestu, u izdanjima dostupnim na portalu www.novinarnica.net. Novinarnica pokriva 90% štampanih medija u Srbiji, najrazličitijih oblasti, dnevne novine, nedeljnice, političke, ekonomske, stručne, lifestyle časopise, itd što čitaocima omogućava brzu pretragu sadržaja i tema koji ih interesuju. Osim ove prednosti, svih novina na jednom mestu, Novinarnica nudi jednostavnu i brzu upotrebu sadržaja sajta, arhivu koja je konstantno na raspolaganju, ali i jeftinija izdanja u odnosu na štampane medije. Ako želite da budete informisani i da budete u toku koristite sajt Novinarnice.